

WIDENER

HN E6MT P

www.libtool.com.cn

HARVARD COLLEGE LIBRARY

www.libtool.com.cn

Bought with the income of
THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of
JASPER NEWTON KELLER
BETTY SCOTT HENSHAW KELLER
MARIAN MANDELL KELLER
RALPH HENSHAW KELLER
CARL TILDEN KELLER

VERI

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

DALIMILOVA

CHRONIKA ČESKÁ

www.libtool.com.cn

V NEJDÁVNĚJŠÍ ČTENÍ NAVRÁCENA.

OD

VÁCESLAVA HANKY.

NÁKLADEM VYDAVATELOVÝM.

1890
57
1890

V PRAZE.

Tisk c. k. dvorní knihtiskárny synů Bohumila Haase.

1853.

Slav 7796.316.20

✓

www.libtool.com.cn

K. 000V

Kdo byl vlastně spisovatel druhdy mnohočítané a zhusta v rozprávkách zmiňované česky rýmované chroniky, ještě nyní Dalimilovo jméno nese, i jaké jméno jeho bylo, nedá se určit. Hajek jmenuje v obsahu od sebe užitých letopisů též jakéhos Dalimila Meziříckého, kanovníka kostela boleslavského. Poněvadž pak chronika tato, zvláště z boleslavské čerpána býti má, a někdy od Ješina jakož i později od Procházky jmenem »Kronyka Boleslavská« vydána byla, domnívalo se, zvláště od časů Pešiny a Boleluckého, (i Dobner hleděl mínění toho dotvrditi), že onen Dalimil spisovatelem jejím jest. Dalimilovo však jméno chybí ve všech

rukopisech, ješto Pešínovy časy přesa-
hují.

Mysl rytířská vanoucí v celé té práci, veliká pozornost na všechny záležitosti šlechty jeho času, její srovnalosti k země pánu a k nižším třídám lidu, pečlivý zřetel na šlechty rodinné znaky, častá naučení, jež všudy jen šlechtě platí, nepříznivé dotýkání za jeho času mocného stavu městského, opovržení, jakým sprostý lid (chlapy) všudy připomíná, — vše to poskytuje sotva vyvratitelné důvody. Zdá se, že byl v Boleslavště aneb v Kourímště usedlý, ježž děje rodin pánů z Lomnice, z Levenberga, z Hazemburga, z Lípy i z Dubé zvláště zanimali.

Mezi l. 1282 a 1314 připadá živobyť jeho. Neboť při příležitosti vnitřních nepokojů v čas nedospělosti Václava II. připomíná spronevěřilost, jež mnozí rytíři čeští v městech, na-

zvíce Němci osazených, o život připraveni byli, a připojuje: »Mé oko to často vídalo« (kap. 93). O půtce českých panů proti pražské posádce, nejvíce z Míšňan a Korytan záležející, léta 1310 praví: »na ten boj sem jáz z města hleděl.« (kap. 104.) Brzo na to léta 1314. zavírá práci svou.

A. RUKOPISOVÉ.

I. Dle prvního dřevního čtení.

1. Kralohradecký zlomek z první polovice 14. věku, kterýž jen 9tou kapitolu celou a kousky 3tí, 4té, 8mé a 10té obsahuje. V Museum na pergaméně.

2. Olomoucký zlomek z druhé polovice 14. věku, jediný list na pergaméně, obsahující druhou polovici 10té a první polovici 11té kapitoly, též v Museum.

3. Strahovský zlomek na papíře,

někdy u Minoritů pražských, jde jen do 14té kapitoly.

4. Františkánský rukopis, nyní v knihovně knížete z Lobkovic v Praze, na papíře.

5. Druhý Cerronský rukopis na papíře od l. 1443 nyní ve Vídni. Z třetího cerronského jsou jen citáty.

6. Zebererský rukopis na papíře v 4ci, nyní v Museum.

II. Dle pozdnějšího čtení.

7. Lobkovický rukopis na pergameně v 12ce z první polovice 15ho věku, v knížecí knihovně v Praze.

8. První cerronský na pergameně bez let nyní ve Vídni.

9. Pelzelský rukopis na papíře ve folio bez let, nyní na zámku děčínském.

10. Fürstenberský na papíře v 4tu z 15ho věku, v knížecí knihovně v Praze.

B. VYDÁNÍ.

1. »Kronyka stará kláštera Bole-slawského: o Poslaupnosti Knížat a Králů Českých; rozličných Příběžých; diwných Proměnách; a slavných Národu Českého činech, od založení téhož Národu, až do Jana Lucemburského, pořádně, a rozkošnými Rytmy wyprawujícý. Nyní poneyprwe pro obecné dobré wůbec na swětlo wydaná. Wytištěná w nowém Městě Pražském v Danyeले Karla z Karlspergka-« v 4ci CCXXXV počítaných a 18 neznamenaných stran; v předmluvě podepsáno »Pawel Gešin.« na posledním listě ještě »Léta Páně M. DC. XX. XXV. dne Měsýce Czerwna.«

2. »Kronyka Boleslawská, o Poslaupnosti Knížat a Králů Českých, a slavných národu Českého činech, od založení téhož národu až do Jana Lu-

cembberského, wyprawujcy. Nyní podruhé s snažnou pilností a s pomocí čtyř starých rukopisů, ještě nikdy nepsaných, bedlivěji a lépe, nežli prvé, na světlo vydána od Františka Faustýna Procházky. Wytisštěna w Praze v Jana Gozefa Diesbacha Léta Páně 1786« v 8vu XXX neznamenaných a 340 počítaných stránek.

3. Dalimilova chronika česká v nejdávnější čtení navracena. Od Václava Hanky. V Praze 1849. v 32. str. X a 183.

4. Dalimilova chronika česká v nejdávnější čtení navracena, s různoslovím i přídavky desíti rukopisův opatřena. Od Václava Hanky. Se snímkem nejstaršího rukopisu. Otisk druhý. V Praze 1851. v 32. str. 24. 256 a 4 listy ukazatel jmen vlastních.

PŘEDMLUVA.

Mnozí pověsti hledají,
v tom dvorně i moudře činíe;
a že svéj země nethajú,
tiem svoj rod sprostestviem vinie;
neb by se veň cti naděli,

• svéj země by knihy jměli,
z nichžby veš svoj rod věděli,
otkad přišli, by zvěděli.

• Jáz těch knih dávno hledaju,
a toho vezdy žádu,

• by se v to někto uvázal,

• a vše skutky v jedno svázal.

A dotud sem toho žádal,

• doňudž sem právě nezbádal,

že sě v to nechtie otdati;
 sám sě chcu v to uvázati. *Gabin - 8*

Usilnoť kroniku psáti,
 z rozličných v jednu shledati;
 neb to zajisté povědě,
 že nikdež celěj nevědě.

Pisari nesnažni byli,
 protož sú ji opustili
 jedno o svém kraji mluviec,
 a jiného opúšťějéc,
 a někde velmi krátiece,
 a tiem pravý sled tratiece.

Nalezech ju v Boleslavi, *Kosmova*
 ta vsecky jiné oslavi,
 ta mě zvlášče v bojěch zpravi,
 a neznámého vypravi.

A budešli pražskú čísti,
 tiemť jáz tě právě ujisti,
 na niej méně postaveno,
 ale slov více mluveno;
 opatovská často blúdí,
 ačť více mluví, však tě slúdí,

Vyšehradská mi se najméně slubila,
 nejlepšíť jest v Boleslavi byla.
 To račte všickni věděti,
 žeť se chcu téj přidržeti.
 Naleznešli co jinak než tuto postaveno,
 věz to žeť to mů volí neproměněno.
 Ale jakž tam postaveno,
 takž jest i mnú ustaveno.
 Řeči prázdné ukrátiti,
 však smysl celý položiti;
 by se mohl každý učiti,
 k svému jazyku snažiti.
 Slyše múdrý múdreji bude,
 túžebný tiem túhy zhude.
 Jáz tuto sprostně položu,
 a na to lepšího prošu,
 aby pro našiej země čest,
 i pro našich nepřátel lest.
 zpravil řeč mů rýmем krásným,
 oslavil hlaholem jasným;
 a mé tiem nic nehaněje (řka):
 plete se a neuměje.

Jázt' se sám v tom dobře znaju,
žeť o svém jazyce tbaju,
toť mě jest k tomu vzbudilo,
a k úsilí připudilo.

www.libtool.com.cn

1. Babilonská věž. Srbové.

Když vešken ľud pro svú vinu
kromě osmi, vodú zhynu :
tu ti již běchu ostali,
ote vzhoda slunce vstali,
ku poludniu vzdy sě brachu;
nebo běchu plni strachu :
potopy sě vezde bojiec,
sami sobě v tom nevěriec.
Když na jednom poli běchu,
jemuž Senaar dějechu,
tu nemúdrú radu vzěchu
a právě podobnu k smiechu,
řkúc: Postavmy věžu sobě,
ta buď vzvyši až do nebe.
A když tu věžu dělachu,
tvrdými cihlami stlachu,
klij miesto vápna jmějechu,
všickni jednu řeč mluviechu.

Bohu se dílo nesmíli,
 on jich jazyky tak zmýli,
 že bratr bratru nerozumě,
 ale každý zvláštniu řeč jme.
 Tak svého díla přestachu,
 a druh ot druhu se brachu.
 Každý sobě vlast' ustavi,
 ot těch vznidú různí nravi.
 Osobichu sobě země,
 jakž i dnes jmá každá své jmie.
 Mezi jinými Srbové,
 ottud, kdež bydlé Hřekové,
 dle mote se usadichu,
 až do Říma se vzplodichu.

2. Č e c h.

V srbském jazyce jest země,
 jiezto Charvati jest imě.
 V téj zemi běše Lech,
 jemuž imě dějechu Čech;
 mužobojstva se dočini,
 pro něž svú zemiú provini.
 Ten Čech jměješe bratrův šest,
 pro něž jměješe moc i čest,

a ot nich mnoho čeledi,
 jiež jedné noci osledi. *vyzvede*
 I vybra se se všemi z zeme,
 jiež běše Charvati imě,
 i bra se lesem do lesa.

dětky! dietky své na plecí nesa. *ještě to není dětky?*

A když dlúho lesem jide,
 k velikému hvozdu přijde,
 stešče se čeledi jeho,
 vece: »Běda skutka mého!
 že jste pro mě v téjto nůzi,
 vaši domi, hustí luzi.«
 I vece Čech k svému zboru:
 »Podejdém pod tuto horu,
 dětem, skotu otpočinem,
 a snad se tu s túhú minem.«

— Pak zajtra u pravěj zoře
 by Čech sám jedin na hoře,
 z niež všucku zemiú ohleda,
 a dále jim jíti neda,
 rka: »Jmámy zemiú po svéj vůli,
 budůť nám zde plni stoli,
 zvíří, ptákóv, ryb, včel dosti,
 ot nepřátel dost tvrdosti,
 jakby se na púšči stalo,
 kdežby nic nepřekážalo.«

Ale ze s téj hory ztechu,
 protož téj hore Říp vzděchu.
 Prve chleba nejmějechu,
 maso a ryby jeděchu;
 téhož léta luh zkopachu,
 druhého radlem zorachu.
 Že jich starostě Čech děchu,
 proňž téj zemi Čechy vzděchu.
 Ti ludie převěrní běchu,
 své zboží obecně jměchu;
 komuž se nedostaněše,
 u druha jako své jměše.
 Jeden zlý obyčej jměchu,
 že manželstva nadržechu,
 i žena jista neběše,
 jeden muž mnoho žen jměše;
 právě skotsky přebývachu,
 však večer manželstva ptachu.
 Súdce nikdy nejmějechu,
 nebo sobě nekraděchu;
 pakli se kde stala sváda,
 u starších buděše rada,
 aby právo učinili
 a pravému polepšili.
 I minu let velmi mnoho,
 že se drzechu obyčeje toho.

Patriarchátu
 z řízení čes

Rukopis
 Za boj.
 jedinému
 družku
 inuškare

3. Krok, Kaši, Tetka, Lubuše.

A když minu mnohý rok,
vsta muž, jemuž děchu Krok.

Ten zemi všucku sūdieše
a mūdrosti je učieše.

Potom Krok jide do navi,
tri dcery mūdře ostavi:

Kašiu, Tetku a Lubušu.

O tretie mluviti mušu.

Kaši sedě na Kašíně,
ale Tetka na Tetíně.

Lubuša prorokyni běše,
ta všucku zemi sūděše.

O mezu se dva vadišta,
a sobě dobře přibišta.

Lubuše je se jū sūditi,
vinného drbi smutiti;

vinný je se jiej haněti,

rka: »Nechcu tě za sūdcu jměti.

Lépe umieš jehlū šiti,

než v sūdě muže sūditi.

Auvech to mě velmi rudi,

že našu zemi žena sūdí.«

Všech paní je se haniti,

jehož jáz nechcu mluviti.

Slavka
a Chodov

Lubuše to uslyševši,
nemůdrému přehovévši,
nic jemu neotpovědě,
a valný sněm zapovědě.
Když se na sněm všickni snidú,
a před Lubušu přijidú,
tehdy ta všiej země máti
je se hanby žalovati.
Zeměné to uslyševše,
svěj se hospodě nasměvše,
jako s patra se podjemše,
rady ijednéj nevzemše
křikú všickni jedniem hlasem:
»Nevyplatimy to vlasem!
Pravduť mluvil člověk taký,
neboť jest vila muž vsaký,
jenž se kto před ženú súdí,
jehož núze neptipudí.
Južť déle nechcem hověti,
chcem muž za hospodu jmieti,
jednoť na tobě prosímy,
pověz nám věščbami svými,
z kteréj nám jest země vzieti,
neb v svéj nemůžem ho jmieti.«

4. Pohanenie Lubuše. ↓

Tdy Lubuše odpovédě,
 rkúc: »Toť vám beze lsti povédě,
 jakž ste mē i uhanili,
 když ste mē tak potupili.
 A zlý člověk to chce býti,
 kterýž pro své dobré dá obci zlým užiti.
 Obec, každého ohrada,
 ktož ju tupí, minulať jej rada.
 ? Ztratě obec, neufaj do hrada,
 bez obce pobude sváda.
 Jáž vám nedám zlým užiti,
 chcu vám beze lsti raditi:
 radějše byste mohli mój súd trpěti,
 nežli za kněz muže jměti.
 Lehčejeť tepe dievčie ruka,
 ot mužskéj rány bývá veliká muka.
 Tuž mně tepruv. uvěříte,
 když svého kněze za železným stolem užíte.
 Budeliť vámi cuzozemec vlásti,
 nebude moci váš jazyk dlúho tráti.
 Túhať jest mezi cuziemi,
 smutný utěší se svými.
 Každý kraluje s přátely svými,
 ijeden múdry neradí se s cuziemi.

Pojmeť lud jazyka svého
a budeť vždy hledati vašeho zlého;
na váš lud bude hledati viny
a svým rozdělí vaše dědiny.

Čestte své ač i krasťavo,
nedaj v se cuzozemcu, česká blavo.

Tomuť vy učí ženská hlava:
kde jeden jazyk, tu jeho sláva.«

Opět Lubuše povědē:

»Južť jáz toto dobře vědē,
komu býti vašiů hospodů.

Jdětež po mého koně vodu,

kamožť on jedno poteče,

a ke komužť on přiteče,

toho na ten kůň vsadiece,

vedťež sēm, se nesváriece;

budeteli se svátiti,

budeť všiej zemi škoditi.«

Lubuše se na své věščby vzpusti,

kůň osedlavši bez uzdy pusti.

5. Přemysl v Stadici.

Páni po koni pojedú,
 až Bělíny reky dojedú;
 dle téj reky kón poteče,
 na jednu úlehl přiteče,
 na niež ora muž veliký
 obinuv své nohy lyky.
 K tomu muži kón přiskočív,
 i sta u něho se vzbočív,
 stoje jako jat v udici:
 proňž téj vsi vzděchu Stadici.
 Páni na chlapě vzvėděchu,
 že jemu jmě Přemysl děchu;
 poče se druh k druhu smieti,
 i chtěchu inhed jej vzieti;
 a jakož se jeho dotkú,
 Přemysl vdruží v zemi uťku,
 tka: »Žel že ste tak ráno přišli;
 byste byli tepruv vyšli,
 bych mohl tu úlehl vzorati,
 viec by bylo nelze oráči u chleba kupovati;
 ale že ste uchvatili,
 a mně v roli překazili:
 můž to slyšeti každý rád,
 bude v zemi žizň a často hlad.«

Posáh k lyčenej kabeli,
vyné sýr a pecen veli,
poče na radlici jiesti,
panóv prosi podle sebe siesti.
Páni počechu vzhľadati,
na Lubušu vzpomínati.
Jechu sě jeho tázati,
pročby mu milo na železe sniedati?
Premysl jim odpovède:
»Jakž vám Lubuše povède,
když ste nerodili o dievcě tbáti,
bude vy můj rod železnú metlú kázati.«
A když Premysl sniedáše,
jeden na otku vzhledáše,
že vypusti pět pramenóv,
z nich prokvite pět otechóv;
čtyrie uschnú v maléj chvíli,
pátý by živ, všem sě smíli.

6. Premyslovo proroctvie.

Když sobě div ukázachu,
na Premysle potázachu,
kteréby bylo znamenie,
suchěj otky rozkvetenie?

Přemysl jim odpověděl
řka: »Toť jáz vám vše pověděl:
Suchá otka jest znamení
mého chlapieho rození.
Ale žet jest brzo vzkvetla,
jakž vám Lubuše jest řekla:
můj rod z chlapieho potada
dojde králového ráda.
Pěti prameny bude kvěsti,
to budú na knihách čiesti:
ze mne bude kněžstvo patero,
ale brzo zhyne čtvero.
Páté vzetkve velmi krásně
a vypustí svůj plod jasně;
ač se jemu kdy podejde,
všakž toho časa vždy dojde,
že vnuk pomstí svého děda,
jeho vrahóm potom běda!«
Řka to, vsta z chlapieho zhora,
jde do Lubušina dvora.

7. Lubušin sňatek. Založení Prahy.

Jakž brzo Lubuše doje,
 Lubuše jej za muž poje.
 Premysla dary uctichu
 a knězem jej učinichu.
 Premysl běše múdrěj mysli,
 s Lubušú právo zamysli.
 Tehdy Lubuše povědē
 tkúc: »Jáz jedno miesto vědē,
 to bude slovútno světu,
 jakžto slunce v svém osvětu.
 Pomněte vši slova mého,
 vyndetať olivē z něho;
 Václav jmē olivē prvej,
 a Vojtěch olivē druhěj.
 Tě ot pokolenie mého
 vzendeta do nebeského.
 Tě to miesto osvětita,
 pohřebena obránita.
 Stavte město, toť vám kážu,
 tu, kdežto vám já pokážu.
 U Vltavy pod Petřínem
 tesat činí práh s svým synem:
 pro práh městu vzdějte Praha,
 toho bude silná draha;

neh jakž knězi i králové,
ludie silní jakžto lvové,
proti prahu klanějú hlavu,
aby ju iměli zdrávu:
takéž proti městu mému;
budeť čest i chvála jemu.

8. Lubušina smrt. Búrka dievčie.

Pak skonče život Lubuše,
pohřebú ju ve vsi Lubuše.
Jejie dievky válku počechu,
a právě podobnú k smiechu: *viz str. 13*
nebo tomu z práva chtěchu,
i na to všecky téhněchu,
aby dievka zemi vládla,
mužie sě drželi rádla.
Chtiece svéj řeči užiti,
jechu sě hrada činiti.
Dievky hradu Děvíu vzděchu
a Vlastu za kněžnu vzěchu.
Ta posla po všiej zemi posly
řkúc: »Podbiemy pod se ty bradatě kozly.«

Neb sê po pohansku jmêchu
a dlúhé brady nosiechu.

Vece. »Kterak leží v nich moc,
spíjajú sê na každú noc.

Když nad nimi svítežimy, *www.dlibosl.com.cn*

co chciece z nich učinímy.»

Mnoho sê jich k Vlastê obra,
na šest set na Dêvin ptribra.

Jako holubi z svých kotcôv, *videt*
takž sê brachu ot svých otcôv,
když bêše mužóm brániti,
a každému svú dcer bíti.

Dvorno to bêše vidêti
i jechu sê tomu smieti;
dievka na koni jezdíeše,
druhá po niej kôň vedêše.

Mužie z smiecha nemúdrého
dojdú smutka velikého.

Mohúc to slovom staviti,
dachu zlému vzhôru jíti.

Snad sú byli nepomněli,
že múdri príslovie jmêli:

Kto chce v domu škody zbýti,
nedaj jiskre uhlem býti;
neb uhel často ohnêm bývá,
proňž bohatý sbožie zbývá.

Takž to mohúc obrániť,
dachu z mála vojsku býti.
Kněz chťěš toho brániť,
páni techu: pokusmy coť mohú učiniti.
Vece Přemysl: »Viděch ve sně dievku krev ločucu,
jako vzteklú běhajucu;
pro ten sen boju sě v zemi zlého.«
Páni v směch obrátichu sen kněze svého.

9. Dievčie zbrojenie. Obec ženská.

Děvky ot otcův sě brachu,
i na Děvin sě vzembrachu;
dci otcu na život odpovědě,
sestra bratru to povědě:
»Juž jáz nejsem ničě tobě,
každý jměj péču o sobě.«
Pak sobě slubichu vieru.
Vlasta jim da v pití smieru,
aby svéj tlústosti zbyly
a čerstvy a mudry byly.
Potom je na tré rozdělí
a urady je podělí.

Tu múdrejším hrad poruči,
 v radě je seděti zuči,
 rkúc: »Ktož rád sedává v radě,
 ten ostojí v každěj svádě.«
 Krašším káza se liciti
 a chytrěj řeči učiti:
 rkúc: »Tiemto jáz mužóm poleku,
 kdežto mocú nedoteku.«
 Tretiem s lučišči jezdiť,
 a muže jako psy bíti.

10. Dievčie válka. Vlasta.

Když se dievky dobre svykú,
 na koniech jezdiť obyčú,
 jechu se země pleniti,
 a vše muže pořád bíti.
 V div se dievky proměnichu,
 jako kámen tvrdy běchu.
 Jedna přátel nethaješe,
 dci na svůj otec veděše;
 kněz to da zemi věděti,
 nevěduc če tomu zdieti.

Neb oděnie nejmějechu
na koniech dievky jezďechu
Však jakž mohúc sě sebrachu,
a prede Děvín sě brachu,
mniece by dievky mechyřem zahnali,
jich na hradě nedočkali.
Kněz nerodí s nimi jeti
rka: »Musilbych toho škodu vzieti;
dievčie lsti nemóžem zbýti,
ot nich vám pobitu býti;
ž'by mě v pravém boji pobily,
mójby rod neprietele skoro zbili.
Proto nechcu s vámi jíti,
ni razu s nimi sě sníti.«
Mužie jeho rady netbachu,
a prede Děvín sě brachu.
Mužie 'když ten hrad uzřechu,
dievkám sě prevelmi vzsměchu;
za Vyšehradem stojechu;
a dievky když je sezřechu,
všecky sě tu poradivše
a u viete potvrdivše
pojedú s Vlastú mocnějšie,
postavivše u prostred múdrejšie.
A když na poli stojechu,
juž sě s mužmi sníti chtěchu,

Vlasta na koni s oščepem v brniech stoješe
a k svému vojsku mluveše:

»Dievky šlechetné stvorenie!
v svete šlechetnejších nenie.

Drzte šlechetenstvo svého,
dobývajtež jmene dobrého.

Buď vám milo usilé málo pojmeťi,
a skrze to večný pokoj a česť jmieťi.

Ač je nynie potepemy,
paměť i chválu vezmemy:

Budem si muže voliti,
kdy chciece budem je bíti;
budem jako amazonské panie,
ty sú poručily mužóm oranie,
a samy svú zemiú vladú;
ty sú jmely s Cyrem svádu;
tu ony ho ctně pobichu,
jemše, ve krvi utopichu,
řkúc: »Krvě si žádal, krevž i pij,
viece na svete ludi nebij.«

Proti Aleksandru udatně se jmely,
a s králi se bíti smely.

Jmajú toho česť a chválu
jměvše v boji prácu malú.

Těž vám slušie učiniti,
nebo dámyli se zbíti,

budúť námi smiech ploditi,
a ny za robotné jmiati:
bij každá (jako psa) bratra i otce zlého,
aby sobě dobyla života pokojného.
Lépe by nám bylo ctně žiti býti,
než tiem chlapům na milost jiti.
Ale budeli která ot nás běžeti chtieti,
viece s námi tovarišstva nebude jmiati.
A mocili budu kdy s niu býti,
smrti jiež nelze bude zbýti.
A budeli která jata,
jmám sklep Lubušina zlata:
a to vám zajišto praviu,
to vše pro vás jednu ztraviu.«
Jakž též řeči brzo přesta,
tak se hnachu z toho místa:
a jakž na muže vynikú,
tak všecky pohansky krikú;
osuchu je dievčie střely,
Vlasta oščepem muže rozdělí,
drieve než svých zase dohna,
sedm lepších oščepem prohna.
Mlada, Hodka a Svatava,
Vratka, Radka a Častava,
ty podlé svéj kněnie běchu,
a dobrodružsky se jmiechu.

Mužóm do smiecha nebieše;
 na tri sta jich juž ležieše;
 a by tu byl blíž les nebyl,
 ijedenby smrti nezbyl.

Na Vlastu se ijeden nevrátil,
 neradby jiej škopa zvrátil.

11. V y š e h r a d.

Po pól létu mužie se ostrabichu,
 smolníkův, koní dobychu,
 však dievek bojem utkati nesměchu,
 ale blíž jich hrad postaviti chtěchu;
 dievky je dvakrát odpudichu,
 až však je takto přelstichu:
 Mužie lštíů před Lubušu padú;
 tehdy dievky vzemše radu,
 podjemše se z svého zbora,
 jidú bránit svého dvora.
 Mužie síly se bojúce,
 v Lubuši lahú se tajúce.
 V tu dobu Premysl vzem radu,
 připraví což slušie k hradu.

V noci vzvede dřevěný hrad,
 jemužto vzděchu Vyšehrad.
 S toho válechu s dievkami let pět,
 až mužóm běše uzek svět;
 neb dievky mužov na hradě nejmejechu,
 a proto se prorady nebojechu:
 ale dievky na Vyšehradě běchu,
 a když mužie kam jiti chtěchu,
 dievky děvkám pronosiechu;
 tak je na cestách ztepiechu.
 A k ženám jdeše Vlastin list,
 proňž nebieše sobú ižádný muž jist:
 nebo tuha v zemi bieše, ~~zabíješe~~
 z jediného slova žena muže zabíješe.
 Tehdy mnoho mužov nalezachu na loži,
 ani zbití a zbodeni noži;
 proto mužie v noci svú stāju
 imievachu v hustém háju;
 aby tu dievčie lsti zbyli,
 a životov neztratili.
 Cíné se tú valkú styděchu,
 a jin za bláznovstvie jměchu.
 Ale některé se nepřimluviechu,
 neb tajně s Vlastú svět jměchu. ~~amk...~~
 To mužie ot žen trpěchu,
 pravé ženy věrny běchu.

V tom muže chvaliu toho veku,
neb jsú ot múdrych dôstojni dĕku:
Že ijeden muž nedal svéj pani zlého slým užiti,
ani chtĕl jie tiem uhaniti,
řka: »Nectná činí podle svého práva,
bohďaj by má ctná žena byla dlúho zdráva!«

12. Dievčie lest.

Pak sĕ dachu dievky na lsti,
pronĕž zbychu mužie svéj cti.
Uztevše že na Vyšehradĕ veliký hlad,
za priemĕtiem pozvachu jich na svůj hrad.
S nimi kraššie posadichu,
jež chytré teči umĕchu.
Řkúc: »Jázbych ráda tvá byla,
by má tetka živa nebyla,
Chtĕlliby mĕ sobĕ jmieti,
musilby jiež život otjieti.
A toť sĕ mŏž dobre státi,
chcešli na téj cestĕ žďáti;
jmáť tú cestú tento den sama desáta jíti,
mŏžeš ju s jejé tovařiškami jieti.«

Tak nebožátka prelúdiece,
zástavu jim založiece,
tiem činom mnoho jich zbichu,
mocnejšiech neprátel zbychu.

Pak jedna skutky jednemu zjevováše

a vieru mu slubováše

řkúc: »Mrzít mě v tomto přiebytce býti,
chtělliby mým mužem býti,
chcuť hrad Děvín proraditi.«

I je sě toho učiti,

kak jest jim k tomu přijiti.

Když to kněz Přemysl vřvědě,
takto k tomu odpovědě:

»Razu vám, nerodte jim věřiti.

Věřte žeť vy chtie tiem zbíti.«

Nerodichu mu věřiti,

jechu sě v hrad dievčí jiti;

a když juž v onen hrad vnidú,

dievky na ně tu vynidú

a inhed tu vše je zbichu

i jednoho neživichu.«

13. Ctirad a Šárka.

Jeden dobrý ostal bieše,
 ten sobě jmie Ctirad jmieše.
 O tom počechu klasti lest
 sebravši se tu dievek šest:
 i nalezú jednu radu,
 vzveděvše že mu kluditi jednu svádu,
 uličivše najkraššjů ladu,
 svázavše vsadichu vz kládu.
 Téj dievce Šárka dějechu,
 tu najkraššiů z sebe jměchu.
 Položichu u nie trubicu,
 a medu velikú láhvicu.
 Ostavichu ju na lesě,
 jednožť Ctirad povleče se.
 Uzře nalit dievka pláče,
 a nad ním inhed vran kváče.
 Snad bieše prorok smrti jeho,
 škoda toho druha dobrého.
 Otáza co by činila,
 pročby tak velmi kvělila?
 Vece: »Jsem z Okořina dcí toho pána,
 ot těch zlých dievek svázána,
 chtěchuť mě na svůj hrad nésti,
 a k svéj zlobě mě přivéstí.

Ale jakož vy uztechu,
mne svázány otbězechu.«
Kdy na dievce všeho vztáza,
ssed s koně pannu rozváza.
S pláčem je se ho prositi,
by v niej ráčil panny ctíti,
i ráčil ju k otcu vzieti
rkúc: nevědě co sobě zdieti.
Ctirad podlé se posadi,
ludi okol sebe ssadi;
i je se s niú meðu píti
a v trubicu zatrúbiti.
Tu to dievky vzrozuměchu,
že Ctirada v měše jměchu,
koníem popruhóv podpěchu,
a lučišče svá napěchu;
jakž na Ctirada vynikú,
hlasem vysokým naň krikú,
než mužie k mečóm dospěchu,
až je jako ptáky jechu.
Inhed vše ty ludi zbichu,
Ctirada na kolo vzbichu.
Črtie se téj zlobě směchu,
proto miestu Šarka děchu.

14. Práva a zriechenie dievčie.

Když tak zabichu Ctirada,
 naleze to dievčie rada,
 aby zemiú Vlasta vládla,
 muže se drželi rádla. 25.

Vlasta se v zemiú uváza,
 na dievkách práva otáza.

Dievky jje za právo dachu,
 inhed po zemi poslachu:

»Když se pacholík narodí,
 ať se více k boju nehodí,
 palček prav mu urúbiti,
 pravé očko vylúpiti,
 by meče nemohl držeti,
 ani za ščítem viděti.«

Někdy témuž pohané ot židův chtěli,
 snad to dievky zaslyšely;

ač to samy zamyslily,
 znamenie, žeť múdry byly.

Vlasta to za právo chtěla,
 to všiej zemi vzpověděla:

»Aby dievka za muž jměla,
 kteréhožby sama chtěla.

U dvora by žena byla,
 muže v dílo porobila.«

Tiem právem Vlasta vzpovédě,
 a mír v zemi zapovédě.
 Premysl když tu teč vzvédě,
 tajně na sněm zapovédě.
 I jechu se tu raditi,
 kakby se mohli brániti.
 Premyslu vieru slúbiechu,
 u, viete se potvrdichu.
 Jechu se (pred Děvín) jezdy činiti,
 a na cestách dievek bíti.
 Naleze to mužská rada
 pozvavše slovútnějšíech do Vyšehrada;
 mnoho dievek pohanichu,
 za mírem jich cti zbavichu;
 ty inhed sílu ztratichu,
 a v Děvín se nevrátichu.

15. Porážka dievek.

To slyše Vlasta lutice,
 zeřve jako medvědice,
 všem na život odpovédě.
 Kněz jie po poslu povédě:
 »K vám se nevěru nestydímy,
 nebo ju ot vás vidímy.

Byste k nám vieru zdržaly,
ot nás byste nevěry neviděly;
ale že ste se vy směly v nevěrný pláštěk odieti,
přejte nám ho také jmieti.
Dievky se všechny sebrachu,
a před Vyšehrad se brachu;
chtiece ho mociú dobyti,
a vše muže na něm zbíti;
mužie proti nim vynidú,
a jakož se brzo snidú,
Vlasta nemůdre vyrazi,
mezi nepřátely vrazi;
sedm se junochův otda,
ona se v ničemž nepodda.
Jejie náhlost ju omýli,
mnieci by za niú dievky byly.
V húšči mečem nemůž vlásti,
tu dojde veliké strasti;
na nože ju rozebrachu,
a po boji psóm ju dachu.
Dievky šipy rozpliskachu,
oščepów jim nepodachu;
plačúc pěše u boj jděchu,
mužie je pořád tepěchu.
Na dvě stě jich na smrt dachu,
jiné se na běh otdachu.

Dříve než na hrad přiběhů,
mužie po nich na most vzběhů:
sěč veliká by na mostě
a s brány zle ctichu hostě.
Mužie o tom málo thachu,
všiů mociů sě v hrad vzebrachu.
Tu dívky bratry poznachu
a na ně silně vzvolachu.
Tu ty před nimi klekachu,
některé k nim sě lisachu,
a cožkolivěk činichu,
jich srdce neobměkčichu.
Krásná tělce na smrt dachu,
přetnúce s hrada metachu.
Tak ten vešken zbor pohynu,
tú válkú tako zahynu.
Přemysl na stolec vsadichu,
a hrad Děvín rozvalichu.

16. *Nazamysl, Mnata, Vojen, Vlastislav,
Vněslav, Křesomysl.*

Potom snide kněz Přemysl,
po tom by syn Nezamysl,

po něm Mnata knězem bieše,
po tom syn Vojen slovieše;
synoma zemi rozděli,
za života je odděli:
Lucko da Vlastislavovi,
české kněžstvo Vněslavovi;
ježto dřiev slověše Lucko,
to nynie slove Žatecko.
Vněslav po otci knězem byl,
ten je vskote života zbyl:
pak by Kresomysl syn jeho:
ti všickni neostavichu jmene dobrého:
neb běchu jich hlupí nravi;
proto o nich nic nepraví.

17. Neklan a Vlastislav.

Neklan vsta po Kresomyslu,
ten bieše dobrého smyslu;
jeden nedostatek jmieše,
ovšem neudaten bieše.
Snad mu proto Neklan děchu,
že jeho neklali běchu.

Neb ktož v príhody nechodí,
 ten sè zlé príhody schodí.
 To mu ijeden za zlé nejmej,
 neb to každý za jisté jmej:

bláznóm jest hrdinstvo vzdano,
 múdрым neudatstvo dáno;

múdry príhody rozkládá,

až jej i mine ta sváda;

ňemúdry príčinu jmaje,

Stuol truti jakž pronikne, nic netbaje;

proto slova dobývaje,

často škodu prijímaje.

Jestli pak múdry udaten,

veš jeho skutek nematen :

neb sè taký nebojí mar,

a toť jest zvláštní boží dar;

neb sè ten rovná kniežatóm,

všie země čest leží na tom.

Toho daru (Neklan) nejměješe,

múdrost jmaje, neudaten bieše.

Stuol Zemiú dobře opráveše.

ale války sie boješe.

Velmi často sè to stává,

že kdyžto nemáhá hlava,

ve všech údech statka nenie,

pro kněz vše země oblenie..

Zbáda Neklana Žatecký
 Vlastislav, ten krásný dětský,
 obdrže na něm dva boje,
 i nepřátel se neboje.
 Tu město biese ustavil,
 nad niem tvrdý hrad postavil,
 mezi Přípkem a Lovosem stojěše,
 po něm Vlastislav slověše.

18. Vlastislav a Štír. (544)

Vlastislav v boj zapovědě,
 o tom vám divně povědě:
 Káza na boj vše psy věsti,
 a vše ptáky s sobú nésti:
 aby je ludmi krmili,
 kdyžby Pražany vše zbili.
 Mně by skončení takémuž bylo býti,
 je se počátkem chlubití.
 A böh jenž chlúby nelúbí,
 jeho chlúby brž urubí.
 Vzvěděv to Neklan je se báti
 i nesmě na vojnu vstáti

pozvav Štíra udatného,
 v radě člověka múdrého ;
 s tím poče se kněz raditi,
 kakoby mohl Lučan zbýti.
 Lépeť něco postúpiti,
 než se s nimi zavražditi.
 Knězu Štír řka odpovědě:
 »Jáz to dávno dobře vědě,
 budemli v tom hovět tobě,
 učinímý škodu sobě.
 Jakž se směli zavražditi,
 týmž právem můžem svých mstiti.«
 Mohlby se kněz domysliti,
 zlo se s udatným raditi;
 by pojal neudatného,
 radilby cos strašivého:
 ale Štír dobře radieše,
 knězu však nelibo bieše.
 Vece Štír: »Učiň mi tak vysoký rov,
 z něhožby uzřel ves Chýnov,
 chcu se rád s Lučany býti,
 a v tom boji chcu rád sníti.«
 Kněz mu slúbi učiniti,
 Štír za kněz slúbi v boj jíti.
 Znamenajte kaký to lud,
 že nebyl v nich nynější blud.

Netba by čest v měše byla,
 by jedno dědina se plodila.
 Oni o zboží netbachu,
 jedno ~~jmeno~~ dobývachu.

www.libtool.com.cn

19. Věštbá o vítězství.

Když Štír vše Pražany sebra,
 protiv Lučanóm se vybra;
 když by u jednoho dola,
 baba na Pražany vzvola:
 »Nebudeli s vámi má rada,
 stane se veliká sváda.
 Jdětež na onu studnici,
 obětujtež tam oslicu,
 a každý z vás jie něco sněz,
 a ty Štíre zajisté vez,
 že ty Vlaslava pobiješ,
 jeho ludi všecky zbiješ.«
 V Lučšěe také bieše baba,
 ta jměše pastorka Straba.
 Baba pastorku povědē:
 »Vašu biedu dobře vědē!
 Ach túho vaše, nebozi!
 Hněvajú se na vy bozi.

Když na Tursko přijedete,
 ottud viac neotejdete.
 Tu lucké knieže ostane,
 a ten rod veš viac nevstane.
 Synku, když vendes v turský boj,
 prvý ktož tě potká mu stój.
 Daj jemu ošcepem sotku, *učerenci*
 a nečiň mu nic životku;
 obě mu uši uřeži,
 schovaje je hned preč běži.
 Když přiženeš na své drahy,
 tehdy poznáš vše své vrahy.
 Před kóň učiň to znamenie,
 v nůzi lepšieho nic nenie:
 tomu znameniu križ dějů,
 jemužto se blázni smějů,
 Lučené jsů Čechóm dani,
 koni jich jako svázáni,
 že nemohů sobě hnůti,
 tobě jest smrti minůti,
 ač ti jest viac slůti zběhem,
 na Turšce nestyď se během.«

20. Poraženie Vlastislava.

Na Turšče sè voje snidú;
 tu v lutý boj veľmi vnidú,
 ot jutra až do večera
 sta Vlastislav a boj bera;
 až sè pak Štír k němu přibra,
 kněz Vlastislav naň sè vybra.
 Lučanóm veľmi sè zle zdè,
 Štír Vlastislavu hlavu stè.
 Češie Lučany tepèchu,
 krvaví potoci tečechu.
 Ze všech ujde jedin Straba
 tú radú, juž dala baba.
 Když uteče z toho lomu,
 jakž přijde do svého domu,
 Uzte žena dušu bére,
 a což dosiehnè to zdère;
 uzte u niej v boce ránu,
 juž pozna ot sebe dānu.
 Poče sè velmi diviti;
 tiem sè chcu lép ujistiti.
 Uzte že ušiú nejmeše
 a on je v tobolce jmeše;
 je sè jú k hlavè mèriti;
 vece: »Chcu tomu vèriti,

že na mē má žena jela
a ta mē jest jieti chtěla.
To jest proto byla zděla,
v Pražanech přátely jměla;
i chtěla jim pomahati,
a muži sē posmievati.
Ktož tomu nechce věriti,
může sē tiem ujistiti;
na rajském dvoře to psáno,
což o tom mnú poviedáno.
Pro své dobré činy Štír
mil byl Čechóm jako Tataróm výr;
ještěť jeho vzpomínajú,
nečiň sē Štírem riekajú.

21. Vlastislavec a Durink.

Neklan v Lucko sē uváza,
a na knězie čeled vtáza;
ostavilť syna mladého,
vztáza na člověka jeho.
Jemu Durinka ukáza,
tomu jeho chovati káza,
řka: »Vzpomeň na otce jeho,
činilť ti mnoho dobrého.

Chovajž ctne kniežete svého
a buď vládca kraje postoloprtského.«
To dětátko krásné běše,
kázané nřavy jměješe.
Durink se ludem klaněše,
o kniežeti lest kladěše,
kakoby je mohl zabiti,
a v dědinách pánem býti.
Zimě dietě na led vede,
k rybám je na Ohři vede:
»Hledaj kněžku rybky stoje,
patri kakt se divně brojie.«
A když na rybky hleděše,
a poklek hlavu niceše,
slyš co tu ten zlý Durink zdě,
bradaticú hlavu mu stě.
Nese ju knězu do Prahy,
mně by mu nesl koláč drahý.
I je se s němec mluviti,
a sám svú vierú chváliti;
řka: »Jáz sem knězu věren byl,
proto sem vzdy jemu byl mil;
tobě chcu věren býti viece,
ale že slyšach mluviece:
»Kto chce v domu škody zbýti,
nedaj jiskře uhlem býti,««

rka to, vyně z podpažie hlavu,
jakž ju stal ješče krvavu:
»Tot Vlastislavcova hlava,
pro jehož smrt tobě sláva.
Byť došel mužského stavu,
mnohý by jmel krvavú hlavu.
Zaplatiž svému hrdině,
dajž mi Postoloprty k dědině.«
Doslyšav kněz řeči jeho
káza svázati Durinka zlého,
rka: »Tobě sem jeho zabiti nekázal,
ale ctně chovati kázal.
Južť viem že dobrý neblúdí,
blázen ktož cuzozemce dobrým súdí.
Tobě sem ho kázal strieci,
pročs směl jeho šieju sieci?
Chcu tobě čest učiniti,
svú sě rukú musíš oběsiti,
neb svým mečem sě prokláti,
nebo na téj skále státi:
dolóv samému skočiti
a hlavu sobě slomiti.«
Uzrev širšie rady nenie,
vzvoli sobě oběšenie;
a když jděše Durink s hradu,
vece: »Kak sem jmel zlu radu:

mněch dědiny v Čechách jmieti,
mušu na dřevě umřieti.

Blíž Prahy na jedné žívě,
oběsi se sám na jivé.

www.libtool.com.cn

22. Hostivít. Děpolt. Leva. Klepy.

Neklan dva syny jméješe:

staršiemu jmé Hostivít běše,

mlažši Děpolt imé iměl,

tento Zlicko vzal za svůj díel,

jemuž tehdy dýchu Zlicko,

tomu pak vzdýchu Kúřimsko.

Potom Neklan světa snide,

Hostivít na stolec vznide;

sta se nelepá příhoda:

vsta Leva, jeden z Vlastislavova roda,

i je se ludi zbierati,

chté si Lucka dobývati.

Stavi hrad na jedné hoře,

připravi Pražany v hoře.

Kněz se položil před hradem,

aby jej vyležal hladem.

Leva proti nim vynide,

a s Pražany v boj se snide.

Když Lučené své horšie uztechu,
před Pražany na hrad jděchu.

Kdyžto jich panie uztechu,
své muže tako přijechu:

po lónu se poklepachu,
a svým mužem velmi vzlachu,

řkúc: »Sěmo, sěmo pojděte,
zde se Pražan ukryjete.«

Pro tu hanbu se vrátichu,
a vše Pražany pobichu.

Múdré panie ctná zvierata!

Otkud vám ta rada vzata?

Júž ste se hanbě bránily,
muže své smrti zbavily.

Snad ste byly to slýchaly
co medské panie spáchaly.

A pro taký klep nelepý,
tomu hradu vzděchu Klepy.

Na tom hradě sú seděli,
doňudž sú otměny nepřijeli;

k dědině Vlastislav jmajú,
po krásném se ščítě znajú.

V zlatě fiolněj orlici,

Vlastislavovi rodici.

23. Bořivoj, Křest.

Kněz Hostivít potom snide,
 Bořivoj na stolec vznide.
 Svatopluk v Moravě bese,
 kněz český jemu slúžieše.
 Bořivoj přijede k dvoru,
 král jemu učini vzdoru,
 káza na zemi sěděti
 rka: »Sluší tobě věděti,
 že to nesluší pohanu,
 zároveň býti křesťanu.
 Sěď tu se psy, toť tvé právo,
 ne kněže — nemůdra krávo;
 že netbáš na tvorce svého
 za bůh jmaje výra ušatého.«
 Kněz to slyšav, sě zapole,
 a jakž brzo by po stole,
 prosi krsta ot Svatopluka moravského,
 a ot Methoděje arcibiskupa velehradského.
 Ten arcibiskup Rusín bieše,
 mšu svú slovansky slúžieše;
 v Velehradě krsti Čecha prvního
 Bořivoje kněze českého;
 léta ot narození božieho
po osmi set po devětidsát čtvrtého.

Když Bořivoj svůj stav změni,
svět potupiv v svatost se proměni,
almužny veliké činieše,
a domy božie stavěše,
prvý chrám v Hradci postaví
a sv. Klimentu oslavi;
druhý světíej Máti v Praze,
ot velikých vrat inhed na draze.

24. Svatopluk moravský.

Drbiu v Moravskú zajíti,
bych mohl k svéj řeči přijíti;
kakož jest koruna z Moravy vyšla,
kak ta země k Čechám přišla.
Král moravský ciesařovu sestru za sobú jměše,
těj velmi násilen běše,
proto ciesař na král jide,
a král s ciesařem v boj vnide.
Pohťiechu tu král boj ztrati,
žalostně se domov vrátí.
Ciesař do země pojide,
král hanbú do púšče vnide,
řka: »Radějie chou konvršem býti,
než králem a s nepřátely se nebiti.

Proto v lese přebýváše,
s mnichy motykú kopáše.
Po sedmi let s dlúhú bradú
jde pred ciesaťovu radu,
i je sě na ciesaťe žalovati,
rka: »Kniežata račtež poslúchati!
mú zemiú otjal bez práva
a má žena v jeho dvore jest zdráva.«
Ciesať je sě řeči smieti,
a což mnich mluvěše prieti;
mnich poče hrdě mluviti,
že chce mečem doličiti.
Knězi mnicha neznajechu,
a však jemu pověděchu:
»Když si směl tu řeč mluviti,
musíš toho doličiti.«
Mnich poče prositi roka,
ciesať naň vyvrže soka;
pojde sok v okol zpievaje,
a na mnicha nič netbaje.
Mnich dosieh meče sedadlného,
pretě ščit, i soka svého.
Ciesať pozvav mnicha k dvoru,
jide jemu u pokoru.
Svatopluk sě mu da znáti,
ciesať je sě ve všem znáti;

vřáti mu ženu, královstvie,
da Moravé svobodnostvie;
co móż Uherška dobyti,
móż k svéj zemi osobiti.
Svatopluku žena snide,
král s vojskem na Uhry jide;
tu Uhrie krále pobichu
a mnoho mu lidí zbichu:
tiem sé král poče stydėti,
a hanbú k svým nesmě jiti:
i jide tajně na púšči,
by do svéj smrti v téj húšči;
mnišie na tom místě pėjú
v Uhriech Zábor tomu dějú.

25. Spitihněv. Vratislav.

Pak Botivoj světa snide,
kněžstva věčného dojide.
Spitihněv vzě stolec jeho,
neběše života silného,
umře za věka mladého,
ostaviv Vratislava bratra svého;
ten poje ženu z Stodor dcet hrabě ctného,
Drahomír z kraje žateckého.

Ta kněni pohanka běše,
dva syny krásná jměješe:
statejšiemu děcha Boleslav,
mlatjšiemu by jmě Václav.
Ten tiché nřavy jměješe,
pro něž všem ludem mil běše;
protož jej knězem zvolichu,
Boleslava Boleslavskem oddělichu.
Ale že ješče mlad běše,
země oprávéti nemožeše,
poručichu jej Ludmile,
bohu i všem ludem milé.
Ta jest byla žena Borivojova
a hraběnka ze Pšova;
tdy tomu kraju Pšov děchu,
jemuž potom Mělník vzděchu;
neb před Mělníkem hrad běše,
ten sobě jmě Pšov jměješe;
a pod město potok teče,
ten sobě jmě Pšovka teče.
Ludmile Drahomír záviděše,
zemiů sama vlásti chtěše.
Pozva Tuně a Komoně
slúbiec jima zlato, koně,
by ju Ludmily zbavila,
a tajné ju zadávila.

Chtíec se kněni přislúžiti,
slúbista to učiniti.

www.libtool.com.cn

26. Ludmila a Drahomír.

Ludmila knězem vládněše,
dvorem v Tetíně seděše;
proto že svatá Ludmila
mnohým ludem byla mila,
jedny ctné křesťanské děti
dachu jie tu reč věděti;
co Drahomír umluvila,
coli sta ta dva slúbila.
Znamenavši svatá kněni,
če jejie nevěsta mieni;
je se k smrti připravěti,
sirotkóm služby spláceti.
V náboženství prebýváše,
smrti dobrovolně ždáše.
Tuň a Komoň přijidesta,
a prede dvorem seděsta.
Kněni vidúc, že jejie chceta zavaditi,
káza jima před se jíti:
svěj nevěsty zdravie vztáza,
potřebu jima dáti káza,

toho dne je se zpoviedati,
smrti nábožné čekať.
Téj noci ta zlá loťry komniatu vyrazista
a tu sv. kněni závojem zadávista.
Tak ta črtu se dostasta,
Ludmilu k bohu poslasta.

27. Drahomír a Václav.

Drahomír se v syna uváza,
a na kmetiech práva vztáza:
Komu zemiú oprávéti,
doňudžby kněz nemohl sobě rady zdiati?
Když se kmetie potázachu,
to jie za právo to dachu;
by svého syna chovala,
dotud zemiú zprávovala,
doňudžby let svých nedošel,
a pravý smysl ho neprošel.
Je se pohanstva ploditi,
žakovstvo z země puditi;
kdež žák neb křesťan uzřeše,
živu jim býti nelze bieše.
K tomu ju zloba připudi,
že lud na křesťany vzbudi:

střed Prahy taký boj vzechu,
až krve potoci tečechu;
s obů stranů mnoho zbitých ležeše,
ona to ráda viděše:
(řkúc) »Na to preju smrt pohanóm,
aby se umenšilo moci křesťanóm.«
Když Václav k letóm přijide,
z materěj moci vynide,
vece: »Matko sědiž na svém věně,
ke mněť sluší oprávenie.«
Je se země oprávieti,
domy božie káza otevrieti,
žakovstvo v zemi navráti,
jež běše vypudila máti.
Božiu čest v zemi ploděše,
kupuje děti křtěše;
ke mšem oplatky pečese,
vdovicem drva nosieše:
po svatých v noci bos chodieše
až jemu z noh krev tečeše.
Ženy nikdy nejměješe,
sirotky za dietky jměše;
žaltár pod paži nosieše,
své komorníky učieše.
Panoše před niem léháše,
tomu škorné utieráše,

tomu Podiven jmé běše,
ten v náboženství kněze tepěše.

28. Radislav a Václav.

Uzřev zlickovský Radislav,
že jest tak pokoren Václav;
nemně by se směl brániti,
i je se jemu škoditi.
To jej nemůdrost připudi,
že na vojnu Zlicko vzbudi.
Je se žitoměského dvora dobývati,
knězu pletichy dávati.
Mýleše se v tom zlický kněz,
nebo to každý jistě věs,
dobrodružské jest znamenie:
tiší skutci, pokorné mluvenie.
Neudatný umie jedno láti,
dobrý se dá u příhodě znáti.
To sobú Václav pokáza,
ač běše tich, k vojné káza.
Když Václav z Prahy vytěže,
Zlický proti němu těže.
Václav vida žej se sníti,
po poslu je se mluvíti:

»Ktož cti a užitku žádá,
tomuť sě jest býti, toť má rada:
proto mně a tobě sluší sě býti
nedadúc ludu v boj jíti.
Kterýž z naju živ ostane,
ten v obojem kněžství stane.
Kažmy vojsku s mírem státi,
ni mně, ni tobě pomáhati.«
Radslav nevěda co rieci,
pro hanbu musí podléci,
radějieby na Zlici byl,
by toho, jemuž pletichy dávaše, zbyl.
Vynidesta oba z ludi,
slyš kakot je böh v mír skludi:
Když Radslav kněze-bliž běše,
uzřež' na čele kříž jměše,
dva anjely s ohú stranú jeho,
užese sě kněze českého.
Radslav skoči s koně svého,
i jide na milost jeho.
Václav ptije ho k milosti,
řka: »Bátio jměj na svém dosti.«
Prehyv tu s niem v Žitoměri,
o vše dobré s niem sě smieti.

29. Václav a cesar.

Cesar pozva kniežat k dvoru,
 Václav jide k tomu zboru;
 když kniežata spolu běchu,
 Václav zpozdi se pohriechu.
 Cesar na jeho modlenie
 učini to ustavenie:
 Ktožby proti Českému vstal,
 a nebo jemu miesto dal,
 bez vsiej řeči hlavu stieti,
 dětem dědiny otjieti.
 Když cesar v radě sědieše,
 rozličné běhy súdieše:
 Kněz český vstúpiv zdravie zda,
 cesar s ctiú proti němu vsta,
 na svém stolci jej posadi,
 kniežata okolo zsadi.
 Pak se poče omlúvati:
 »Jinak se nemohlo státi;
 viděch na čele kříž zlatý,
 vědě že jest člověk svatý;
 anjelé boží s niem jděchu
 a ti mně velmi pretiechu.
 To sem nesměl obmeškati,
 musich proti němu vstáti.«

I je sě ciesař prositi,
by jeho přietel chtěl býti,
a z jeho klenotův vzieti
cožby jedno ráčil chietí.
Tu kněz o jiném netbaje,
to za nejlepší dar jmaje,
vze svatého Víta ruku,
jenžto pro bůh trpěl muku.
Tehdy ciesař z svéj milosti
všiej roboty zemi zprosti;
kněz sě je na Praze kostela činiti,
by mohl sv. Víta položití.

30. Václav a Boleslav.

Bratr je sě záviděti,
kakby mohl zemi obdržeti,
nemoha mu jinak učiniti škody,
i pozva jeho na hody.
Křest svému synu zamysli
a jmaje zlobu na mysli.
Když (Václav) u bratra přebýváše,
jeden bohobojný panoše kůň osědlaný mu dáváše:
»Vskoče na kůň žeň přeč vskore,
dobydlíš sě tady hore.

Juž tě chce tvoj bratr zabiti
aby mohl sám v zemi býti.»

K tomu mu kněz odpovédě:

»Jáz to bátio dobře vědě,

z viery dieky tvéj milosti,

ale již sem byl živ dosti.

Když pro böh nemohu nic trpěti,

asi tu smrt chcu přijieti;

vypiem tu čiešu na čest Michalu svatému,

by mů dušu přinesl ku království nebeskému.»

A tu čiešu on mienieše,

o niež syn boží mluvieše:

Móžteli z téj čieše píti.

juž čas jest mně všu vypiti:

Poče otpuščenje bráti:

Viec mi jest vás nevidati.

Na modlitbu k cierkvi jděše, *chram*

tu ho Boleslav strážěše.

Václav uzře bratra svého,

Děkuje mu z kvasa ctného.

Tehdy mu Boleslav vece,

potrň z nožnic svého meče:

»Bátio jáz tobě rád slůžu,

a nyníet takot poslůžu;

budeť tu konec tvým řečem.»

I da jemu v hlavu mečem.

Taká hróza jeho podje,
že mu ledva kóže doje;
však uté ucho Václavu,
vypade meč Boleslavu.
Kněz vze meč je se mluvíti:
»Bratře mohlbych otplatiti;
ale tolik mi můj bůh míl,
žebych tvěj krve pro veš svět neprolil.«
Řka to, meč ten bratru vráti:
»Cos počal rač dokonati.«
Kleče u cirkve na praze,
Boleslav k bratru přirazě,
je se na ludi volati,
na Václava žalovati.
Václav na praze klečeše,
bohu dušu porúčeše.
Štyrsa a Hněvisa s bratří přiskočichu,
dušu s tělem rozdělích,
ot narození božieho
po devieti set po dvúdecát osmého.
A že pro křest učiněn kvas,
proto synu dýchů Strachkvas.
Ktož sú byli vianni smrti kněze svatého
trpělit sú mnoho zlého:
Hněvisa se s koněm propadl,
bratr jeho se malomocenstvíem rozpadl.

I jich roda zlé nemoci jmievachu,
druzí se na každé léto vztékachu.

31. *Boleslav.*

Když tak snide svatý Václav,
by knězem lutý Boleslav.
Tu ciesař mstieše Václava,
jde na kněze Boleslava.
Kněz chce proti němu jíti,
ale nemože projíti.
Ciesař Čechy bojem pobi,
a zemi v dani porobi;
Knězu káza službu jmieti,
kotel u dvora držeti.
Bóh sv. Václava chtě svatost ohlásiti,
poče skrzeň moc činiti.
Uzrev Boleslav že se nemóž božiej moci protiviti,
poče v svatost bratra otpolu věriti.
Po trech letech káza ho do Prahy přiněsti,
a u svatého Víta tajně jej pohřiesti,
řka: »Neschováte-li ho do světa,
svedu vy mečem z toho světa.«
Hned do Boleslavě jidú,
a když ku hrobu přijidú,

počechu těla dobývati
a do Prahy s niem spiechati.
Když jej do Prahy nesěchu,
na dvě místů jim hnůti nemožechu:
Dvě řece bez brodu přejdu
a vězni z žaláře vyndu.
Rány vše zcelely běchu,
jedinu novu viděchu,
juž bratr lutě hyl učinil,
tím znamením jeho vinil.
A ůška, toho neběše.
Sv. Václav sestru Přibyslavu jměše.
Ta svatá dievka povědě:
»Jáz to svaté ůško vědě
mezi stěnu a dřvem ležalo,
kdež se to zlé bylo dalo.
Ucho k hlavě přičinichu,
přicelě, že se divichu.
Tehdy kněz jeden tu běše,
s velikým pláčem prosieše,
by mu svého těla ráčil uděliti,
že mu chce tím nábožněje slůžiti.
Nehtek se poče viklati,
v zem jej poče děkovati.
Již tu běchu, chválu vzdachu,
a svaté tělo schovachu.

Kněz znamenav co zavini,
Strachkvasa mnichem učini;
ale nejmělli je pokání pravého,
nespomohla by mu svatost syna jeho.
Pak káza zemanóm u Boleslavi město zdiati,
o to se jechu zemené raditi,
po tečníku (knězu) pověděchu,
že toho činiti nechtěchu.
Kněz pověděl jich tečníku:
»Běda tobě můj vinníku!«
Sám jemu ihned stě hlavu,
i vrže za se krvavu.
Vskočiv na peň, je se mluvíti:
»Kto se mně chce protiviti?«
Tu se knězu pokorichu,
Boleslav zdiú ohradichu.

32. Boleslav šcedrý. Vojtěch.

Pak Boleslav lutý snide,
syn jeho (Boleslav šcedrý) na stolec vznide;
polučí se svatý ze zlého,
a milostivý z lutého.
Kostelův dvadcet postaví,
mladý Boleslav ustaví:

Almužny veliké činieše,
křesťanstvo velmi plodieše.
Jméše sestru děvojnu, téj děchu Mláda, *panu*
ta běše božiej cti ráda,
ta jide do Říma v draze www.libtool.com.cn
i doby biskupstva Praze.
Ta zákon (sv. Benedikta) do Čech přinesě,
k (sv.) Jiří panen mnoho snese.
Prvý biskup mnich (Dietmar) sasic byl,
ten po letě života zbyl.
Po něm druhý Vojtěch svatý,
syn zemský, šlechtic bohatý.
Otec jeho Slavník běše,
máti Střezislava slověše:
sestřenec Zlickému běše.
Slavník v Lubici seděše,
až do Moravy dědiny jměše.
Vojtěch ze cti netbaješe,
Strachkvasu (biskupstva) postúpiti chtěše,
ale Strachkvas nerodieše.
Tehdy mu Vojtěch povědē:
»Synku jáz to dobře vědē,
ty nyní nechceš přijieti,
potom nelze bude jmieti.«
Vojtěch chtěše lud pohanských obyčejův otučeti,
křesťanským činóm zučiti:

aby v manželstvo vstúpili
a pohreb u svatých jměli,
trhu v nedělu neděli,
ludí robotných nejměli.
Koptiv nemůže vyplati,
musí všu zemiú zaklěti.
Zaklev zemiú do Řima jde,
Strachkvas na biskupstvo vzjide;
a když pak jeho světichu,
knězie okolo stojechu,
črt v toho Strachkvasa vstúpi,
doňudž by živ nevystúpi.
Pak se Vojtěch do Čech vráti
otklev zemiú do Polan jide, chtě tam kázati.
Opět zaklev zemiú, do Prus jide,
ottud s korunú mučennickú k bohu dojide.
To se sta ot narozenie syna božieho,
po devieti set, po devětidsát šestého.
Z jeho smrti ciesar Čechy vini,
bez jich dieky Tehdaka (biskupem) učini.
Kněz snažně bohu slúžieše,
dobře se jemu veděše.
On Polany pevně pobi,
země do Krakova doby;
a tam posádku posadi,
a tvrze Čechy osadi.

Neb svoboda veliký běše;
proto čest i zbožie jměše.

www.libtool.com.cn
33. Boleslav skúpý.

Šlechetný Boleslav snide,
syn Boleslav skúpý vznide;
ten nerodi (Čechóm do Polan) stravy dáti,
proto Polsku i čest strati.
Polené tvrzí dobychu,
a Čechy tam všecky zbichu.
Boleslav do Polan jide,
a s svú škodú u mír vnide.
Mezka pozvá kněze českého,
za mírem vylúpi oči jeho.
Čemuť sě hodí ta skúpost?
Blázen, ktož ju má za múdrost.
Hledaje kněz český cuzieho oběda,
i utka jej jeho běda.
Kněz pro bolest světa snide,
Mezka silně do Čech vnide.
Boleslav dva syny jměše,
Oldrich statejší, Jaromír mlažší slověše.
Oldrich u ciesate dvorieše;
Mezka mnoho zlata jměše,

u ciesate Oldřich kúpi,
 proto naň vešken svět vzupi.
 Jaromír ješče mlad běše,
 však země rád brániti chtěše;
 jimž běše činiti, netbachu
 jedno od něho stříbro brachu.
 Mezka Oldřicha držeše,
 a hladem jeho mučieše.

34. Vršovici a Jaromír.

Vršovici najmoenější běchu,
 a Kochana za starostu jměchu;
 když Mezka silna uzrechu;
 tu nemúdrú radu vzechu,
 rkúc: »Dohubmy kněžecí plod,
 tiemf bude náš slovúten rod;
 budem s knězi v šachy jhráti,
 ot každého dary bráti:
 cuzí budú se nás báti,
 neb můžem z sebe kněz dáti;
 proto nedajmy kniežeciemu plemeni vzníti,
 ač sami chcem mocni býti.«
 Když to Vršovci mluvěchu,
 velmi zlú radu jmějěchu;

a snad toho nevěděchu,
že se všech stran je střežechu,
jichž každý země užiti chtěše,
však císař v svéj moci běše.
Vršovci se nebojechu,
protož svého kněze jechu,
na velizskú horu vzvedú,
k jednéj lipě jej přivedú ;
a k téj kněze přivázachu,
kakot se zle potázachu !
I počechu jím spíleti,
a jako k cíelu stríeleti.
Ale toho ijeden neviděše,
že sv. Jan krstiteľ kněze zasláněše.
V jehož hůni šipi tčechu,
kněze těla nedotčechu.
Kněz v lese dva loyce jměše,
jeden Hřivec, druhý Hovora slověše;
Hřivec s Vršovci držeše,
Hovora huspodě věren běše.
Hřivec kněze zradil běše,
ten jeho najviece mučieše.
Hovora když tu řeč vzvedě,
v Praze všem věrným povědě.
Vecechu : »Neviemy co učiniti,
ani viemy kamo jíti.«

Hovora : »Budut trúbiti,

k trúbě nemeškajte jíti.«

Šed Vršovcóm sě pokáza,

Hřivec naň jako na nevěrného ukáza,

by mu nedali živu býti;

kázachu jej oběsiti.

Hovora poče prositi,

by mu přieli (třikrát) potrubiti.

Hovora je sě trúbiti,

potrubě je sě mluvíti:

»Ach! ach! běda mně nebohu!

Viem že živ býti nemohu.

Kmošku do tebe mi sě nadieti,

toběť porůčeju děti.«

Vršovci sě jemu směchu,

Pražené sě k nim blížeču.

Druhé trúbiti kázachu,

provaz na šieju vřvázachu.

Hovora je sě trúbiti,

za dušu boha prositi,

velmi dlhý páteř jměše

neb mu toho treba běše.

Hřivec: »Kmošku neroď tolik blesti, *bleplah*
račiž výše na dub vlezi.«

A když tak třetí trúbieše,

okolo sebe hleděše,

jednožď Praženě vyniků,
a na Vršovice vzkřiků.
Vršovici se rozběhů,
některé jechu na běhu;
jiné po lese stihachu,
a nemile postřihachu.
Kochan tehdy nevěděše,
koliko kur doma jměše;
neb se pod skálu v zemi vry,
pohřiechu ten se tu ukry.
Kněz ot lípy otvázachu,
a to místo znamenachu,
na něm oltar učinichu,
a pak kostel (sv. Janu) postavichu.
Hřvora Hřivce poděsi,
a na témž dubě oběsi.
Páni mu poděkovachu,
a pod Veliziů ves dachu.

35. Kochan a Oldřich.

Kochan zbyv smrti tu hodinu,
obráti na kněze vinu:
(řka) »Zradilř bratra i otce svého,
ot nás dostořen jest zlého.«

I nalezl on tu radu,
by činili knězem svádu:
»Budú ny za ludi jmieti,
nám nebudú moci nic zdieti.«
A kněz Mezka doby (pražského) hrada,
všie země kromě Vyšehrada.
Kochan s pokojem seděše,
a svým na škodu (Mezce tajně) radieše,
řka Kochan knězu polskému:
»Chcešli ty kněžstvu českému,
musíš Oldře hlavu stieti,
tepruv budeš pokoj jmieti:
leščeť k němu (někteří) čáku jmajú,
protoť o tobě netbajú.
Ale když jeho nebude,
v tobě vše naděje bude.«
Když to da Mezce věděti,
káza Oldře hlavu stieti.
Když Oldřich vzvědě, co chtieti,
nevěda co sobě sdieti,
je sě sv. Jana prositi,
aby jej ráčil sprostiti.
On jej v Oldřiši postaví,
pak tam kněz kostel ustaví.
A ktožť jest v Oldřiši býval,
ten ten kostel, ač pust, vídal.

36. Oldřich a Polené. Kochan a Jaromír.

Ku knězu se věrně sebrachu,
 tajně se před Prahu brachu,
 a s pastušku se smluvichu,
 dobrý dar jemu slúbichu,
 by Prahu chtěl proraditi.
 Slúbi jim to učiniti;
 káza jim na Strahov státi,
 tu svéj trůby poslúchati.
 Že na tom místě straž jměli,
 tomu lesu Strahov vzděli.
 Z jutra chtě stádo vyhnati,
 je se vrátného volati;
 kázav sobě most spustiti,
 je se náramně trůbiti.
 Čechové na Prahu vzběhú,
 Polené ot všeho zběhú.
 Česie střed brada stojechu,
 za Polany neběžechu.
 Polené se neozřechu,
 druzí s stráně se plazichu :
 Pastucha na ně voláše,
 Polanóm se tisúc orův zdáše.
 Oldřich z země Mezku spudi,
 Kochan s svými na Zlicku se připudi,

a se ve všem věren čině,
kněze Jaromíra vině.
Tolik Kochan bratra soči,
až mu kněz vylúpi oči.
Jaromír bratru povědē:
»jáz to bátió dobre vědē,
o svémš umē toho neučinil,
neb si mē ničiemž nevinil;
a však jměj mē za věrného,
Kochana za nevěrného.
Sukně košule bližšie nebývá,
nemúdrý pro daleké bližšiech zbyvá.
Bátió, Vršovici se neslupi,
a kdež móžeš tu je tupi.«
Kochana ta řeč dojide,
vzem oščep pod chýšku jide;
je se Jaromíra stíeci,
když sed na potřebnej věci,
hanebně prokla nevinného,
kněze Jaromíra ctného.

37. Mniškové a Měčislav.

V ty časy českých mniškův šest
poznávše toho světa lest,

u polském lese seděchu
ti velikého utrpenie běchu.
Zelice za obyčej jeděchu,
a chléb poriedku jmějechu;
jáhly jedno na velikunoc jeděchu,
masa, sýra, vajec, jmenovati nechtěchu.
Rohože za postel jměchu,
pod hlavu kámen kladěchu;
hrozným bitiem se tepěchu,
riedko kdy s sobú mluvicehu;
to jedno, když bič držeše,
tehdy jeden z nich tak děše,
řkúc: »otпустиšli mi, hřešíš,
tepa, dobre k bohu stěžíš.«
Mezka polský kněz bohatý,
vzveděv jich život tak svatý,
posla k nim posla věrného,
da jim sto hriven stříbra čistého,
by jim svéj chudoby zbyli,
a zaň snažnie bůh prosili.
Uztevše stříbro mluvíti se jechu,
juž pól léta nemluvíli běchu,
řkúc: »Toť jest duši zatopa,
a do pekla náhlá stopa;
neb ktož se toho přidrží,
boha v přizní neobdrží.«

Proto o něm nic netbachu,
ale Barnabu poslachu,
aby vrátil stříbro opět,
a tu osta těch bratrův pět.
Benedikt, Matej, Jan, Kristin, Isák jim dachu,
Barnabu vyslali běchu.
Zloděje na ně přijidu
a když do jich chýše vnidu,
jechu se stříbra hledati.
Když jim nejměchu co dāti,
po mukách hrdla ztezachu
a tak je k bohu poslachu.
To se sta ot narození božieho
léta po tisíci čtvrtého.

38. Oldřich na Primdě.

Sta se že Oldřich lovieše,
sám v pustém lese blúdieše,
když v velikých tuhách běše,
okolo sebe hleděše,
uzre nalit dospělý hrad
i chtěše k němu velmi rád,
ale cesty nejměješe
v okol husto hložie běše.

Sséd mečem cestu proklesti,
poče po ostrvách lézti,
nemože sě dovolati,
by kto byl v něm znamenati.
U hrada most vzpodjat běše,
zdi tvrdé okolo jměše,
když na hrad s usilém vnide,
a všecky sklepy projide,
zetlelé rúcho viděše,
člověka na něm neběše.
Zbožie veliké naleze,
ohledav, kudyž vzšel, sleze.
Pak hrad ten da pánu, jemůž Primda děchu,
proto hradu Primda vzděchu.

39. Hrad Primda.

Proč ten hrad v púšči postaven,
pročli jest byl pust ostaven?
Že cesty k němu neběše,
kronika německá mē zpravieše.
Z Oldenburga hrabě běše
ten u ciesaře dvotieše,
i poče ciesařovnu milovati,
a ona též jemu zjevovati.

Snúbiti jieľ nasměješe,
nebo jieľ roveň neběše;
a tak milostiů tůžieše,
a ciesarovna proň schněše.
K tomu jej připuď milost,
že jej nadjide ta vilost,
jež často při takých bývá,
riedko kto jie dobrým zbývá.
Ciesari své hrabstvo proda;
a když mu ciesar stiebra doda,
je sě po lesiech tůlati,
sličného hradišče hledati.
Nalez je sě hradu stavěti,
postaviv, stravy naň nositi,
jůžby mohl sto let živ býti,
pak káza dělniky zbiti,
pak čeled v jeden sklep vlůdi,
zapřev zažže všecky ludi.
To učini pro tu radu,
by nikto nezvěděl hradu.
V tom jest velmi zlů radu jměl
že nikomu věriti nesměl.
Pak ciesarovnu unese,
a na svůj hrad tajně vznese,
na němž jest sám s samů sěděl,
až jeho nikte nevzvěděl.

Ciesar v Řezně dvorem běše,
vyjev na lov sám blůdieše;
nevěda co sobě zdiati,
žadáše kde ves uzrieti.

Poče po potoku jíti

uda se mu hrad podjíti,
na němž dci se zetěm běše,
i podjide k mostu spěše.

Poče jich inhed prositi,
by ho ráčili vpustiti;
neb již tři dni nejedl běše,
a déšť studený naň jděše.

Hostě na hrad upustista,
jakž najlép mohúc uctista;
vděk již jima přišel běše,
a protož jej hrabě čtieše.

Pět let člověka nezřesta
a novin vzvéděti chtěsta.

O ciesari se tázati,
on poče odpoviedati;
nebo on je dobře znaje,
mluvi jako nic netbaje,
řka: »čili toho nevieta,
žeť ten násilník sšel světa?«

Ciesarovna odpověd:
»ouvech, kakto ráda vědē!

Neb mu toho preju ráda,
by se nám nestala váda.
Prálabych to rodu všemu,
abych mír zděla milému.«
Otšed, vojnu zapovědě,
kniežatům svůj zeť povědě.
K hradu cestu proklestichu,
před hradem se položichu.
Káza zeti povědieti:
»Sluší tobě to věděti:
Zeť sem u tebe jedl chléb tvůj,
a žes ty bezděčný zeť můj:
Na život odpovídaju,
a o dceti nic netbaju.«
Když hrabi brániti se běše,
čiemby se bránil, nejměše;
tětivy zetlely běchu,
z čeho činiti, nejměchu.
Juž hrad na ztracení běše,
by se nedomněla spíše
dci ta na zábradlech státi,
i tako hlasně volati:
»Nechcu po něm živa býti,
já z sebe sama chcu zabiti.«
Kniežata se přimluvichu,
jima milosti dobychu.

Hrabi pred ciesare jide,
hradu s všíem sbožíem otjide.
V zemi klenoty schovala,
jedno sě na milost dala.
A tak ten hrad byl opustel,
až naň kněz Oldrich byl přijel.

40. Kochanova smrť.

Oldrich pomněv bratra svého,
pozna lest Kochana zlého,
(vece): »Tys mě zbavil bratra mého,
teď jáz tě života tvého.«
Káza oči vylúpiti,
jazyk, streva vyvlačiti.
Vršovici to viděchu,
primluviti sě nesměchu.
Okolo sochy chodieše,
a streva z sebe točieše
na svůj rod poče túžiti,
a tu takú řeč mluviti:
»Neufaj do roda svého,
ani do smysla chytrého,
kněz v svéj zemi vše uchodí,
má mě zlost s právem dochodí;

mněch ztepa všecka kniežata
proto mi dána otplata.«

41. Oldřich a Božena.

Oldřich v Postoloprtech lověše,
když skrze jednu ves jděše,
uzře sedlka rúcho práše,
bosa bez rukávov stáše.
Dievka veľmi krásna běše,
a stydlivé nrawy jměše.
Poče se diviti stoje,
injed ju za ženu poje.
Ta kněni šlechetna běše,
sobě jmě Božena jměše.
Jechuť se porokovati (pání, a kněz vece :)
»pání račtež poslúchati:
Z chlapov šlechtici bývajú,
a šlechtici zchlapievajú;
ostáralé striebro šlechtu činí,
a chudoba ju chlapstvom viní.
Vyšli smy z otce jednoho;
šlechtic se čte, ktož jma stiebra mnoho. *počet*
Šlechtatě s chlapstvom smiešena,
budeť Božena má žena!

Radše se chcu s českú sedlkú snieti,
než ciesaťovnu nemeckú jmieti.
Všet každému srdce po jazyku svému,
němkyně nebude přieti ludu mému,
a bude nemeckú celed jmieti
a německy učiti mé děti,
a bude jazyka rozdělenie,
všiej země jisté zkaženě.
Páni vy nevíte dobra svého,
lajúce mi tu ze sňatka mého.
Kdežbyste řečníky brali,
hy šte před němkyniú stáli?«
Pak kněz z Boženy syna měl
a tomu byl Bracislav zdel.

,42. Bracislav a Jutka.

Potom Oldřich světa snide,
Bracislav na stolec vznide.
Tehdy Ota ciesať běše,
ten dcet velmi krásnu jměše;
kněžata k dvoru jezdichu,
o jejie kráse mluvěchu.
Tu v kláštere světsky chovachu,
jemuž Svinibrod riekachu.

Když ju kněz Bracislav vzvedě,
mezi svými tak povědē:

»Nebo téj dievky dobudu,
nebo já života zbudu!«

K klášteru jede jezdecky,
a klášter vybi vojensky.

Jutka ciesarovně děchu,
a když Češie v klášter jděchu,

Jutka v šarlatnéj kapici,
skry sě za oltár v kaplici.

Kněz Jutku z kláštera vede,
vsed na kóň, z kláštera jede.

Bradáči vrata přepěchu,
zatiem k oděniu dospěchu;

a když sě s ludmi snidechu,
proti knězu tvrdě jděchu.

Kněz je tu silně sěčeše,

Jutka sě kněze držeše;

tu ten bez ruky stojěše,

druhý bez nohy ležeše,

tretí přes chrbet za diel jměše,

čtvrtý juž bez duše běše.

Řetěz přetě kněz Bracislav

vynide s Jutkú z dvora zdráv.

A tu ciesar jak to vzvedě,

vojnu do Čech zapovědē;

je sě na tom prisahati
 že jeho stolec musí v Boleslavi státi.
 A Bracislav když to vyzvědē,
 zemanóm takto povēdē:
 »Treba sě mu v Čechách vztéci,
 a jáz budu v Němcích žéci!«
 Kněni když tu radu vyzvědē,
 svému knězu to povēdē:
 »Nebylahy dobrá rada,
 stalaby sě většie sváda,
 pójdu proti otcu svému,
 snad to přivedu k dobrému.«
 Jede proti otcu svému
 dobývat míru milému.
 Ciesar nechť učiníti,
 nechťe přísahy zrušiti,
 řka: »prisáhl sem že můj stolec drbí v Boleslavi
 i musilbych to zrušiti.« [býti,
 (Dci vece): »Snadnoť jest to popraviti,
 daj mně stolec, jáz jej chcu tu postaviti.«
 Dlě téj rady káza stolec postaviti,
 a knězu k sobě přijíti.
 Ktož jest v Boleslavi býval,
 ač chtěl, ten stolec jest vídal.
 Řka: »Za věno zeti svému,
 Bracislavu udatnému,

když k dvoru pozovu tebe,
pust oheň okolo sebe.«

To knězie za právo vzechu
orlicu v plameni jměchu.

www.libtool.com.cn

43. Bracislav a Mečislav.

Kněz chtě svého děda mstiti,
i poče do Polan jíti,
Mezka proti němu vynde
a v tom boji Mezka sende.
Ot Čech právě do Hlohova,
neslyšeti polského slova;
zemiu popelem postaví,
v Hnězdně české stany zstavi:
Pěti bratří těla vzechu,
a svatý Radím vzpodjechu.
Vojtěch neda sebe vzieti,
musichu tři dni póst jmieti.
Sluby veliké činěchu,
krěmy v svátek zapověděchu.
Právě manželstvo slúbichu,
pohřeb v poli zatratichu,
roboty ludi sprostichu;
ktož zrušili, kleti běchu.

a když to vše rychle zděchu,

tělo Vojtěcha vzpodjechu.

Neb jim proto kleti běchu;

slůbiec to, domův jej vzechu.

Vše jiné pobrachu svaté,

tri dsky psané ovšem zlaté,

jich každá tri sta (funtův) vážieše,

a u desk zlatý kříž běše.

Ten kázal Mezka činiti

z zlata, jimž se mohl třikrát převážiti,

sto vozův zvonův vyvezú,

klenotův mnoho vynesú.

To se sta léta ot narození syna božieho

po tisíci po třechdsetech osmého.

44. Žaloba před papežem. Poražení Jindřicha II. Prkoš.

Tu Polené žalovachu,

na Čechy práva (v Římě) ustachu;

papež poče jim hroziti,

zvie že se nechtie modliti,

káza jim to polepšiti;

za to kostel (v Boleslavi) postaviti.

Ciesar Jutčin otec snide,
mnoho cti Čechům ujide.
Druhý chcie to zlato jmiati,
chtě knězu kněžstvo otjieti,
s velikým vojskem do Čech jide;
když v bavorský les dojide,
Bracislavu pověděchu,
že Němci v lese stojechu.
Kněz to zemanóm povědě,
řka: »Však jáz to dobře vědě;
nejmámy lučišć borových,
ani snad mečov lipových.
Mlékoť z ciesare neteče,
ač jeho mój meč doteče,
takěť z něho krev poteče;«
a jakž to brzo doreče
hned se chopi svého meče,
káza v Domažliciech býti
řka: »Tu se nám jest s niem sníti.
Sasici jdú s druhé strany,
nebojte se saskěj rány!«
Káza Prkošovi z Běliny na Sasy jíti,
z jednoho slova boj vzieti.
Řka: »Nedaj se jim s ciesarem sníti,
ztratišli co, nedámť v ni v čemž škody jmiati.
Nehledaj před bohem na mnoho neb málo,

často na mnoze málo ľudí česť vzalo.
 Málo sršňov mnoho much zapúzie
 a jeden jestráb mnoho vran vzpúzie.
 Sasi bielé vlasy jmajú,
 taci riedko udatní byvajú,
 rytieri strez sa jméne zlého
 dražšieho nič nenie jméne dobrého.
 Donuď sem živ chcu te ploditi,
 s bohem! ten rač s tobú býti.«
 Vyprovodiv jej, na ciesať jede;
 kďyž do Domažlic v hvozď vjede,
 zvěďe, že juž ciesať v lese,
 se všemi svými vzdviže se.
 I káza hned všem v les vjiti
 a chodóm les zarúbiti.
 Počechu mu za zlé jmietť;
 »silným kudy chcem ujiti?«
 »Jáz sem kázal zarúbiti,
 neb se braňte, neb se dajte zbíti!
 Nechcu beze cti otjiti;
 ktož poběhne, chodóm jej zabiti;
 slušiet se udatně jmieti,
 chtiet nám vše zbožie otjieti.
 Nechceteli žen a dětí dáti,
 slušie pohromadě státi!
 Nám se jest s právem brániti!«

Řka to, káza uderiti.
 Němce hrdinsky pobichu
 a mnoho jich velmi zbichu.
 Knížat a hrabí tu snide,
 a ciesar sotně ujide.
 Tu bojišče učistichu,
 a kaplicu postavichu.
 Ale Prkoš nechtěl byl Sasícov utkati,
 i dal se jím byl po zemi tkáti.
 Nevěra se býti zděše,
 že sasky vévoda zemiů žha, Prkošovi neškodieše.
 Vrátiv se kněz káza Prkošovi oči vynieti,
 noze i ruce utieti,
 že se da po zemi tkáti
 a nechtěl Sasov utkati.

45. Biskupi. Válka s Uhry. Spitihněv II. a Jeptiška.

Jutka učini biskupem svého
 Okarda, Němce chytrého;
 ten ot desátka celého
 vze dva peníze ot dýmu každého:
 Dva korce ustavi oraču každému
 jeden pšenice, druhý ovsa dávati knězu ctnému.

Po Okardu Hysa běše,
 po Hyse Šebiet slověše.
 Pak kněz Uherského pobi,
 a valem Stiehomie doby.
 Tehdy také kněz Bracislav,
 vrátil Polskému Vratislav;
 aby mu léta každého
 platil osm set stříbra čistého. *304 řízem alch*
 Spitihněva syna jměše, *304 " 846 00*
 tomu Plzensko dal běše.
 Tu hrad pražský zdiú hradieše
 Spitihněv okolo sv. Jurie hraditi jměše.
 Abbatiše tu Němkyni běše,
 tej pec, tu kdež povraz jmel jíti stojěše;
 by zeď rovně mohla jíti,
 káza kněz pec oboriti,
 řka: »Němkyně v tejto peci,
 nebude mazancův péci.«
 A kněni když to uslyše,
 vyrazi se ze své chyše;
 nunvicemi kněze osu,
 prostotečně naň se prosu:
 »blaze mně české rodiny,
 jmám mezi nimi hrdiny,
 vězte že mohl pec rozbiti,
 mőžemť jim vesely býti:

když si ty mohl s tu pec býti,
 můžeš již na Šváby jiti.«
 Zdrže svú kázeň Spitihněv,
 i obráti v smiech veš svůj hněv;
 neotpovědě ni slova,
 do času veš svůj hněv schova.
 Tehdy Uhrie (u Moravě) lud zajechu,
 Češie se na ně vzpodjechu,
 a když v Chřudími ležechu,
 roznemože se kněz pohriechu:
 tu snide česká hrdina;
 by v zemi smutná hodina,
 navštěvujúc rova jeho,
 plakachu jak otce svého.

46. Spitihněv a Němci. Válka s Uhry. Dělení bratrů. Jaroměr.

Po něm by knězem Spitihněv,
 ten hned Němcóm zjeví svůj hněv:
 ve trech dnech Němce vypudi,
 svatojurskú kněniu zrudí:
 a vsadiv ju na kolese,
 ostavi v bavorském lese.
 Mátě pak s klenoty s všemi,

s rúchem, s mnohými skříněmi,
vyvede s její kněněmi,
i se všemi Němkyněmi.
Když vyple z země vše Němce,
i vše jiné cizozemce,
jako z zahrady koprivy,
jak repíky z koňskéj hřívý;
jde na krále uherského,
pomstit luda moravského.
Kněz hrdinsky Uhry pobi,
v Uhřích mnoho tvrzí doby.
Kněz čtyřie bratry jměješe,
ty jak svého otce ctieše,
a kdyžto svých let dojdú,
milostivě k dělu přijdú.
Kněžstvo da Vratislavovi,
Moravu Otě a Kunratovi;
ačby měl biskup dřiev sníti,
Jaromíra káza učiniti:
nemohloliby se státi,
neb jemu usilno ždáti,
dotud Hradecko držeti,
a pak to mu za díel jmieti.
Sto tisícův (hriven stříbra) jim rozdělí,
bratry sebe tak oddělí,
všem bratřiem byl mil tento díel

100 *Vratislav II. Čechové v Meduláně.*

teclu: »bratr náš dobře zdel.«
Když Jaromír Hradecko držeše,
jedno městišče se mu lúběše,
na tom místě dvór postaví,
jmě Jaroměr mu ostaví.
Léta od narození syna božieho
po tisuci, po třidceteč čtvrtého;
tu taký hlad v zemi vnide,
proňž třetina luda snide.

47. *Vratislav II. Čechové v Meduláně.*

Spitihněv pak světa snide,
Vratislav na stolec vznide.
Jindrich třetí v Římě běše, **IV**
ciesarovna k němu jdeše;
když skrze Medulán jeděše,
obec ju zabiti chtěše: (múdrejší)
učiniti to nedachu,
však jejé koni ocas urezachu.
Proto se ciesar před Medulánem položí,
to na svéj mysli uloží,
že města nechce otjeti,
doňudž ho nebuče jmieti.
Káza u sebe knězu českému býti;

jechu se v městě mluvíti,
že jedú (ciesari) lidé na pomoc,
jichž každý jma pěti muž moc,
a ti jedie jiné lidi,
kací jsú to, každý sudi.
Když to Čechové vzveděchu,
že ty pověsti o nich jděchu;
když se k městu přiblížěchu,
tehdy tu lest učinichu:
vzděchu těsto (na rožny) jako děti,
to do se dachu viděti,
že to lakomé jeděchu,
by děti jedli, Vlašie mniechu.
Pověst o nich veliká jděše,
a město se jich bojěše.
Řkúc: »hubena jesti máti,
kteráž s svými dětmi těchto lidí smie doždati.«
Čěsie kakž k městu přijedú,
mociú tu reku přebředú,
Odolen z Chyš jim byl nalezl brod
a tiem se jest i zmohl ten rod,
krabošky sobě sčinichu,
pod nimi města dobychu.
Neb když po tehrí lezechu,
žeby črtie byli (Vlašie) mniechu.
Vlachové se zdí běžechu,

utkati jich nesmējechu,
Češie chtiac hanby pomstiti
učinichu skutek o němž mé hanba mluviti.
Jechu sě fikóv činiti,
Vlach chce sě o to zabiti.
Češie prví v městě běchu,
nejlepšíe klenoty vzechu.
Ještěť stojie u sv. Víta noha svécnova,
pravie by byla diela Šalomúnova,
juž Medulaněné byli z Jerusalema vzeli
když sú byli s Titem a Vespasianem na židy jeli.
Můžeš ju před oltárem ohledati,
nynějšíe dielo nemóž sě jiej vrovhati.
Poděbradští že prví na zeď lezti směli,
proto sú na ščit ot ciesaře tebrí vzeli.

48. Vratislav II. prvý král.

Ciesari by vděk to posluženie,
i da českému knězu volenie:
neb těla tří králóv vziati,
neb královstvo v zemi jmiati.
Kněz zemanóm dá na vůli,
jich rada korunu vzvoli.
Nad to cesař knězu ščit změní,

uřad mu v dvoře proměni,
 tehdy za orla černého
 da tu jemu lva bílého;
 že čeští kotel držechu,
 tu službu v dvoře služiechu,
 tehdy jeho kotla zbavi,
 a svým čiešníkem ustavi.
 Když ciesař budú voliti,
 a budúli se děliti,
 jmá mezi volence vníti,
 a komu dá, tomu býti.
 Králem jeho korunova,
 českým, polským, sám provola.

49. Biskupi Jaromír a Jan.

Biskup Šebiet světa snide, *byl dale. na výpravě*
 Jaromír před bratra jide, *Michalav. de*
 výpravy upomínaje, *Tolstoj*
 a král se v tom dobře znaje;
 však Němce chtěl učiniti.
 I počechu se raditi,
 a tu Kojaty prositi,
 by jich slovo chtěl mluvit.
 S moudřejšími se potáza

a hned se v jich řeč uváza.

Vece: »Králi rač slyšeti,
rač na bratrův díl pomnieti;
jemu jest biskupstvo jmieti,
a na tom stolci seděti,
neslušeti bratra tupiti,
biskupstva Němcu sstúpiti.

Raději bychom osličí ocas za biskup jměli,
než Lencie biskupem přijeli.

Bratr tvůj ledva Němce vypudil,
ktož v té německú žílu vládl?
ot svých Čechův imaš vsiu čest,
a ot Němcův jedno lest,
nechcem toho dopustiti,
by psie hlavě bylo našim biskupem býti.«
Král: »jestli to slovo vaše?»

vecechu: »to slovo naše.

Daj ty své komu chceš lhoty,
držímek s niem i s životy.«

»Usilnoť se obci protiviti,
chtěl sem vaší vieri pokusiti.

Děkuju že jste věrní jazyku svému,
jázt biskupstva přeju bratru svému,
chcuť jemu pomocen býti,

ač ho chtě kanovníci voliti:«

kanovníci ho volichu,

a Němci mu Gebhart vzděchu.
Ten pobi (Jana biskupa) olomuckého;
řka: že slušie pod pražského;
činiš se nemoha doličiti.
(On vece): »chcu to listy dosvědčiti.«
Jan je se naň (před papežem) žalovati,
(pražský) nerodi na roce státi.
Papež je se naň hněvati;
Mechtilda (lompardská královna) mu pomáhati;
neb jeho rodiče jměše,
a proto jej velmi ctieše.
Ta králová Jaromíru
doby u papeže míru.
O tej jest mnú opuščeno,
což jest v kroniku vloženo;
neb k našiej zemi neslušie,
a ta řeč mně nepřislušie,
by mě kázaný nevinil:
nekázaně si učinil.

50. Vratislav a Lipolt. Hvozdec. Beneda.
Bracislav a Zderad.

Potom král pro moravského,
pobi Lipolta rakúského;

jede na kněze srbského,
na markrabi miešenského.
Hvozdec blíž Miešně postavi,
a voje před Miešněm zstavi.
Na Miešni Beneda¹ beše,
královu nemilost jměše:
král mu káza (za věrú) k sobě sníti,
i poče sám s niem mluviti,
pomněv že jej chtěl (za věrú) zabiti
i chtě nevěrú pomstíti.
(Otáza ho král): »coby mohl svým mečem zdieti?«
(Beneda): »»chcu dva žrnovy pretieti.««
(divi se tomu), ačby mohlo pravda býti;
snad se chtěl tiem pochlubiti,
by mohl krále uhroziti;
mohlť to na pravdu vzníti,
jakž se čte o Rulantovi,
když se sta škoda Karlovi.
Král jako chtě ohledati, vzem meč ot něho,
i prokla jím treva jeho.
Ot Miešně král posla syna svého
Bracislava na saského,
a s uiem múdrého Zderada.
Prostřed Sas přijide knězu dětiná vnada,
i je se v tece chladiti.
Zderad je se mu mluviti:

»Snad si nehýval v prihodách,
 kupě se v nepřátelských vodách.
 Mnieš se kupě u Vltavé?«
 by chtěl znamenati právě,
 v zbroji by na ori seděl,
 a na všeby strany hleděl;
 nepřátel se ostřiehaje,
 skoroli vynikú ždaje.
 A kněz se poče hněvati,
 Zderadu čkety dávati,
 řka: »Neuč mne jmámť svá léta,
 byls vždy neudatná čketa.«
 I káza mu před hrad hnáti,
 je se s panici kúpati.
 Zderad řka: »Strach mě otjeti,
 ostatit tu sami děti.«
 A kdyžto juž, přeč jeděše,
 vezdy on za se hleděše;
 málo s lepšími otjide,
 nalit prach nad knězem vznide.
 Honcu káza ohledati,
 a v naději zase hnáti,
 neb Sasi na kněze udeřili,
 a (dobrých) panicův mnoho zbili.
 Kněz čistovnití stojěše,
 a hrdinsky se bránieše,

juž naň Sasici ssédachu,
 a kopie mu podávachu.
 Zderad mezi Sasy vrazi,
 a ot kněze je otrazi.
 Tu Sasicév mnoho zbichu,
 a škody i hanby zbychu.
 Po tomto znamenaj mladý,
 jenžto netbá starých rady;
 obyčej učí starého,
 příhoda činie múdrého.
 Doňudž koho nenaučí,
 dotud každý jak štmel bručí.
 Čechové se roznětichu,
 svůj škody, hanby pomstichu;
 jechu se země hubiti,
 Sasice i s dětmi bíti.
 Král Sasy i Srby pobi,
 a jich země mnoho doby.

51. Cesar proti Uhróm.

Cesar jde na uherského,
 i poje s sobú českého;
 obyčejov (uherských) nevěděše,
 proto s nimi v práci běše.

Z Uherby se ctiú nevyjel,
by s sobú českého nejmél.
Trikrát uderi uherský,
tíkrát jej pobi král český;
drieve než Němci dospěchu,
už je Čechové pobichu.
Do Htek krále (uhers.) král (český) zapudi,
i k tomu on jej pripudi,
musi svatý křest prijieti,
a na znamení kříž vziati (na ščit).
V Uhriech krsta mnoho běše,
ale jich král nejměješe.
Tdy da cesar svobodenstvie (českéj zemi),
v volení dobrovolenstvie,
kdyžby kniežete nejměli (přirozeného),
kohož zvolé, toho vzeli.
Biskup k Římu jíti chtieše,
ale přímo nesměješe;
po uherskéj zemi jdeše,
a když u Střehomé běše;
tu tohoto světa snide,
a Kosma na stolec vznide.

52. Vratislav a Kunrat. Zderadova smrt.

Potom král je se pýchati,
 svých bratří poče netbati,
 jide na Kunrata (bratra) svého,
 chtě ho vyhnati z kněžstva jeho (moravského).
 A když před Brno jeděše,
 Zderad vojsko stanovieše
 chtě králevice (saským kúpáním) uhaniti,
 vece: »mušu knězu u řeky stan rozbiti,
 by se mohl lépe kúpati.«
 Králevic je se hněvati,
 i zabi proto Zderada,
 proňž se sta veliká sváda;
 před Prahú ho pochovachu,
 kostel Zderazem nazvachu.
 Králevic do Polan jide
 se třmi tisúci přijide,
 a na Prosěce stojěše
 i zemiú velmi hubieše;
 poče na otcí boje prositi,
 král neby dospěl vyníti;
 nebo mnoho Čech nerodi přijíti:
 neslušie mezi dřvi a podvoj prsta vložití.
 V Praze uztechu (sv.) Václava,
 an stojí město požehnává;

svatý Vojtěch se pokáza, (Bracislavovi)
otcu se mu pokotiti káza.
Syn otcu v pokoru jide,
však se boje, z země vynde.

53. Kunrat a Bracislav. Vršovici.

Král Vratislav světa snide,
a Kunrat na stolec vznide;
neb ho nerodichu synu dáti;
že směl proti otcu vstáti, (řkúc:)
»Dámyli mu toho užiti,
těž nám budú děti činiti.«
Ciesar jim toho pochváli,
a proto Kunrata vzali.
Kunrat v prvé m létě snide
Bracislav k ciesati jide:
před niem se o zemi sudi,
i vyvede na to ludi:
že ač je zlé vôle pojmel,
však proti otcu v boj nevjel.
Pro vólu nenie otsúzen;
proto by k zemi prisúzen.
Potom kněz Polany pobi,
mnoho polskéj země doby,

pak se je s strýcem (i s bratry) váleťi
 chtě je z Moravy zpuďiti:
 neb Vršovci je vadichu,
 by v míře byli, nechtěchu.
 Bracislav na bratři jide,
 Svatopluk mu vstřiec vynide;
 a když na poli stojěsta,
 oba na horu přijesta;
 a jakž se brzo uzřesta
 sieci se tu spolu chtěsta,
 Svatopluk bratru pověde:
 »bátio jáz to dobře věde,
 že nám ludie kusohladie, *po chlebuji*
 chtěce nás užiti, vadie.
 posluchaj mě ty bratře můj,
 ty se mnú vzdy s pokojem stój:
 i když ny smějů vaditi,
 dajmy se jim spolu zbíti,
 ať kniežat, bratří nevadie,
 i ať svá těla posadie.«
 Bratrovi by ta řeč mila (vece):
 »bátio pravý jest ten vila,
 ktož pro řeč koho cuzieho,
 nepřietel svého bližnieho.
 A když nás smějů vaditi,
 dajmy jim toho užiti.

Tajně se tu rozjidesta,
z jutra ludi v boj svedesta.
Vršovici je svadili,
těch sú tehdy mnoho zbili;
nebo ti, jenž je vadiechu,
v čelo postaveni běchu.
V boji mnoho lidí snide,
Bracislav s bratří se snide.

54. *Božej a Mutyně. Bracislav a Lork.*

Božej a Mutyně Vršovici,
kniežat praví vražedníci;
jesta se o to mysliti,
by mohla plod (kniežecí) zatratiti.
Kněz jednoho lovce jměše,
tomu Němcu Lork jmě běše;
ten ot kněze zbožie jměše,
proto mu velmi věrieše.
A tomu (Božej a Mutyně) mnoho slúbista,
na téj cestě postavista,
že se je Němec mysliti,
kakby mohl kněze zabiti.
Kněz ot věrných to slyšeše,
že jej Lork zabiti chtěše;

kněz naň toho nedovétie,
 však ho otázka k svéj vieťe.
 Lork na Pukatu ukáza,
 by jej chtěl zabiti káza.
 Je se kněz Němcu věřin,
 káza před se lovcem jíti,
 řka: »dobřeli to Pukata,
 že ty chceš zbíti kniežata?
 mníš by se mohlo tajiti,
 že lovci chcete mě zbýti?
 Může mi to na mysl vzníti,
 že vy kázu všechny zbíti.«
 Káza všem ot sebe jíti,
 Lorkovi při sobě býti.
 Tehdy kněz na řiuji běše, *řiuji = řeka*
 i k večeri siesti chtěše;
 jelen truzený nad stan přiteče,
 kněz prvý k němu uteče.
 Tu Lork knězu v srdce vstřeli,
 dušu mu s tělem rozdělí.
 Vši se u koni brojichu
 a když Němec kněze zastřeli, neuzřechu.

55. Bořivoj II. a Svatopluk. Budivoj. Vršovici.

Poslachu po moravského (Bořivoje),
po strýce kněze českého;
a toho knězem zvolichu
i na stolec jej vsadichu.
Bratr (Svatopluk) mu nepřítel běše,
jemu kněžstva nepřeješe;
protož po Čechách rozesla,
a zvlášť Budivoje posla:
a ten se (moravským) zběhem činieše,
i českým panóm mluvieše:
»Nechcu Svatopluku slúžiti;
a však pravdu mušu mluviti;
neviem kněze věrnějšího,
ni kde čuju šcedřejšího.
Nemóžeť nic zachovati,
což jmá, to musí přeč dáti;
ale že svým prezří všeho,
nechcu býti člověk jeho.«
Vršovci když to slyšechu,
v svéj radě tak pověděchu:
»Svatopluk, to naše doba!
neb bohatá vdova bude chudá roba;
tomu kněžstva pomáhati,

budem o něm nic netbati:
 jako s dietětem s niem jhráti,
 dědiny jak hlivy bráti. *končy*
 Moravěné jechu sě Vršovcův dariti,
 velikých jim slubův činíti;
 i tak je i namluvichu,
 že (Vršovici) Bořivoje zpudichu;
 Svatopluka učinichu,
 před ciesarem osvědčichu.
 Ach lakomstvo hubeně,
 proč jsi svrchu róženné?
 pokážeš málo sladkého,
 dáš za to mnoho hořkého.
 Majúce kněze dobrého,
 pro vzatek vzeli lutého.
 Vršovici uvěříte,
 když bradaticu uzříte. *schyru*
 Jako žabám sě jim stalo,
 jimž sě nepodobno zdálo,
 že za král peň imějechu,
 před nímž křehotati směchu,
 větší ctnějšíemi sě mněchu:
 mezi sobú tak mluviechu:
 »Budúli sě menšie báti,
 musie nás ctnějšíech hledati.«
 Tak sě jim na škodu poradichu,

králem čapa učinichu.
Čáp o nich poče netbati,
je se většiech vybierati.
Malá za velikú se kryješe,
čáp malých netbaje, většie pohltieše.
Když většie již tředky běchu,
menšie se jim vše smějechu:
»Vy na našu škodu krále dobyšte,
pro svú zlobu síly zbyšte.«
Veliká jim otpovědě:
»Nesmějetež se, (jáž to) dobře vědě,
pozval král na hody děda,
do čas malým, většiem běda;
králův rod bude ny jěsti,
nesmie žádná kalu miesti.
Poslúchajte slova mého,
blázen svým hledá cuzieho zlého,
bychom byly pně za král iměly,
toho zléhō bychom netrpěly,
ač chcu málo podriemati,
bude mi se kolotati (o červeném nose);
jdětež otemne přeč vily,
budeť král mnieti, bychom o jeho nosu
Tak se Vršovicóm stalo, mluvily.
chož se jim nikdy nezdálo.

56. Zrádní Vršovici. Vyhlazenie jich roda.

Ciesar na Uhry knězu káza s sobú jiti,
 kněz sebe-miesto káza Božejovi a Mutyni v zemi
 když za starosty ostasta, byti:
 po Borivoje poslata,
 chtieće tiem jiné umdliti,
 a ohú, knězú užiti.
 Borivoj škodu učini,
 kněz se vráti, Vacek Vršovice vñi.
 Kněz jedno miesto jměješe,
 a to Vratislav slověše;
 ješče tam hradišče bielé,
 ot Mýta blíž za pól míle.
 Kněz se stavi na tom hradě,
 sěde tu s věrnými v radě,
 Vršovic tam nepústichu;
 tu knězu všickni slúbichu:
 stara ni mlada živiti,
 Vršovice všecky zbíti.
 Vyšed (kněz) z rady, v jistbu vstúpi,
 Mutyně v jistbě zastúpi.
 Je se kněz k němu mluviti:
 »Proč si směl živ v mój dvór vníti?
 jsa svých kniežat pravá zhúbce

a nepřátel v zemi snúbce.«

Káza jej před sobú zabiti,

a jeho rod vešken zbíti.

Posla Vacka na Božeje,

na druhého zemského zloděje;

ten na Lubici seděše,

kdež hrad tvrd a město běše,

město Cidlina obchodí,

tu Cidlina v Labe vchodí.

Strážní jezdce opovědě,

Božej vece: »Jáz to vědě,

s vojny naši prietelé jdú,

a dnes k obědu přijedú.«

Káza most spěše spustiti;

hosti inhed v hrad vpustiti.

Vacek jakž brz s koně skoči,

všecky je v jistbě zaskoči;

Božeje inhed rozsěkú,

všucku jeho čeleď zsěkú;

a syn do lesa běžeše,

a juž ovšem utečeše,

ale sukně (črvená) jej prosoči,

Vackóv syn neboha zoči;

toho ten tu hned zahubi,

kněz vše Vršovice zhubi.

Dva syny u Praze běsta,

tu se žakovstvu učísta;
 kat je na tržišče nesěše
 a bradaticu držeše. *zekyru*
 Pacholičky žalostně plakasta,
 „o matko pomoz!“ *volasta,*
 vzved jima bradu jak bravu,
 i stě bradaticů hlavu:
 tak tiem činem kněz Svatopluk,
 zatratí veš Vršovcův pluk. *Jon, syn Tislův*
 Lépe by bylo Božejovi stříbra nebrati,
 dobrotivého kněze v zemi nechati.
 To se sta ot narozenie syna božieho,
 léta po tisúci po stu osmého. Léta 1108
 Toho léta Kozma snide,
 Daniel na stolec vznide.

57. Svatopluk v Uhřích. Čechové v Polšče. Cista. Jindřich III.

Uherský v Moravu vnide,
 kněz (Svatopluk) proti němu pojide,
 v leše honě oko ztrati,
 tu se do Chrudímě vrátí:
 i jakž se uraza zhoji,
 inhed se do Uher vzbroji.

Uhry tu hrdinsky pobi,
země do Strihomě doby.
ciasar na Polany jide,
tu kněz k ciasari přijide;
oni ciasare netbachu,
ale Čech se velmi báchu;
neb s svými k hradům nejděše
kněz český kdež pristúpiše,
každé tvrze dobuděše.
Polené jechu se mluvití,
by mohli jako Svatopluka zabítí.
z Vršovic jeden utekl běše,
ten pán Jan Cista slověše,
je se Polanóm mluvití,
že je chce jeho zbavití.
Tajně v české vojsko vnide,
když kněz před ciasar pojide;
v srdce střelu knězu vstreli,
dušu mu s tělem rozdělí.
Draha na Cistu poteče,
vyšek se ze všech uteče.
Ciasar učini českého
kněze, Otu moravského.
Páni proti ciasarově vůli kněze volichu
Vladislava učinichu;
ne proto by v čem lepší byl,

by ten, ježž ciesař dal, nebyl.

Radše životy vážiti,

nežli volenie ztratiti.

Ačby nám dal nyní jazyka našeho,
pakby dal rodice svého.

Vprvé slušie nám za právo státi,
upustiec za rohy, usilno za ocas chvátati.

Lépe nám jest nyní se brániti,
než ny budú naše děti haniti,

řkúc: »Otcí naši na pokoj se dali,
a nám sú hrdla zřezali.«

Proto Oty nerodichu,
bratra Vladislava vzěchu.

58. Vladislav a Bořivoj. Porážka Lužičan.

Vladislav k ciesaři jide,
milosti jeho dojde;

a když u ciesaře běše,
o pokoji pěču jměše.

Po Bořivoje poslachu (některi),
Prahu, Vyšehrad mu vzdachu,

a Vladislav do Čech jeda,
o stavu zemském nevěda,

přiemo ku Praze jeděše;

a když na Brusnici běše,
nalit uzře kněz Vladislav,
jede srbský kněz Vacislav
na pomoc Borivojovi.

Vece: »nu běžte k bojovník«

Tu se Srbové vzhrozichu,
kněze na to namluvichu;
před Srby do Prahy jede;
ale když města dojede,
do města ho nepustichu,
vrátiv se, Srby vše zbichu.

Tu se Češie dobře jměchu,
šlechetně boj obdržechu.

Ktož v něm i málo raněn byl,
kakož málo, života zbyl.

Tu Róže vzhůru pojíde,
leň mě, kako ten rod vznide.

Kněz Vladislav bratra pobi,
a před Prahú země doby.

To místo Pražené znajú,
vzdy mu bojišče riekajú.

Bojův se v zemi mnoho stalo,
tomu jedno jmé ostalo;

neb mnohu s malém kněz ostál,
a tu se trikrátě boj stal.

59. Súd ciesařský Vladislava a Bořivoje.

Kněz je sě ciesaře prositi,
by ráčil do Čech přijiti,
tu ciesař do Čech přijede,
u Praze na súde sěde.

Vladislav je sě na bratra z války žalovati,
a ciesař práva tázati.

Dotud sě súdichu,
až Vladislavovi zemiú prisúdíchu,
řkúc: »Prvé naše volenie
moc imá, druhé nic nenie.«

Ciesař vece: »Páni pokažte nám listy,
nebo jinak ny učiňte jisty,
by vy mohúc koho chtiec voliti,
zvolivše i zapuditi.«

Ciesař kněze srbského je,
i též kněze Bořivoje.

Mnoha pánóm káza hlavy stieti,
a mnohým oči vynieti:
by kniežatóm věrni byli,
v hromadu jich nevadili.

Již sě kázali Bořivojovi v zemiú vníti,
těm káza oči vinieti.

Tehdy také Cistu jechu,
a oči jemu vyněchu.

Knězu Bořivojovi najviece Csti dostalo se běše,
že vraha v čeledi jměše.

Tehdy ciesař mnoho Čechův káza zhubiti;
věz proč to chtěl učiniti?

ne proto, by rád právu byl,
ale by kněz silen nebyl.

Kněz když ten umysl zvědē,
s pláčem velikým povědē:

»sekyra na se dlubny kludí, *palice hlybi*
když se před svým vrahem súde.

Juž to právě znamenaju,

že Němci zlého hledaju,

abycht byl málo přehověl,

vieceť bych lepších lidí jměl.

Ač sú byli včera nepřítelé,

dnes mohli býti přátelé:

neslušie zkaziti udatného,

přijde čas, že se hodí do převážného.«

I chtěše bratra zprostiti,

ciesař nerodi toho učiniti,

věda že Meduláněné na Čechy se hněvaju,

jich škody vezdy hledaju,

káza tam kněze schovati,

(řka:) »nedajte se mu kochati.«

Vlašie jej v věžu vsadichu,

sedm let hladem mučichu.

Ciesar mu káza život otjieti,
 chtěchu jej na zajtre stieti:
 dachu knězu jiesti, píti:
 »Jez a pij, zajtrať nepíti.«
 Nevěda (kněz) co učiniti,
 i je sě bohu modliti;
 téj noci sv. Apolinariš sě mu pokáza,
 chtělly do Čech, otáza.
 Kněz čini veliké slúbenie,
 by ho ráčil zbaviti vézenie.
 Vece: »kde sě poznáš, kostel mi ustavi,«
 rka, na Sackej jej postavi.
 To miesto dobre znamena,
 jde do Milčic, kdež běše pan Bena.
 Ten pán bratry u mir svede,
 kněze do Prahy doveđe.

60. Vacek svařivý. Soběslav s Poláky.
 • Buškovec.

Tehdy v zemi největší Vacek běše,
 že bratrie dobře běchu, záviděše;
 i je sě kněze učiti,
 bratti nikdy nevěriti.
 Kněz poslúcha Vacka zlého,
 i je Otu moravského,

a Soběslav, bratr jeho,
boje se kněze českého,
do Polan tehdy uteče,
na Čechy se hněvy vzteče.
Sebrav velmi mnoho Polan,
a k tomu rozličných pohan,
i poče zemi hubiti,
chtie bratra z věže dobytí.
Vladislav mu vstrieč vynide,
a když již Labe dojde,
Polany s druhé strany uztechu,
vzemše přímětie ob noc, boju rok zajtra vzechu.
Těj noci Čechové bez stráže se rozhostichu,
a Polené svú vieru zrušichu,
přes Labe se tajně přebrachu,
a české stany vzebrachu.
Než Čechové k oděniu přijidú,
až lepší (Čechy) smrti otjidú.
Mezi Čechy byl jeden jmenovaný
junoch dobrý i velmie kázaný:
Jetriešek Buškovec to běše,
mezi hrdinami jako tuří roh slověše.
Ten divokú sviniu živu za uši jal,
na ščítě veprovú hlavu přijal.
Ten se hrdinsky jměješe,
ale pomoci nejměše:

zbiv jich mnoho, neboh snide,
kněz český jedva ujide.
Blaze junochu dobrému
i u viere schovalému:
zbožie i rozkoš přestane,
jedno jmé dobré ostane.
Po stu let chvále dobrého,
dobývāj si jméne ctného.
Pak kněz svůj bratři odpusti
a bratra (Soběslava) na Vacka spusti;
neb ten knězu zle radieše,
i je v hromadu vadieše.
Poznav rádca nevěrného,
kněz, i zabi Vacka zlého.
Vacek muž obtlůštný běše,
merhované rúcho rád nosěše:
panici sě mu smějechu,
proň ktepeličnému miešku vacek vzděchu.

61. Bracislav v Římě. Pomsta Bořivojova.

Ciesar nový do Říma chtěše jeti,
posledniu korunu vzieti,
káza s sobú jeti českému,
kněz (sebe-miesto) káza synovcu svému;

tomu Bracislav jmě běše,
tři sta ščitův s sobů jměše.
Botivoj sě jeho ruči,
medulánské mu poruči,
by jim pro jeho drženie,
učinil tam otplacenie.
Bracislav když v Římě běše,
rád tam po svatých chodieše;
papež z Medulána běše, (rodem)
a medulánské u sebe jměše.
I počesta sě hněvati (ciesar s papežem),
nerodi korunovati (ciesare).
Bracislav poče vesel býti,
i papežových přátel býti;
je sě svého strýce mstiti,
chtěše papeže zabiti;
on do kestela uteče (k sv. Petru),
Bracislav po něm poteče.
I káza kostel vybiti,
a v něm všechny Vlachy zbiti.
Kovanský ten kostel vybi,
prvý v kostele ludi zbi.
Bez rozpači je tepěchu,
krvavý potoci tečechu.
Čechové papeže jechu,
z kostela klenoty vzechu;

viec by byli ostavili (paměti),
 by se byli nezhrozili (krvavým dštěm).
 Musí (papež) ciesare svētiti,
 Čechy kletby rozřešiti.
 Tu Daniel biskup snide,
 a Herman na stolec vznide.

62. Štěpán uherský a Vladislav. Staňkovec.

Štěpán dobrý král uherský,
 a pak Vladislav kněz český,
 rok sobě přátelsky dasta;
 v míře na mezu se brasta.
 I počesta se raditi,
 kakby mohla v míru býti.
 A když sama dva mluvista (za horu),
 i o tom nic neviděsta,
 Uhrie v Čechy uderili,
 s obú stranú ludi zbili.
 I juž Čechové běžechu,
 Uhrie za nimi tečechu:
 Jurík Staňkóv sám je stavi,
 a své Čechy smrti zbavi.
 Junoch ten divy pokáza,

mnoho hrdinstva ukáza;
 ve krvi do hleznu brodieše, *Bořivoj*
 kam se jedno obrátieše.
 I pohtriechu ten tu snide, *www.libtool.com.cn*
 a Ota (kněz moravský) na horu vznide,
 nebo záhoří stoješe,
 i o tom nic nevědeše,
 uzre, že tepú na stany (české),
 kričie na své Moravany.
 Jechu se (Uhrat) s dvou stranú bítí,
 nikohého neživiti.
 Král a kněz když to vyzvěděsta,
 on sém a on tam běžesta (bez skončenie).
 Kněz je se Juríka ctíti (mrtva),
 jeho dětem káza na ščíté bílé a červené pruhy
 neb obrsky boj přejímal, nositi;
 kdežkoli Uhrat dojimal.
 Vladislav dietek nejmaje,
 do Borivoje ufaje,
 před zemany pozvav jeho
 postúpi mu kněžstva svého.

63. Borivoj i Vladislav.

Když Borivoj knězem běše,
 slubu zemanóm neplnieše;

poče v radu Němce bráti,
Vladislav se naň hněvati,
pojem jeho do komňaty samého,
vece: »S tobú mi mluviti cos tajného.
Proč ty se druhem nekážeš?
že Němcóm s dvora nekážeš?
nevieš co sú učinili?
kako sú náš rod zradili?
vidallis kde cuzozemce z jiněj země v radě?
kterýž jest taký, ten chce svéj cti vadě.
Z svéj země dobrý se nepostojí,
ktož se doma neschova, ten u nás stojí.
Kakoť může věren býti?
jenž s svými nemohl zbýti.
Kakoť ten bude raditi?
jenž myslí kakby mohl uškoditi.
Neřišel jest hledat dobra tvého,
ale by hledal užitka svého.
Budeli se ti zle věsti,
kto mu nedá domóv lezti?«
Kněz jemu tak odpovědě:
»O však jáz to dobře vědě,
že když si ty sám knězem byl,
tohos pojal (v radu), jenž ti byl mil.
A když jáz sám sobú vladu
komuž věru, pojmu v radu.«

S hněvem z komniaty vynide,
Vladislav předeň přijde (s zemany).
(řka:) »Když ty nechceš na své tbáti,
chcu se v kněžstvo uvázati.
Jem jej, z sieni ven vyvede,
vyhnav, svú čeleď uvede.
Tu jeho Němci stojechu,
ptimluviti se nesměchu.
Vladislav na stolec vstúpi,
po třech letech mu jej sstúpi.
Borivoj kostel postaví (na Sackěj)
sv. Apolinari oslavi;
jenž jej z vězení vypravil,
kněžstva českého dopravil.
Ale neumě téj milosti schovati,
je se Němcův opět zváti.
Když mníeše by kněžstvem byl jist,
posla do Domažlic svůj list:
by Němce lesem pustili,
Domažlic jim postúpili.
Když to kněz Vladislav vzvedě,
zemanóm takto povědě:
»O, o, o, nemóz tak býti!
musíť sám do Němec jiti.«
Tu se s zemany poradi,
Borivoje opět ssadi.

Káza mu do Němec jiti, (řka:)

»Nemůžeš ty bez nich býti,

beriš se bátio na Rýn s nimi, *hnedě se*
dobudíš ciesařstva jimi.

Radějie vizu smrti všeho rodu mého,
než potupu a hanbu jazyka svého.«

64. Biskup Heřman a Židie. Soběslav a Lothar,

Biskup Heřman světa snide,

před smrtiú hlas k němu přijde:

»Tys byl židy kázal krstiti,

proč připustil jim se opět židoviti?

byloť se ti v židy za právo posaditi,

tiem křesťanstva nehaniti.

Pojď na súd před súdcu pravého,

vydaj počet z brava svého.«

S velikým pláčem světa snide,

Silvester na stolec vznide.

Umře také kněz Vladislav;

po něm by bratr Soběslav,

udatně Bavory pobi,

a v Čechách mnoho Němcův zbi.

Ciesař Lotr chtě to mstiti,

poče do Čech mocně jíti,
řka: »Chcu se týmž otplatiti,
a chcu všecky Čechy zbíti.«
Žha, tepa, Chlumce dojde,
Soběslav se v boj s niem snide;
jako lvové za niem jděchu (Čechové),
a kněze věrně strežechu:
ot jeho ran jiskry jděchu,
že jeho za ďábla mněchu;
o koristech nic netbachu,
jméne dobrého hledachu.
Němce hrdinsky pobichu,
ciesar na běze chopichu:
biskupy, opaty jechu,
jiného vězně nejměchu,
a ty pod helmy vezechu.
Čechové takto mluvěchu:
»Kletby se vezde chovajte,
kněží se nedotýkajte;
jakž ste je jeli, tak jich nechajte,
a sěna jim jiesti dajte,
neb jiné sežhli, pobrali,
po vsiej zemi, kdež sú stáli.«
Rádce je velechu zbíti,
kněz toho neda činiti, (řka:)
»Kdež kněz urozeniem vschodí,

mátiť druhé neurodí;
ale kdež volenie rodí,
toho smrť nemnoho škodí.

Neb někteří jich smrti žádají,
ti najviec, již čáku jmajú,

kde kněz volením mŏž býti,
nemŏž ho niktož zabíti.«

Česká rada tu řeč oblúbi,
císař zemanóm zaslúbi,
že zemi nechce škoditi,
ale českú čest ploditi.

Tu císař korunu zemi vrátí (řka:)

»Netřebat vám více kupovati.«

Neb nechtěl koruny dáti,
musili ju kupovati.

Řka: »Znaju že krále mŏžte jmieti,
ale korunu musíte otemne vzieti.«

Biskupi a opati musichu slúbiti,
že nechtie více na českú škodu býti.

Ten boj se sta léta ot narození syna božího,
po tisíci, po stu, po třidcetech čtvrtého.

65. Mynhart a Miroslav. Vpád Polan do Čech. Pobitie Židův.

Tdy biskup Silvester snide,
 Mynhart na biskupstvo vznide;
 tu Polené v zemi vnidú,
 Češie je bojem podjidú;
 a tu Polan mnoho zbichu,
 polskú zemiú poplenichu.
 Nalezú (sv.) Vojtěcha hlavu,
 jeho pokázaním a ješče krvavu.
 Tu kněz svéj zemi k okrase,
 zdiú obnovi hrad u Praze.
 Tehdy židé děti (křesťanské) zbichu,
 a to na ně usvědčichu;
 kněz je káza všecky zbíti,
 i jich domy rozpleniti.
 A kdyžto židy tepěchu,
 i jich vše domy pleniechu,
 v jich škole nalezú hada velikého,
 v téj zemi nebývalo takého.
 Věděli o něm či nevěděli,
 nikomu nepověděli.

66. Prokop. Oldřich Zlický. Vladislav.

Léta ot narozenie božieho,
 po tisúci po stu po tridceti čtvrtého,
 za Oldřicha kněze Zlického,
 nazvaným potom Kútímského,
 svatý Prokop světa snide,
 v němž veliká pomoc (Čechóm) vznide.
 Opat německý svědčieše,
 když jej svatý Prokop vláčieše.
 A pak snide kněz Soběslav;
 po něm by knězem Vladislav:
 ten nenásledováše otce svého,
 priateľ běše jazyka německého.
 Hrdinstva nic nepokázal,
 s ciesařem se v přezni svázal.
 Ten ho do Řezna pozova,
 tam jej králem korunova.
 Jide pod korunú v Prahu,
 veda Němcův velikú drahu;
 směje se poče mluviti:
 »Juzli věříte, žeť bez vás cti mohl sem dojiti?«
 Synu se poče teč nepodobna zdáti,
 je se na otce žalovati (zemanóm).
 Řka: »Nechci býti dlužen viery jemu,
 nevěrenť jazyku svému.«

Páni když to znamenachu,
k králevicu se sebrachu;
i jechu se s niem raditi,
a potom králu mluviti,
řkúc: »Králu rač svých kmetův slovo slyšeti,
nerodě řečníku za zlé jmieti:
těžieš, kto tě k tomu snužil,
žeš svou moc i čest tak sužil?
Však smy koruny bojem dobyli (s tvým otcem),
a životy moci zbyli (ciesatovy).
Kaks živ směl bez nás (korunu v Němciech)
moha ju u Praze vzieti. přijieti?
Když chceš s Němci kralovati,
kako se smieš českým králem nazývati?«
Neda (král) řečníku mluviti,
poče ciesátem hroziti.
Chtěchu (zemené) jej inhed zabiti,
skryv se, musi z zemie jíti.

67. Soběslav a Němci.

Po něm syn Soběslav běše :
kteréhož Němce uzřeše,
k sobě přivesti kázáše,
a nos tomu urezáše.

rka: »Po světě Němče nesled,
v svéj zemi mezi svými sed;
po dobrés ot svých nevyšel,
pověz pročs mezi ny přišel?«

Jiní ot kněze viduce,
kdež uztechu Němce jdúce,
jako na vlka vzvolachu,
uši nosy jim rezachu.

Ktož mu sto nosóv nesěše,
tomu sto hríven daděše.

Po všech Němciech pověst jděše,
že Němcóv nenávidiěše,
múdrý mu za dobré jměše,
že jich v zemiu nepúščeše

rka: »dobrý svůj jazyk plodí,
nevěrný o svém nerodí.

Země jest máti každého,

ktož jiej nepteje, nemám ho za šlechetného.«

Tkačata sě objechu,

Soběslava sě styděchu.

I je sě král žalovati (na Čechy pred ciesařem),
káza mu (ciesař) málo poždati,

rka: »Pro tvého syna chcu vše Čechy zbiti,
a v Čechách tě německým králem učiniti.«

(Hrabě jeden) když tu řeč v Čechách vzvědě,
(tutoť vám dvorně povědě.)

Kněz ten ve mši nemluvieše,
ani poselstvie slyšeše;
posel chtě poselstvie zdieti (brzo),
poče knězu ve mši dieti.
Kněz se ocek, k bohu vzdeše,
Němec užasna se, zdeše.
Ciesar (Čechóm) odpovédieti chtěše,
posla jmieti nemožeše;
udatný se rytier obra,
i s poselstviem do Čech se bra,
(řka:) »cožby mě kto hrózú bonil,
však sem sám na desět honil.
Budeli mi co činiti,
jáz se s niem rád budu býti.«
A když uzte kněze posel,
užas se, sta jako osel.
Kněz ku poslu blíž postúpi,
hned z posla duše vystúpi.

68. Lothar s Němci poražen.

Tu ciesar Němcův chtě mstiti,
poče s silú do Čech jíti:
kde Brabanti i Frisové,
i Rynéné i Švábové,

Durinkové, Bavorené,
vši Sasici i Flandrené;
ti se na škodu sebrachu,
se vsiů čelediů se brachu:
chtiece Čechy všecky zbiti,
zemiu sami osadiť.

Když Lotr (II, císař) Lodiny dojde,
kněz proti němu (jako se dvěma stádcema) pojde.

Uzřev malost luda svého,
poče prositi krstitele svatého.

(Císař) ku Praze líc horů jděše,

kněz jej s Čechy na vsi žděše;

Němci úvozem jako zeď jděchu,

Čechové je stojiece tepěchu;

pak jedni v týl, druzí v bok (Němcóm) jidů,
třetí mociů na ně snidů.

I tak všecko vojsko zbichu,
císaře, ni kniežat neživichu.

Potok tři dni krvavý tekl,
nebo byl kněz před bojem řekl:

»Chudého, ni bohatého

neminujte ižádného!«

Potom kostel (sv. Janu) postavichu,

a ku Praze líc kopec v palciech na paměť snosichu.

Mezi koristi, co sú tu vzeli, [tón sněli.

pól tretieho tisúce prstenův z ruků zbitých rytie-

Uslyšav Vladislav (někdy král) český,
že zabít cesar (jeho bůh) německý:
žalostiú sě roznemože
a smrti zbýti nemože.
Sobeslav do Čech přinese otce svého,
na Vyšehradě pohřebe jeho.

69. Cesar Kunrat a Sobeslav.

Pak zvolichu cesare jiného:
ten znamenav kněze (Sobeslava muže) udatného,
že jest hotov za svého jazyka čest umřeti,
je sě k němu dobře jmieti.
Neb nevěděše co zdieti,
že dvě stů rytierův nemohl jmieti.
Všickni byli v Čechách zbiti,
bezmále nemohl i jeden smrti ujiti.
Neby u cesare dobrá rada,
neb běchu kniežata mlada (v Němcích):
můž mi někdo za zlé jmieti,
bývají též múdré děti.
Znaju to, že mladý, ač riedko, múdr bývá,
ale riedko múdrosti užívá.
Obyčej činí řemeslo (dobré),
a zkušeně mistrovstvo nalezlo.

Stary obů móż užiti,
tiem mu mladý nemóż roveň býti.
Ciesar to dobre věděše,
proto války nejměješe;
a také velmi mdel běše,
za prietele kněze jmieti chtěše.
Soběslav dva syny jměše,
jednomu Boleslav jmě běše,
druhému Premysl děchu:
téma Němci převzděvachu;
prvému Bedřich tiekachu,
Premysla Kunratem zvachu.
Ciesar nemoha Soběslavově moci uškoditi,
lstivé zamysli syny jeho českých obyčejův otučiti.
I je se kněze prositi,
by ráčil svá syny k němu odpustiti.
Soběslav nechťěše toho učiniti,
řka: »mohu se v nraviech proměnití,
to ty sám můžeš věděti,
pro svéj země nravy knězu jest čest jmieti,
kterýž se chce sěch i oněch nravoův přijeti,
méně bude na své držeti.
Tiem každý kněz svú čest ztrati,
a protoť ju nechcu (k tobě) dáti.
Můj otec pro též čest ztrati,
a (pro německu řeč) musí se z země bráti.

70. Soběslavova syny u ciesaře.

Ciesar je sě velmi nastati,
 až mu musí děti poslati;
 tu svého jazyka čest, jako vól za rohy upusti,
 Když děti k němu otpusti.
 Ciesar mu vieru slubuje,
 dietky česky otučuje;
 káza sě jima německy učiti,
 domów jich nechtě pustiti.
 Když juž malo česky uměsta,
 po poslu ona vzvədəsta,
 že otec velmi nemůže, (vecesta:)
 »Snad bez najú umřieti může.«
 Bez otpuščenie sě vrátista,
 nemocna jej zastúpista.
 On je sě jima mluviti
 rka: »Syny chcu va učiti.
 Nejmatat nic věrnějšieho,
 než matku i otce svého.
 Tož věrně chcu va učiti,
 jimž mōžeta cti dojiti:
 zemiú váma ostavuju,
 i jazyk váš poručuju;
 abysta jej vezdy plodila,
 v zemiú Němców nevpustila.

Když německý jazyk vstane (v zemi),
našeho roda čest stane.

Zradieť zemi i kniežata,
bude koruna naše do Němec vzata.

Němciť sě najprvé krotie,
ale jakož sě rozplodie,

o svéj hospodě netbajú,
z svéj země si pána ptajú.

Bych mohl po ptáčku vzvědětí,
že budeta sě k Němcóm držeti,
kázalbych va v kožený mých vložití,
a v Vltavě utopiti.

Nebbych snáz vajú oželel,
než hanby jazyka želel.«

Káza před sě panóm jíti,
je sě k nim takto mluvíti:

»Děkuju vem z vašej viery,
jměli ste ju ke mně bez miery.

Prošu tůž jmějte k dětem mým,
ač budú sě držeti k svým:

nebudúliť svých milovati,
nerodte o nich nic tbáti;

všiej viery k nim prázdni buďte,
kněze ot pluha dobuďte:

spiešeť dobrým knězem bude,
nežli Němec věrně zbude.

71. Boleslav-Bedřich a Přemysl-Kunrat.

Pak ten šlechtný kněz snide,
 syn Bedřich na stolec vznide;
 poče na hanbu mluvíti,
 i Němcův v zemi ploditi.
 Čechové jej vypudichu,
 a Kunrata učinichu.
 Zle svéj škody polepšichu,
 za byl koptiyu zménichu.
 Počet ho (bratra) následovati,
 Němce mocné v zemi zvatí,
 Polené to znamenachu;
 že svého kněze netbachu;
 silné v zemi uderichu,
 škodu velikú činichu.
 Češie na ně s knězem jidú,
 bojem je mocné podjidú.
 A když Polany pobichu,
 kněze z země vypudichu (řkúc:)
 »Tobě smrdí česká duše,
 náhle přeč německá kuše!«
 Na les jej vyprovodichu,
 pak ho na mezi zabichu,
 neb (říkáše): »Smrdi mi česká duše,
 právě jak umrlá kuše.«

Tehdy biskup Mynhart snide,
Daniel na stolec vznide.

www.libtool.com.cn
72. S t a n i m í r.

Jeden kniežecieho pokolenie v Némciech bēše,
sobě jmě Stanimír jměše;
ten počē Čechóm mluviti,
by chtěl Némce z Čech zpuđiti.
Většie menšie namluvichu,
Stanimíra učinichu.
Ten počē Němcóm do země nedati,
káza všem nosy težati,
i když se v tvrze uváza,
milost juž Němcóm pokáza.
Je se Čechóm hlav puđiti,
a Némce v zemi ploditi.
Dvór vešken německý jměše,
Čechóv před se nepústieše.
Na Praze hrabi (německého) posadi,
vše tvrze Němci osadi.
I je se Čechóm mluviti:
»Němci zde budú byđliti.«
Tu se na Krivoklát snidú (zemené),
i tu v tajnú radu vnidú,

i po Bedřicha poslachu,
 i tu jemu radu dachu,
 by s Křivoklát jezdy činil,
 Stanimíra z kněžstva vinil.
 »Nechcu býti bez kněžstva svého,
 chcu dobývati života tvého;
 však by mi chtěl stříbro dáti,
 nechtěl bych tebe upomínati.«
 Stanimír poče rád býti,
 káza se všem Němcům sníti,
 by při něm na roce byli,
 i jemu věrně radili:
 kakby Čechy oklamali,
 sami při zemi ostali.
 Když se jeho Němci snidú,
 na bojiště k roku jidú.
 Stanimír na rok mluvěše,
 Němce téjto lsti učieše. »(když diem:)
 »»proměňte se, proměňte se!««
 tu v oděnie oblače se;
 nechceli po našiej býti,
 nemeškajte ho (Bedřicha) zabiti.«
 Čechové když to vzvėděchu,
 oděnie pod suknė vzėchu,
 Bedřich je se žalovati (na Stanimíra),
 že se směl v zemi uvázati.

Je se Stanimír hněvati,
 poče německy volati:
 »Proměňte se, proměňte se,
 i pohromadě držte se!«
 I chtěchu se ohlačiti,
 Češie jechu se jich bíti,
 rkúc: »Tuto se proměnimy,
 červené vam ukrojímý (sukně).«
 Stanimíra s Němci zbichu,
 zemi ot nich očistichu.
 Kteríž na tyrzech ostali běchu,
 vzvéděvše to, přeč běžechu.
 Tak Bedřich kněžstvo obdrže,
 i s svým jazykem víc drže.
 Víc Němcův nemilováše,
 nosy jak otec řezáše;
 a proto jměše čest velí,
 mlýnové křesani meli.

73. Moravská válka.

Moravský nerodi bratru slúžiti,
 proto kněz musí naň jíti;
 že lidí nejměše dosti,
 Vršovce přijí k milosti.

By jměli vzdy na paměti (svú hanbu),
káza jim na ščité bradaticu jmieti, *seky*
jůž sú byli jich prietelé zbiti,
i jim dědiny vrátiti.
Tak kněz do Moravy jide,
Moravský mu vstřiec vynide.
Lutě Moravany pobi,
a tu všiej Moravy doby;
veš rod Moravského zhubi,
dva ščity mocná zahubi.
Viec se nemožesta opraviti,
nebo běchu (bezmál) všickni zbiti:
V zeleně ruka biela s roždktů zlatů,
i v zlatě panna s střelů rohatů.
Z Čech také zhynu jeden ščit,
nebo ten rod by všecken zbit:
V zlatě dva kly na uhel čřvena;
přátelská válka jest nebezpečna.
Tu Morava kniežat otstúpila,
ot toho času českým slůžila.
To se sta léta ot narozenie syna božieho,
po tisúci po stu po osmidsát čřvrtěho.

74. Ota. Václav. Přemysl. Bracislav- Gindrich.

Tu kněz Bedřich světa snide,
 Ota syn na stolec vznide.
 Jerusaléma dobychu (pohané toho léta),
 což v něm bylo (křesťan), všecky zbichu.
 Pak kněz (Ota) opravovav v ctnosti,
 i snide v dobréj starosti.
 Syn (Václav) jako ranní květ vznide,
 vláhy nejměv brzo snide.
 Poče Němce milovati,
 i dědiny jim dávati;
 u věži jej zahubichu,
 i tu Němcův mnoho zbichu.
 Bratra (Přemysla) knězem učinichu,
 a toho také pro Němce z země vypudichu.
 Bracislav (bratř Oty) biskupem běše (po Danielu);
 ten kněze-miesto vládněše.
 Kněz Srby hrdinsky pobi,
 mnoho měst i tvrzí doby.
 Přemysl se do Čech vrátí (s Němci),
 i smě na bojišči státi,
 neb ciesaťovu moc jměše,
 ciesate tu však neběše.
 Češie se do Prahy sjedú,

na bojiště k nim pojedú,
neb prorokováno děchu,
že jisté vítězství jměchu.
Tehdy zima velká běše,
i tehdy lutě mrzněše;
v Praze dosti tepla jměchu,
ale Němci na poli studeni běchu.
Když se Němci s Čechy snidú,
tu je (Němce) udatně podjidá;
kněze Přemysla zabichu,
tři tisíce dvě stě zbichu (Němcův jmenovaných):
krev (po mečích) Čechům v řadra tečeše,
i v řadrech se zmrzněše:
i když oděnie svačiechu (doma v jistbách),
krvaví potoci tečechu.
A však sami zdraví běchu,
i jich korist jich panie viděchu;
sluší každému dobrým býti,
neb jeho čest po stu letech budú mluviti.
Mezi lepšími Chval běše,
ostrev na ščítě nosieše;
tu ostrev k jmění přijde,
leň mě psáti kak ten rod vznide.

75. S. Prokop. Vladislav.

Léta ot narozenie syna božieho,
 po tisúci po dvú stú čtvrtého,
 by sv. Prokopa vzdvihanie,
 mezi svaté pripisanie.
 Potom kněz i biskup snide,
 Vladislav na kněžstvo vznide.
 Biskupem Ondru zvolichu,
 jej, jakž právo země, neuctichu,
 nedachu se mu v zbožie uvázati,
 ni chtěchu ho poslúchati:
 že běše Němcu (u Praze) obrók dal,
 a Němce též byl v svůj dvór vzal.
 Biskup zaklev zemi v Řím jide,
 a (v krátce) v chudobě v Římě snide.
 Kněz kardinala (do země) připraví,
 ten zemi všiej kletby zbaví.
 Pelhřima na biskupstvo zvolichu,
 a s velikú ctiú světichu.

76. P r e m y s l.

Kněz Vladislav světa snide,
 Premysl syn na stolec vznide:

poče nemůdte mluviti:

»Nemůžete mne (vy Čechové i s bohem) z země
Proto jej chtěchu zabiti, vypuditi.«

kryv se (dlúho) musí z země jíti.

Kněz u ciesaře dvorieše,
doňudž stravu jmě, ctěn běše;

ale když nic nejměješe,

za jiného chlapa běše.

K tomu chudoba připudi,

že život v robotu vztrudi:

v Řezně kamenie téhněše,

v tom přes celý den chodješe (ze dvou peněz).

S knězem Smil Světlický běše,

ten s knězem v kole choděše.

Jeden mu mzdy nechtě dáti, (nedobyt právem),
je se bohu žalovati.

Na svůj stav se rozpomahu,

a to jemu na mysl tanu,

že pro řeč (nemůdrú) bůh naň prepustil;

prosi by mu to otpustil.

Když v tom stavu v Řezně běsta,

v jeden den (svátý) jiesti neměsta.

Vládat, jenž jmě Botek jměše,

knězu ovšem vřren běše;

ten kněze v Řezně nalezé,

zlata sto hriven přiveze.

A když kněz uzte to zlato,
 viz kakof on tbáše na to:
 a kakof ovšem chud běše,
 a jiesti nic nejměješe:
 směje se, poče tázati,
 umieli zlato plavati?
 Smil myslel jak chleba kúpiti, (vece):
 »Byloby toho zkusiti.«
 A kněz vece: »Hledajž na to,«
 i uvrže v Dunaj zlato.
 Smil vlasy z svéj hlavy dera,
 rka: »Toť léti, črte hera!«
 I je se Smil naň hněvati,
 velmi mu porokovati:
 »Chudé knieže, což chceš jiesti?
 by svátek nebyl, pro kus chleba musilby celý den
 (Kněz vece:) »Toho nechcu učiniti, [hlínu miesti.«
 raděje v kole choditi,
 svéj chudobě se nasměsta,
 každý den z chleba slůžiest.«
 To běše naň böh prepustil,
 že tu teč z svých ust vypustil.
 Když se poka svého hriecha,
 přijide božie utěcha;
 páni čeští poň poslachu,
 a zemi mu opět vzdachu.

Kněz je sě svých milovati,
a o Němcích nic netbati.

77. Děpolt Zlický. Svatava, pražský most.

Tehdy Děpolt kněz zlickovský,
jenžby nyní slul kúrímský,
nechteše knězu (Premyslovi) slúžiti;
kněz Premysl musi naň jíti.
Kněz Děpolt mu vsitiec vynide,
a v tom boji Děpolt snide.
Zlicko město tvrdé běše,
nad niem dobrý hrad stoješe;
Češie před Zlicko přijidú,
a valem u priekop vnidú.
»Všickni vzkúřimy!« řečechu,
proto městu Kúrím vzděchu.
Děpoltova čeleď do Polan jide,
a tu bez mál všecka snide.
Tehdy kněni Svatava káza u Praze most činiti,
kněz káza německých kopáčův mnoho zbíti:
v okenci v městě stoješe,
na město snažně hleděše,
nalit měščenin (z Řezna) jeděše,
jenž mu dvěma penězoma dlužen běše.

I je sě naň žalovati,
 že jemu mzdy nechtěl dáti (řka:)
 »Táhl sem mu vzhůru kamenie,«
 i ukáza vše znamenie.
 A když to jemu zaplati,
 řka: »Chcu je ofěrovati,
 neb za ně musich dělati,
 mohu je bezpečně dáti:
 k tomu mě Němci připravichu;
 moji Čechové s právem mi to učinichu.«

78. Ciesar Ota i Přemysl.

Ciesar Ota na Sasy jde,
 kněz k němu do Sas přijde:
 kněz sám o sobě stoješe,
 ciesar s svými jinde běše.
 Sasici na české stany uderichu,
 a Čechové je pobichu.
 Opět je kněz Přemysl pobl,
 mnoho na nich tvrzí dohy.
 Poče ciesar Přemysla milovati,
 káza sě jemu korunovati.
 Ciesar knězu rúchu vzwáza (na bitmování),
 Otakar (tocius Otémil) mu riekati káza.

Druhým ocasem obdari lva bielého,
 Budišinem a Zhotelioem rozšíři zemi jeho.
 Tě dvě městě k dědině da,
 před kniežaty prstenem vřda.
 Otakar (třetí král u Praze) korunu přijme,
 pak leže s Smílem na Krivoklátě a tyje.
 Češie nepřátely zbichu,
 vše súsědy uhrozichu.
 Po všech jechu se mluviti:
 »Ten válej s Čechy, ktož nechce živ býti.«

79. Obľeněnie Čechův.

Češie na rozkoš se dachu,
 o dobrém jmění netbachu;
 i jechu se stari týti,
 mladí s ohati honiti;
 šlechtici se toho přijechu,
 ježto dřiev holoty jměchu.
 Dřiev psy s holotami otlúčichu,
 a sami čistý dóm jměchu;
 páni často se sjezděchu
 o cti, o pokoj mluviechu;
 dřiev lovcí sami honichu
 i páni k nim příježděchu,

dřev se na řuji sjezděchu,
v hromadě v utěše běchu.
V obyčej v radě seděchu,
i pokoj zemi činiechu.
(Ale tehdy) holoty z sebe zčiniechu,
v domě s ohaři bydlechu;
za kratochvil i čest jměchu,
že o ohatích mluviechu.
Jechu se v zboží chuděti,
a pro psí smrad brzo mřieti.
Lud silný krátký věk jměše,
nemocných v nohách mnoho běše.
Na vojnu jdúc, nehubiechu (svěj země)
mezi Němci dosti mečem dobudiechu.
Pak dřev než na nepřátely jděchu,
až zemi drahně zhuběchu;
tehdy v tom dobře činiechu,
zádušieho nepleniechu;
pak panské, vladyčie ctiechu,
zádušie pusto položiechu.
A když (na vojné) medy vypíjěchu,
domův se beze cti vracechu;
dřieve ve třech dnech (na vojnu) vstaněchu,
tehdy před čtvrtiú léta zapověděchu.
Tak se tehdy proměnichu,
tiem dobrého jméne zbychu.

**Kněz Pelhřim biskupstva sstúpi,
kněz Jan na biskupstvo vstúpi.**

80. Predikatori. Trubka. Lipolt rakúský.

Léta ot narozenie Jesuchrista milého
po tisúci po dvú stú po dvúdcátú sedmého,
Predikatori do země jidú,
k sv. Klimentu do Potičan vnidú;
u sv. Klimenta u mosta prisednice běše,
ta sobě jmě Trubka jměše.
Ta se je zjevně mluviti,
že sv. Kliment velí jim u mosta sobě slúžiti;
oni z Porieče vynidú,
k sv. Klimentu vnidú.
Lipolt rakúský vévoda,
tento veliký svoboda,
žen krále českého zbáda,
uváza se až do znojemského hrada.
By králi léň na vojnu vstáti,
je se k němu poslov sláti.
(Vévoda uztev), že se král nechce brániti,
je se Moravy pleniti.
Král vzdy k němu posly sláše,
a on sluby slubováše.

Je se Moravy hubiti,
 nemože Čechův vzbuditi,
 Vévoda je se mluvíti:
 »Musí mi Čechův žel býti,
 že v krátkých dnech oblenichu
 i dobré jmé tak ztratichu.«

81. Václav. Pomsta nad Rakušany.

Král Otakar světa snide
 syn Václav na stolec vznide.
 V tu dobu Lipolt sšel běše,
 Bedřich Rakusy vládněše.
 Kněz posla po Miešenského,
 s niem jide na Rakúského.
 Kakoť se Čechy změnili,
 ciesate sami pobili;
 nesměli vz vévodu jíti,
 musichu pomoci dobytí.
 Zhubi Bedřichu zemiú jeho,
 doby na něm opět svého.
 On svú škodu Čechy vini,
 a kněz naň mnoho jezd čini.
 Potom se kněz koronova,
 i tiem všiu svú čest osnova;

i poče se psy honiti,
 se psy v svém domu bydliti;
 honě v lese oko ztrati,
 v lese je se přebývati:
 na Krivoklátě byváše
 a o Praze nic netbáše;
 a že se psy rád bydlěše,
 proto jej noha boleše.
 Jakž se na královstvo světi,
 je se svým rodem stydětí;
 káza z Stadie rozehnati
 svůj rod, tu ves Němcóm dāti.
 Pod sobú větev podtěchu,
 že mu v tom nic netečechu.
 Král péče nejmě na pány,
 rozdělí Němcóm dědiny v lány.
 Tehdy kněz Jan biskup snide,
 a Bernhart na stolec vznide;
 prebyv čtrnácte let, snide,
 Mikolaj na stolec vznide.

82. T a t e r é.

Léta ot narozenie Jesuchrista milého
 po tisúci po dvú stú po třechdacetech druhého

Kartasi v zemiú jiděchu,
taterští zpytáci běchu:
na pět set těch lidí jděše,
jich tento obyčej běše:
klobúky vysoké jměchu,
rúcho krátké, tobolky nosiechu,
vši v nohavičkách chodiechu,
i holi dlúhé držechu;
s břeha nakloňmo pijechu,
chleba »kartas bóh« prosěchu:
proto jim Kartasi vzděchu,
Lomničtí jej na ščit vzechu.
Ti lidé Rýna dojidú,
i opět zase pojidú,
Ach českého nedomnění!
nemúdrého dopuštění!
dachu se ludem túlati,
svú zemiú komus zpytati.
Kací jsú, bylo vzvědětí,
skrže zemiú nepúščetí.
Na léto Tateri vznidú,
ť trmi prameny pojidú;
jako po svéj zemi jděchu,
neb zpytáci je veděchu.
V Rusiech Kyjeva dobychu,
uherského krále zbichu.

Třetí vše Polsko zhubichu,
i tu mnoho křesťan zbichu.

Také před Olomúcem se stavichu,
tu královice ztratichu; (Hrabě z Troskovic) } r. 1271.
jeho pěstúny zjímachu,

i před městem je zvánachu,
že královice nechovali,
nepřátelům je na smrt dali.

A pak se zase vrátichu,
před Vratislavem se položichu;

(kněz Jindřich) Brada proti nim vynide, *ke* *Seznamu*
a tu žalostivě snide.

Na kopí hlavu (jeho) nosěchu,
a všucku zemi hubiechu.

Čechové se jich bojiece,
neprázdní (běchu) hrady činiece;
král Prahy je se hraditi,
cestu k Vltavě činiti.

Tateri Polsko zhubichu,
až se před Kladskem stavichu.

Do Čech mnoho lidí z Němec přijde,
král s svými mimo Žitavu jde.

Tateri když to vzveděchu,
inřed se zase vzpodjěchu,

neb zpytáci byli tekli: nikohého se nebáti,
kromě českého krále nikoli nedočekati.

83. Václav a opat z Fuldy. Ojier.

Ciesar Bedrich sněm zapovědě,
 i jakž to král Václav vzvědě,
 k dvoru ciesařovu jide.
 Tu se mnoho kniežat snide.
 Též tu Opat z Fuldy běše,
 velmi se nástrojně jměše.
 S králem českým poče státi
 i je se krále třepati (řka:)
 »Bych u tebe seděl bliže,
 stavilbych tvój stolec níže;
 jmělby mě súseda zlého,
 učinilbych tě malého.«
 Ojier host když to uslyše,
 pristúpi bliže a vzdyše:
 vzděv na ruku rukavicu (brněnú)
 puči opata po lícu:
 »Věz pope že s králem stojieš,
 proč svú řečiú tolik strojieš?
 Snad si jměl pěstúna zlého, (nenaučil tě)
 kak ruce držeti u ctného.«
 A opat přijem tu ránu,
 jeho silnú rukú dánú.
 Potřev kčicu, domów jide,
 králu na řeč viac neprijde.

Královi dachu věděti (přítelě),
že jeho císař chce jíti.
Král s svými je sě raditi,
co by bylo učiniti? [Moravě]
že chce císař šest měst jíměti (v Čechách i v
i proto jej chtěše jíti. (Páni vecechu :)
»Toho dříve nebývalo,
ani sě nám kdy stávalo.
A tiem ny chce podrobiti,
než to, dřív sě dámy zbíti.
Když nemůžeš z města jíti,
slušíť sě hrdinsky jíměti.«
Tu císař posla po krále,
král předeň jide u mále;
káza sě (jirým) přípravně jíměti,
řka: »Inhed chcem domův jíti.«
Když král k císařovi jdeše,
plno oděných viděše,
v komniatu předeň přijide,
Ojiet s násilém tam vnide.
V králově krzně meč jměše
i nůž u sebe nosieše.
Král císaře za obojek je,
i nůž mu k hrdlu přistavě,
je sě císaři mluviti,
a Ojiet krále brániti:

»Neb toh  zabitu b ti,
 nebo m  ubezpečiti,
 bych mohl voln  z m sta jiti,
 a do m j země dojiti.«
 Ciesar muži vše slubiti,
 co mu lubo, vše činiti;
 král z m sta se ctiú vyjede,
 do Čech vesele prijede.

84. Ojier. Turnaje.

Pozva Ojiete hrdiny (král),
 da mu k dědině B liny;
 on klánie do Čech prinese,
 tiem chudobu v zemiú vnese:
 jechu s  v turnej jezdiťi,
 a neu ite n  stravy činiti;
 d tinn ch (ruch i) krov v kr jeti,
 v rozli n m r  e vid ti.
 M dri s  jim por haj ,
 lotri z nich krovy trhají;
 bud  e na vojnu jeti,
 nejměchu kde kon  vzieti:
 neumiem toho věděti,
 by mi kto chtěl p v diťi,

proč Češie za ludi stachu,
 pokud turneje neznachu?
 jak se jechu v turnej jhráti,
 tak za nic počechu státi.
 Že jsú dobri (někteří) turnející,
 tiť v boji praví špatníci (jsú);
 všem toho jméne nedávaju,
 a však jáz jich dosti znaju;
 nynější by lepší byli,
 by ciesate třikrát zbili;
 ažby pól tretieho tisúce prstenov z zbitých rytierov
 v svéj řečiby pravdu jměli. ruk sněli,

85. Ctibor múdra hlava a Přemysl.

Václav šcedr ovšem běše,
 ale že Němcov ploděše,
 proti němu se vzdrastichu,
 syna Přemysla vzbudichu.
 Léta ot narozenie Jesuchrista milého
 po tisúci po dvě stú po čtyrechdecat osmého,
 jeden šlechtic v zemi běše,
 Ctibor múdra hlava slověše!
 toho rady v zemi poslušno běše,
 a však často nemůdře mluvieše,

tka: »Jáz mohu i bohu radu dáti,
 mohlby mě rád v radu pojímati;«
 opět vece: »Musilby bůh mnoho mysliti,
 by mě mohl chuda učiniti.«
 Ten Přemysla proti otcu vzbudi.
 Prvý s svým Jarošem krále vzrudi.
 Je se kněz měst dobývati,
 na otce zlébo hledati:
 všecka země s knězem běše,
 král Borše a Havla (a málo starších) jměše;
 jakž moha král se bránieše,
 ale kněz (po zemi) volně jezdíeše.
 Ti, již tehdy s knězem běchu,
 Boršovi, Havlovi žžechu;
 kdežkoli Němce potkachu,
 nos mu inhed uezachu.
 Boreš s Havlem z země jděsta,
 mnoho lidí přiveděsta.
 Kněz tdy před Mostem ležeše,
 a Boršovo sbožie žžeše;
 tu ta (pány) kněze podstúpista,
 a udatně ho pobista;
 jesta se za niem jezditi,
 kněz se nemož obrániti,
 tu otcu (s svými pomocníky) na milost jide.
 Ctibor s synem (Jarošem) z země vyjde.

Král káza syna (s jeho milovníky) pozvati,
i jim králův oběd dáti;
a když za stolem seděchu,
i s sobú bezpečni běchu,
posla jim ryby bez hlav surové;
uzřevše to seděchu jako zmámení turové.

Kněze stříbrem okovachu,
jiné vše v věžu vmetachu.
Kněze z okov vypravichu (kniežata),
jiní za tři léta v věži bychu.

Němci Ctibora (s synem mile) přijechu,
bezpečenství mu dávajúc, velmi jej ctichu:
pak ho i s synem (královi) prodachu,
a do Prahy (svázana) je poslachu.

Král káza mu hlavu stříti,
a syna na kolo vzbíti;
ten, jenž mohl bohu raditi,
neumě ni sebe, ni syna smrti zbaviti.

A když na popravu jděše,
tuto řeč k ludu mluvieše:

»Ktožkoli chce zbýti strasti,
nerod' prsta mezi drzvi a podvoj klásti,
jistě věz, že tě usktine;
takéž přátelský hněv mine.

Ktož chce bez škody ostati
nerod' se v svádu (přátelskú) vázati.

rci: »Svoji sie psi hryzajte,
a cuzi nepristúpajte;«
že to pravda, smrťou seznach,
bēda! že pozdě znamenach.»

www.libtool.com.cn

86. Křižovníci a Židé:

Křižovníci přišli běchu (do Čech),
ti nad židy (papežovu) moc jmějechu;
těj stříbrem dobyli běchu,
mnoho lidí s sobú jměchu,
chtiece ot židův veliké peníze bráti,
nebo je všecky zjímati.
Král o tom poče netbati,
řka: »Nechcu se v to vázati;
drž se každý svého práva,
ktož ostojí, hlava zdráva:«
židům ku brani pokynu,
řka: »(zbijeteli je) nepočtu vem za vinu.«
A židé lidí dobychu,
i když na ně (křižovníci) udeřichu,
židé křižovníky zbichu,
dvě stě Němcův tehdy zbychu.

87. Zdislava a Zdeslav.

Léta ot narozenie Jesuchrista milého
 po tisúci po dvú stú po pětideť druhého,
 tu Zdislava svätá snide (svätého života žena),
 pro niuž (pracným veliká) utěcha přijide;
 pět mrtvých (božíu) mociu vzkresila,
 mnoho slepých prosvětla,
 chromých, malomocných uzdravila,
 i nad jinými pracnými veliké pomoci činila.
 Zdeslav židovku podávi,
 žid jej do smrti udávi;
 přítelé jeho pomstichu,
 i proň mnoho židův zbíchu.
 Král ty všecky chtěše zbíti,
 i musichu z země jíti;
 a pak milosti dobychu,
 i s židy se umluvichu;
 a že židy zbíti směli,
 proto židovský koblúk na ščit vzeli.

88. Hron, Smíl, Havel. Válka uherská.

Sta se riešského volenie,
 král posla tri pány nelené:
 Hrona z Náchoda, Smíla Světlického,
 pana Havla Jablonského.
 Hron by najmúdrejším nazván,
 proto jemu černý lev (na zlatém štítě riešským
 Havel ratičšem doby polovičného, [králem dán,
 (a pan) Smil klánien kapra černého.
 Uhrie Moravu zhubichu,
 a kněze (Přemysla) nikdež nezbychu;
 kam se jedno obrátichu,
 vezde Přemysla uzrechu.
 Tomu se velmi divěchu,
 i škodu ot něho jměchu.
 A když Čechové ptijidú,
 Uhrie tajně z země vynidú.

89. Přemysl Otakar. Tažení do Prus.
Válka bavorská.

To léto král Václav snide,
 Přemysl jak krásný květ vznide;
 jako róži prostřed lúky postavi,

takž bůh českú zemiú oslavi.
 Krásné nřavy ovšem jměše,
 životem hrdinný běše;
 v radě netřeba můdřejšieho,
 i za mladu ščedrejšieho; libtool.com.cn
 uměl rozuměti každému stavu,
 směje se každému poklonieše hlavu.
 Vojnu na Prusy učiní,
 z pohan mnoho křestian zčini.
 Bavori (zlodějsky) do Čech jezdiechu,
 mnohé nehody činiechu;
 veliké pány jímachu,
 a panny i panie brachu.
 Kněz je se vévodě žalovati,
 vévoda nerodi svých kázati.
 Těch Bavor bliž třidceti jechu,
 zřadivše, hlavy jim stěchu.
 Junoch jeden (na pětinađcte let) ošedivě,
 čakaje smrti strašlivě:
 však jemu neotpustichu,
 s jinými hlavu zpudichu.
 Opět se je (kněz z násilě) žalovati,
 vévoda o tom netbati.
 Kněz mlad skutka (mladěho) se dopusti,
 u mále vjev v Bavorý, oheň pusti;
 pól země popelem stavi,

prostřed Bavor stany zstavi.

Sebrav se vévoda káza knězu povědieti,
že chce s niem zajtra boj jmieti.

Uzrev kněz, že nemóž s niem boje vzieti,
sám šestýnadcát je se k Rakúsóm běžeti;

Čechové kázachu za sobú strelcóm státi,
sami počechu se k městu Cindorfu bráti;

s všech stran Čechy ostúpichu,

Bavoři most podrubichu (v Cindorfu),

tak že jakž ledva strměše,

a div by že neletěše.

Neprietelé brzo prispěchu;

k tomu mostu je připtechu;

když české vojsko dojide,

a po tom mostu pojide,

tu most se s nimi propade,

mnoho lidí v reku vpade.

O jiných zažhu město Bavoři,

kto tu byli, vědět praviti o hoři,

musichu vévodě slúbiti,

že kdež káže, chtie se postaviti, (vypraviv lidí.)

Kněz silné do Bavor jide,

z země dírive nevynide,

až všiu popelem postaví,

i hradův (mnoho) pustých ostavi.

Hradi vysoci stojechu,

Čechové jich dobuděchu;
 mnoho Bavor tam zhořelo,
 a mnoho hladem zemřelo,
 neb těch vojen blíž deset učinil,
 i donudž živ, svú škodu je vinil.
 Mnoho panów hrady ožehem zavrúce,
 běchu v Čechách s čelediú a žebřiúce,
 Tu biskup Mikolaj snide,
 i ščedry Jan po něm vznide.
 Přemysl Margrétu poje,
 u věně Rakúsy obje.

90. N a h á č i .

Léta ot narozenie syna božieho
 po tisúci po dvú stú po pětídcát devátého,
 Blud starý najevo vznide,
 toho léta do Čech přijde.
 Naháči tehdy pojídú,
 i všucku zemiú projídú;
 tito chrťbet svójs obnažiece
 biči sě tepiechu, v blátě ležiece;
 ti službu božiu tupěchu,
 i kněži vělmi haněchu (řkúc:)
 »Naše jest lepší pokanie,

než to nemúdré volanie.

Kázachu služby (božie) prestať,

a to vše sa musí stať.

Čeští páni uzrevše, že tak chodie sa tepúce,

preč to činie nevedúce,

taktéž s nimi sa tepěchu,

panie v svém pluce též činiechu.

By byli chtěli to užitečno duši jmiati,

bylo jim to ot kněze v pokanie prijieti.

Naháči zlý umysl jměchu,

pro Lucipera to činiechu.

Když to Ryněné vzvėděchu,

ohném životy (jako kacířóm všem) otjechu,

neb sú kacíři Luciferiáni byli,

svój tajný blud sú tak ohlásili.

91. Bela a Plavci. Cirdík. Róže. Boreš.

Kněz jide na Uherského (krále Belu),

na neprietele dávného;

a když u Stožce ležechu,

hrabě z Cirdíka a Vejzové na jezdě běchu,

na ty Plavce udetichu,

i Rakúsóv mnoho zbichu.

Pak proti sobě pojídú (Čechové a Uhrie)

a o Moravu (teku) sě snidů.

Uhtie na tom miestě dva dni státi slúbichu,

Čechové za sě vstúpichu;

Uhtie viery nezdržechu,

na Čechy uderiti chtěchu (těj noci);

i jakož brzo přebředů (Moravu),

inhed na Čechy pojedů.

Kněz sě tu na Uhry vráti,

je sě s nimi boje bráti:

Róže najprv Plavce pobi,

Boreš krále (uherského) vozów doby.

Když vozy domów přiveze,

(sv. Jana) krstitele prst naleze (mezi klenoty);

ktožby chtěl ten prst uzrieti,

v Osece móż jej viděti.

Kněz Uherského ctpě pobi,

mnoho měst i hradów doby.

Rakúsy po ženě jměše,

do moře země držeše.

Potom sě kněz korunova,

a tiem všiu svú čest osnova.

Margréta juž dosti let jměše,

i k dietkám čáky neběše;

protož (legat a Mohucký) manželstvo rozlúči,

Margrétě nedachu (za věno i) lúči;

za Rakúsy jie nic nedachu,
 proto naň kniežata vstachu.

92. Rudolt Habsp. lil Záviše Vítkovic.
 Zahynutie Přemysla.

Léta ot narozenie syna božieho,
 po tisúci po dvú stú po šesťdcať čtvrtého,
 hlad veliký v zemi běše,
 mnoho ľudí v zemi mřeše (najviec Plznian).
 Král poče o svých netbati,
 i města Němcóm dávati;
 je se jich jak zdiú hraditi,
 panóm násilé činiti:
 své vladate na Vítkovice zpusti,
 násilé jiným panóm činiti prepusti.
 Páni se tu rozhněvachu,
 a Rudolta (krále riešského) naň pozvachu,
 tkúc: »Lépe dědiny pusty jmieti,
 než Němci dániem královým budú ny držeti.«
 Rudolt do Rakús přijede,
 král po německéj radě k němu jede;
 Rudoltovi vše země vzda,
 Rudolt jiné obdržav, Čechy i Moravu jému da.
 Král upustiv za rohy, poče za ocas chvatati,

na Rudolta jako bez vesla proti vodě hrabati;
běda krále šlechtetného!

že neschova jazyka přirozeného,
jímž byl dobyl jmene ctného,
též i zbožie velikého,
s niemž by mohl viac byl dobytí,
všecky nepřátely zbíti.

I tu je se jich tupiti,
i kdež moha je hubiti:

Závišu z země vypudi (vybraného rytiera mezi
Vitkovice s ústského hradiště spudi, rytieri),

Budějovice otje Čiečovi,

Poděbrady Wilémovi;

Kladsko otje Zvietetickým,

Lúny otje Žirotinským,

i jiným mnoho jiného,

činieše jim mnoho zlého:

Beneše káza užieci,

to mu nemož dobre stéci;

vdovy k bohu (naň z násilé) žalovachu,

a sirotci naň plakachu.

Těch hlas právě před bůh jdeše,

nebo jím (ot krále veliké) násilé běše.

Proto když mu (Čechův) treba běše,

služby ot nich nejměješe.

Čie klešče liška ohryzla věduci,

vzdálila se ot něho potrebu jmajuci.
Takž král nesmě přivínuti (u potrebu Čechův),
věda že nemohú toho zlého zapomenuti,
řka král: »až se z vojny vracu,
zavaleju Čechóm prácu (velikú);
chcu Petřín pavlakú postřieti,
i na pražském mostě nebude Čecha viděti.«
Právě živ býti nerodieše,
když tu řeč takto mluvieše:
málo Čechův s sobú poje,
s Němci jede, již se svojie.
Záviše (s svú bratřiú) s Rudoltem jdeše,
i to králu (českému velmi) škoduo běše;
neb ten jeho moc věděše
i v vojště (jeho) přátely jměše.
Když zajtra boj chtěchu vzieti,
káza (Záviše) králu povědiati,
chtělliby milostiv býti,
žeby mu chtěl poslužiti.
Král nerodi k tej řeči i stanu přistaviti,
řka: »nežbych to učinil, radějie chcu zabít býti.«
Král s Němci proti Rudoltovi v boj vnide,
i pohřtiechu ten tu snide.
Ta tuha sta se den sv. Ruffa u pátek,
ten sv. mučenník jest veliký svátek:

léta ot narozenie Jesuchrista našeho,
po tisící po dvú stú po sedmidcát osmého.

93. Rudolt. Bramburský i Vaněk. Zá-
više i Králová.

Rudolt po boji do Čech jide,
Bramburský tam dříve přijde,
chtě za králevíce s niem boj vzieti;
vzvéděv to Rudolt, poče zase jeti.
Bramburský se v zemi u váza,
Vaňka (králevíce) do Sas vzieti káza.
Vitkovic Královú poje,
i jmě proti Němcóm (prospěšné) boje:
na města (měštěné) Němce vypustichu,
zemanóm s nimi mnoho zlého učinichu;
zpleniece je i sežžechu,
jmúce, duše vypudichu.
Sami (páni) se jechu vaditi,
to poče zemi (najviece) škoditi.
opět se jechu mieriti,
na Němce jezdy činiti:
tu časté boje jmievachu,
mnoho jich obdržievachu.
Pak Ctibor (z Lipníka) okolo Prahy,

Jaroslav (Jablonský) v okol svéj drahy,
 i v Albrechtiezech (Mutyně) Skuhrovský,
 u Hoříněvsi (Mutyně) Vřeštovský,
 Tas Vizmburský, Petraň z Trubu Zebinský,
 Hynek slovutný rytíř Rojenský,
 cuzozemce podstúpichu,
 tu jich velmi mnoho zbichu.
 Hynek tak rány dáváše,
 ot rázův jak hrom hřiemáše,
 mlatem helmy jich kováše,
 z nich světlý oheň prcháše;
 vzdy bez přestáníe křičěše:
 »vrtněte se na ně spieše (hrdiny)!«
 Hrdinstvem (jeho) zvítězovachu,
 jemu všickni chválu vzdávachu;
 pak kde se s Čechy potkachu,
 hned mezi sobů vztázachu:
 »viditeli z Dubé Hynka?
 proti jeho rázům naši helmi jsů jako dynka.«
 A jakž jej brzo uzřechu,
 tak se na běh otdaděchu:
 tak se ho Němci bojechu,
 až jej Berúnským Dětrichem zověchu.
 Baby české se smějechu,
 neb kdež je koli uzřechu,
 Hynkem Dubským je strašichu,

všickni se na běh oddachu.
Dříve Češe túhu jměchu,
že je Němci shladiti chtěchu:
když vládyky do města přijeděchu,
koblúk jim privrhúce, hlavy jim setněchu.
to se jim ot měščan dalo,
mé oko to často vídalo.
Tehdy kněz Jan biskup snide,
Dobeš na biskupstvo vznide.

94. Hlad. Vaněk v Čechách. Závišina smrt. Jan Michalovic.

Po králově smrti na třetí léto,
by hlad, snad bohem proklete,
že lidé mrchu i své děti jeděchu,
hróza byla, jako mřechu;
že v každém městě vůz běše,
ten jiného nečinieše,
pres celý den je vozieše;
desět i více v dól vržeše.
Pak na léto tak žizň běše,
korec (žita, zlých) šest peněz platieše.
Králevice z Sas dobychu,
vše města (zalabská i hrady) zaň zastavichu.

Kněz zemi u Němcův učisti,
i pokoj v zemi ujisti.
Závišu kněz hlavu spudi,
i bratrie (jeho) z zemie vypudi;
doby kněžstva krakovského,
Káliše i poznanského,
neb královnu polskou pojal běše,
ty země u věně jměše.
Séraský (kněz u Polště) mu poče překážeti,
kněz český musi naň jeti:
před Sérasiů Čechové mnoho rytierův učinichu,
i jako hrajúce Séraze dobychu;
to se sta léta ot porozenie syna božieho,
po tisící po dvě stú po devětidecát tretieho.
Tu Jan Michalovic kole po Rýnu až do Paříže
tu ctné klav, se ctiú domův přijede. jede,
Tehdy Dobeš biskup snide,
Hrehoř na biskupstvo vznide.

95. Václav korunován. Nový groš. Hoj- nost striebra.

Václav ptije korunu královstvie českého,
potom královstvie polského;
zatrati v zemi obrazy (rozličné),

dobrý peniez groš zarazi:
otevře bôh stříbrné hory,
nejmê ot nepřátel vzdory;
i s volíu krále riešského,
doby markrabství miešenského.
Pak se je bohu slúžiti,
čest mnohým činem ploditi;
kláštery mnohým (zákonóm) stavieše
almužny veliké činieše;
mší mnoho rád poslúcháše,
hodiny jak kněz riekáše.
A v tom pokoji rozlenie,
o němž mu bylo býti, poče tbáti najménê:
úrad (kniežeci) jest v súdê sêdati,
sirotčiech žalob slýchati.
On na súdê nesêdáše,
dêdiny (dievčie) jiným dávaše:
sirotci i vdovy k němu volachu,
vdovy se dcerami před niem klekachu.
On to vida, přeč pojdeše,
pánu některému súd pokyneše.
A ti páni tak sirotky súdichu,
až dêdiny sobê prisúdichu.
Tak je vysadichu z zboží jako z čluna Radota,
tak panów najvětšie běše rota.

96. Němci v radě. Albrecht i Adolf.

Když to násilí dopusti,
 bůh naň nedostatek spusti;
 poče v svú radu Němce púsceti,
 i jich se ve všem držeti;
 na to jej rada přemože,
 Rudoltovicu k Řieši pomože:
 jehož otec byl zabil otce jeho, (proti věrných
 na svú hlavu vsadi vraha svého. radě)
 O věrných radě nerodi tbáti,
 je se Albrechtovi lidí, stříbra, zlata sláti.
 To bylo zjevné znamenie,
 božie veliké rozhněvanie,
 že tak ohlupen smysl jeho,
 že za prietele vzé vraha svého.
 Albrecht s Čechy krále říešského Adolfa zabi,
 kako se jměl Smil Ojierovic, i dnes mluvie Švábi.
 Tehdy biskup Hrehor snide,
 na stolec Jan skúpý vznide.
 Když Albrecht s Čechy své nepřátely pobi,
 českým zlatem Řieše doby:
 počechu němečtí měščené k němu listy sláti,
 jej na svého krále (do Čech) zváti.
 I když se v Řiešu uváza,
 na krále práva potáza:

že mu nechce hor strieborných dáti,
ni chce trí měst lepších vzdáti.

To královi škodno běše,

že své umysly (Němcóm) pravieše;

což se s nimi uradieše, *www.libtool.com.cn*

to inbed Albrecht zvěděše.

97. Václav král uherský. Vpád Albrechtův v Čechy.

Král syna Václava jměše,

ten králem uherským běše;

mně by mu bylo riešským králem u boji sníti,

umysli díve po syna do Uher jíti;

nebo jednoho jměješe,

proto jej raděje v Čechách viděše.

Čechové mocně v Uhřích na Rákoši ležechu,

což jim lubo, to činiechu.

I vjede král do Budína,

vze z Uher s korunú syna:

král s synem do Čech se dobra,

i s sobú klenoty pobra.

Riešský v zemi českú vnide,

před hory striebné přijde;

na horách Jan z Stráže i Jindřich Lipský běsta

i páknúti mu nedaděsta.

(tě hrdině)

Dětoch z Horepníka mnoho pleníkův švábských
 tu v mále mnoho Švábův zbi. pobi,
 Když se králova moc snide,
 Albrecht z Čech během vynide.
 Jindrich s Ješkem v Švábiech běsta,
 škodu jim velikú činiesta;
 to Jindrichovi pomože,
 pro své hrdinstvo se vzmože.
 Když bez škody vrah vynide,
 král pro žalost v nemoc vnide.
 K tomu jemu připomohú (také někteří),
 tu řeč porúčiemy bohu.

98. Václav i Durink. Konec Přemyslovcův.

Vskote pak král Václav snide,
 syn jeho na stolec vznide;
 české i polské (královstvie) držeše, miesto)
 Otu do Uher slal běše (vévodu bavorského sebe-
 Do toho dietěte Vaňka čaka dobra běše
 i jeho ujec (král riešský) naň velikú peču jměše;
 ten tři Durinky pripraví (v službu)
 i tiem vrah sestrence strávi. [Olomúce přijede,
 Král Vaněk jda na vojnu (do Krakova) do
 tu mnoho se ludi k němu snide;

u vigílii sv. Dominika král u poledne spat jide,
Když všickni vyndú, Durink před komnatú vnide:
před králem nebeše stráže jiné,
kromě komorníka jedině.

Durink před komnatú stáše,

a tu svého času ždáše:

a když tu král vsta ze spanie,

učini veliké vzdychanie;

je se děkana volati,

aby k němu ráčil vstáti (řka: »pod ke mně«)

»brzo mě jest velmi tuha.«

Tu Durink nevěrný sluha, vytasi,

jako (chtě královi na vschod pomoci) z kúta se

(a v tu dobu) královi (nožem) hrdlo pretasi.

Ach Durinku zlý člověče,

co si spáchal nevěrníče;

coť to dietě učinilo?

snad že tě dary darilo?

protolít bylo je zabiti?

takú zemi osiriti?

snad tvému jazyku jest to přirozeno?

že druhé knieže ot vás v Čechách zahubeno!

Byloby více mluvíti (o nevěrných),

ale bohu je porúciemy súditi;

ten súd najde i tajného,

snad juž jest odsúdil v smrti vinného;

ješčeť bude některé súditi, (té řeči netbaju)
 jmám o Durinku mluviti:
 tu ho na běze chopichu,
 inhed tu zlého zabichu.
 Ruku, již krále zabil, ottěchu,
 psi jeho tělo sněděchu;
 ruky sniesti nerodichu,
 po uliciach ju nosichu.
 Česká čest spade ot narozenie syna božieho
 léta po tisúci po třech stech šestého.

99. Rudolt. Václavovny. Vilém Zajiéc.

Cožť pak Češie učinichu,
 vraha za kněze zvolichu,
 Rudolta vévodu rakúského,
 Albrechtova syna, krále riešského.
 Vrah nemož dobre činiti,
 jsa kněz, chtěše pány zbíti.
 Ktož tomu nechce věriti,
 chtělby se tiem ujistiti,
 otěži Jana Strážského,
 nebo Jindřicha Lipského.
 Kněžsky se u stola jměše
 za obyčej kašu vrěše,

to pro lékařstvie činieše,
 že mdlého života beše.
 Tehdy tu pravú královnu,
 tu šlechtnú Václavovnu,
 násilém ju s Prahy svedú,
 v podružstvie do města vedú.
 Otec též sirým činieše,
 snad böh hriech nad dětmi mstieše.
 Rudolt na Bavora jide (pana),
 a v Horaždevíciach snide (na tej vojne).
 Neplačte ho české děti,
 nebo to račte věděti,
 byť byl pobyl kněz ten děle,
 poslat by v Čechách zlá mele;
 listy po vůli dáváše,
 a zlého chytře hledáše;
 tak mu beše otec kázal,
 by se o Česíech netázal,
 rka: »daj jim bělpucha i črnidla do vôle, *perjan*
 opět jim otejmeš, šije jim mečem hole.«
 Zajiec srdce udatného,
 priateľ jazyka českého,
 doby Krivokláta hrada králového,
 zbavi ten kraj plena švábského.

100. Jindřich korutanský. Druhý vpád Albrechta před Horu. Plichta.

Pak učinichu knězem Jindřicha korutanského,
 člověka dobrého, ale v tej věci nepodobného;
 za sobů královnu jměše
 tomu král Vaněk, jeda na vojnu, zemi poručil
 o jiném péče nejměše, běše;
 jedno že rád boží muž syt býti chtěše.
 Tehdy král na českú sě zemi složi,
 přijev do Čech, před Horu sě položi,
 a když Plichta Žirotína,
 ten jmenovaný hrdina, (na cestě)
 škodu učini Řiešskému (v ludiech i v koniech),
 čest velikú rodu svému:
 tehdy také Jindřich Lipský,
 i hrdina pan Jan Strážský,
 přátely i lud sebrasta,
 proti Řiešskému sě brasta (na Hory);
 mnoho usilé pojměsta,
 i před horníky bezpečna nebysta:
 mnoho škody učinista,
 Hor, Kolína obránista.
 Tolik škody ot niů jměše (Albrecht),
 až juž z země jíti chtěše.
 Němci když to znamenachu,

na svá města ho pozvachu.
Hradčené vše zlé počechu,
Myténé, Chrudiméné, Bydžovéné, Poličené do-
Šváby na města vzpustichu, skončechu.
mnoho zlého učinichu;
ti na Čechy navodiehů,
kupující je mučiechu.
Čechové Šváby pobichu (na rozličných cestách),
i mnoho jich v Čechách zbichu.
Švábi se v Chrudím sebrachu,
do Mýta jdúc vsi vzebrachu.
Některí Šváby vystrehú (řkúc :)
»vzte žeť vás Česie strehú.
Švábi jechu se chlubiti,
že každý chce deset Čechův podstúpiti.
Mezi Trnovem a Opočnem Čechové se s Šváby
tu s nimi v tvrdý boj vuidú: snidú,
nebo málo Čechův proti mnoho Švábům jděse,
mezi Šváby devět hrabí běše.
Česie ctně Šváby pobichu,
i mezi sobů vše koně zbychu.
Ctibor z Uherska tu mezi nejlepšími běše,
ten mnoho vězňův dobrých domův přivoděše.

101. Třetí vpád Albrechtův. Zahynutí jeho ot Ješka.

Na léto vrah poče jíti (Albrecht do Čech),
chtě překotem český jazyk zahladiti;
chlapi s kosami s niem jděchu,
obilé vše sieci chtěchu,
by Čechové hladem se rozlezli,
Švábi v pustú zemi vlezli,
hradoby nemohli držeti,
řkúc: »my budem v městech ležeti:
nám z jiných zemí stravu povezu,
Čechové hladem s hradův i země přeč polezu.
Ale böh, jenž právě sudi,
jinak to všecko rozkludi:
když jda do Čech přes Rýn se poveze,
Ješek jeho synovec na něm se sveze;
ten zabi tu strýce svého,
i tiem pomsti ujce svého.
Ten Ješek z sestry krále českého,
zbavi nás vraha lutého.
Také že neslušalo, jedno ot svého sniti,
jenž nevěrně směl sestřence zabiti.

102. Kostky a klánie. Cuzozemci v mestech.

Čeští páni zlých obyčejův se přijechu,
o peníze v kostky hrajechu,
sobě za dvorstvo přijechu,
z něhož lotrům za zlé jměchu.

Řkúc : »to v jiných zemích lotři činie,
velikým bláznovstviem se vinie,«
zlého se přijimajúce,
i dobrého netbajúce.

Chcešli se ty cuziech obyčejův přijeti,
hledaj, můžešli to v kteréj zemi uzrieti,
by cuzie při sobě jměli,
a v svú radu je púščeli.

By ste se téhož přijeli,
tohoby užitek (i čest) jměli.

A nectného se přijeti,
jest: ztratě ctné jmě, zlé jmieti;
na svůj jazyk nic netbajú,
v kostky jhráti, za čest jmajú.

I jechu se bez popruhův kláti,
panny jim v dar chrústův sláti:
páni svú kratochvil jměchu,
i Němci zemiú huběchu;
neby kto se za pravdu postavie,
ni kto českej cti opravie.

Kostku i kláně plodiechu,
 a měštěné o nich sě radiechu (s hostmi);
 nesměchu nikamž vyníti,
 proto jim nemohu déle hověti.
 Jindřich i Jan v Sedlci běsta, [tochvil jměsta,
 Reymut i Hynek Hynkovic z Dubé u Praze kra-
 ty pány horníci s měšťany jednoho dne jechu,
 život jim otjeti chtěchu.
 Toho někteří učiniti nedachu,
 a však je tvrdě schovachu.
 Juž vidíte, ktož na vysokém stavu jmá výhledie,
 vzdy kratochvil jmaje, na radě nesědě;
 v svú rukú jmá jistú škodu,
 i sobě, i svému rodu.
 Ta sě hanba šlechticóm nestávala,
 ta příhoda chlapóm vnađu dala.
 By chtěli právě rozuměti,
 nedaliby cuziem v Čechách mocí jmiěti.
 Neustavičnit jsou časové,
 již dnes stříbró dávají, zajtra snad budú
 Chlap svú voliu ti nic nedá, vrahové.
 pánkaje ti, časa hledá,
 mocilít bude s tě býti,
 kážet (své i) s lichvú zaplatiti.
 Juž vidíte páni, dobrěli jste rady,
 dávajúce Němcóm hrady.

By byli vás nejměli kde schovati,
nedrzliby na vy vstáti.
Panův dotud se ručichu (jich přátelě),
až je však i vypravichu;
a za chlapie syny své dcery odati musichu,
ale však jim potom jich děti vrátichu;
neb dietky o roce i málem starější běchu,
i šlechtné dietky u horníkův zemřieti chtěchu.

**103. Miešněné. Kokotovici, Olbramovici
i Velflovici, Otkamene. Zvieretický.**

Kněz ot panův u potupě běše,
že často jiesti nejměše;
pozva sobě na pomoc rodiče svého,
Bedřicha markrabi miešenského.
Mnohým se nevierá zdieše,
že Miešenský po zemi u mále jezdieše;
nebo jezde, překotem hubieše,
ni kto mu toho bránieše.
Pred Hory bez strachu jide,
ottud pred Prahu přijide.
Kněz tehdy u městě běše,
Miešňany vpustiti chtieše;
měštěné se rozdělích,

Kokotovici i Olbramovici s Čechy běchu,
Velflovici i Otkamene s Miešňany sě slichu,
pražské město proradichu.

Když (Miešňené) u město chtěchu vníti,
jiná strana chtě brániti;

Vítek (Ojierovic) na hradě seděše,
dospěv, vnide v město spěše;
chtě měšćanóm rád pomoci,
a nemože proti moci.

Kokotovici s Olbramem na špitál běžechu,
Miešňené juž (v městě) volni běchu,
Velflovici na novém tržišči tetězem Vítka pře-
tu ho i lud zbíti chtiechu; pěchu,
však sě síle obránichu,
i koní mnoho straticchu.

A že tetězi běchu přepěti,
nevěděchu kudy vyjeti;
tu Sudek to silné dietě,
jednú ranú tetěz pretě.

Věděch když na hrad jeděchu,
ano po Vítkově oři třeva sě vlečechu.

Olbram o špitál obsědě,
s druhé strany (mosta) Pavlík sedě;
obojie mosta brániechu,
pro ně Miešňené v městě vôle nejmechu.
A potom sě umluvichu,

špitála, věže, i hradu pražského knězu sstúpichu.
Hrad poručí (kněz) Hermanovi Zvieretickému,
rytieru mladému, ale přešlechetskému,
do něhož múdrost, vieru, ščedrost, hrdinstvo
i příslovie do něho i jednoho nezvedě. [vzvedě,

104. Tryznění Čech ot Miešňan. Hrdinstvo panův českých.

Pak tej nemúdrosti se kněz dopusti,
že v témdni Hermanovi hrad otjem, Miešňany
Jechu se země hubiti (Miešněné), [naň vzpusti.
Čechy jímající žalostivě mučiti.

Nemohli dáti korce ovsa, Čecha zabichu,
neb jej v síle jeho zhubichu.

Dlaní jim prořežující žíně provláčechu,
tak je (nebožátka) po hradu vodiechu.

Kněz to vida se směješe,
ni jim kdy co pro to děše.

Vilém Zajiec nelstivý přítel jazyka svého,
je se želeťi toho zlého ;
dostreh se jich, zbi jich mnoho,
neb běchu důstojní toho.

Ten Miešňanům cti ukráti,
ni se směchu poň postati (na tu stranu).

Češie sè pred hradem položichu,
Korutany, Miešňany pobichu.
Tu Vitek (Ojietovic) hrdinsky sè jmel,
prvý neprátely projel:
ale juž právé jat beše,
by sè neopravil spieše:
tu zabíchu Kamýka rytiera udatného,
Čechové jechu Aufsteineru hrabi korutanského.
Jan z Stráže po neprátelech udatné jděše,
ovšem po nich v hrad venděše,
by byl s niem most u priekop neletěl,
na ten boj sem jaz z města hleděl.
Když s Čechy Němci boj jměchu,
Čechové Němce (u městě) tepěchu,
v zástupích po městě chodiechu,
Němci v svých domiech seděchu.

105. Povodeň.

Léta ot narozenie syna božieho,
po tisúci po trech stech desátého,
v rozličných krajiech taká povodeň byla,
mnoho vsí s ludmi zhubila:
u Litomyšle v Hermaněch tanec i s pištcem vzala,
ta božie spústa v den sv. Jakuba sè stala.

Druhý den v Kladšče předměstie-bliž vše potopila,
tu na dva tisíce lidí ztopila.

Zvieraťa na kladí pod město řevúce plověchu
domové celi i na nich ludie seděchu;

tu otec ot syna, mati ot dcere,

syn ot otce, dci ot matere

preč plovúce, otpuščenie žalostivé brachu,

nebo svú smrt znamenachu.

Tonúce druh druhu se zpoviedachu,

přieleťe po nich hledieće vlasý s hlavy drachu.

Na dřieví kolébky s dětmi nalezachu,

domovité věci zbierachu;

tiem přáslem voda mnoho vsí zkazila,

i mnoho lidí ztopila.

106. Jan Lucemburský i Elška. Pona- učenie Čechóm.

Pak když Čechové uztechu,

že v Korutanském statka nejměchu;

tu Elšku za Jana dachu,

jej na královstvíe pozvachu,

Korutanského zahnachu,

i Jana korunovachu.

Rač ho bože uzdraviti,

rač ho tvorče naučiti,

aby miloval zemany,
 v své radě měl české pány,
 neb s těmi mož cti dojiti,
 bez nich nemož země upokojiti;
 neb mu zemanóm věřiti,
 nebo z země se ctiú jíti.
 Panóm razu múdru býti,
 kdež mohúc pokoj činiti;
 neb vám (samým) zemiú pokojiti,
 než vaši nepřítelé budú vy súditi.
 Dobrých junochów sobě nezhubiece,
 nebo vám jich vskore třeba bude více:
 razu svůj smysl při sobě jmějte,
 hostí v zemiú nepušcejte;
 nechceteli v tom múdři býti,
 bude sekýra na se dlubny činiti. *peka k bry*
 Razu vám, přijdeli které volenie,
 chovajte se skrze les na krivá drva chozenie,
 Coť tiem mieniu, sám znamenaj:
 vol svého, jazyka cuzieho nechaj.
 Pomni čemu tě Lubuše učila,
 jež v svéj řeči nezkrivdila.
 Mnohoby bylo mluviti,
 v tom chcu dosti učiniti.
 Ta kronika mluví ot narozenie syna božieho,
 po tisúci po třech stech po desieti čtvrtého.

Přidavkové.

I. Rudolt z Košic a Vének.

(Srovnej: *Historia o císaři Karlovi IV. od M. Prokopa Lupáče. V Praze 1848. str. 38.*)

Léta ot narozenie syna božieho
po tisíci, po ttech stech, po desieti pátého,
pro mužobojstvo sta se súd neslýchaný,
ni v českej zemi vídaný:
Rudolt z Košic zabi panoši Věnkovi súsědu
proto Vének zabi syna jemu; svému,
pak Rudolt zabi Věnkovi syna,
i bý to tak veliká vina,
že je nemože i jeden uložití,
až jima musichu okol v hradě učiniti:
šest a šest dobře oděných,
a na jednostajných koniech
proti sobě v okol vjeli,
a tak je v okole zavteli.
Rudoltovici jmějechu na oděni sukně zelené,
a Věnkovici červené;

Rudoltovici prvé dobre jméli,
ale smýšleti nechtéli,
že když porazili kterého,
nechali choditi jeho.

A ten jenž pěš chodieše,
najviece jim škodieše,
ale Věnkovici když kterého srazili,
inbed jeho ku podáníu připudili;
tak Věnkovici i ziskachu,
Rudoltovici sě jim na milost dachu.
A kakožkoli nepřietelský boj litý byl.
však i jeden z nich života nezbyl.
A všakt sů sobě oděnie zpodjmali,
a nepřietelsky sě sklali.

II. Matěj z Trenčína.

Při tom čase v Moravě zle sě děješe,
neb Matěj z Trenčína,
ten uherský hrdina,
hradův po mezích několika držeše,
s nichž Moravu vši hubieše.
Krále rada jeho naradi,
že na Brodě pány silně posadi;
jižby země bránili,

a před ty hrady jiezdy činili.
Tehdy Matěj Uhróv mnoho sebra,
a tñmi sty o Hradišči vše vsi vzebra:
a s jinými na Banovce se založi,
Tehdy Čechové nebozi
lsti uherské neznajíce,
dobré rady nejmajíce:
klopotné se na ty Uhry vydachu,
a k Banovcu se za nimi otdachu.
A když na horu čeští lidé vzendú,
Uhři na ně silně vyndú,
inhed Čechy pobichu,
a mnoho jich Uhři na bēze jechu.
Proto král vojensky na Matěje jide,
ale když Holiče dojide,
před im se položi
a okolo jeho voje rozloži.
Nechtē král jinak pracovati,
káza kopačóm hrad podkopati.
V tom mu se nezvede,
neb Matěj své kopače na hrad vzvede;
ti se nad naše kopače vzkopachu,
a tak naši kopanie i přestachu;
neb je Uhři tepěchu,
a v vodě topěchu.
Tu Čechové ijedné cti neučinichu,

jedno že Moravu dohubichu.

Tú vojnú poče sě král stydětí,

i chtěše Jindřicha Lipského jieti,

bo jej svú hanbú viněše;

ale že mu pan Jindřich silen běše,

nemože jeho inhed jieti,

ale da to Vilémovi Zajieci vědětí.

Tolik o něm král s Vilémem rady klade,

až jej Vilém i popade.

Pro jeho jetie Ostrva vsta proti královi,

a proti panu Vilémovi;

neb ten s králem věrně držeše,

a tak s králem Střela běše.

Ostrva na poli ležeše, a zemi huběše.

Lidé královi do Prahy přijedú,

a ottud tajně na Ostrvu jdú.

Ostrvené sě vystřehú,

i na ně všickni potěhú.

Tu sě Ostrvené dobře jměchu,

i na nich hoj obdržechu.

Tu Střely nejlepší jat běše,

ten sobě jmě Zbyněk jměše.

S Ostrvú jedni Němci běchu,

ti Kokořici slověchu.

Zajieci sě na nich dobře pokobi,

ten ty Němce udatně pobi.

Tehda král ot Zajiece chćeše Jindřicha vzieti,
chtě mu inhed hlavu stieti;
Zajiec sě za Jindřicha posadi,
a s králem sě o to svadi,
řka: »Králi rač to věděti,
žeť sě Jindřich jinak nedal jieti,
až sem mu musil slíbiti,
jemu životu nic nečiniti.«
I nerodi jeho na smrt dáti,
proto král počě sě na Zajiece hněvati.
Pak páni v dobrou řeč s králem vendú,
a o vše dobré sě s ním sendú;
inhed pana Jindřicha pusti,
a vše Němce přeč rozpusti.

III. Vilém Zajiec i Němci.

Léta ot narozenie syna božieho
po tisíc po ttech stech, po desieti šestého,
král bez zeman z země jide,
i za poldruhého léta neptijide;
sám šest po zemích sě túláše,
a kniežiecie dvory ohledováše.
Pak sě s Němci do země vráti,
a s nimi počě sě po vši zemi bráti;

ijednomu pánu neodpustieše,
pořád vši zemi žžeše.

Toho se zželi Zajiecovi,
tociš z Valdeka Vilémovi;

i poče to mluvíti:

»již živ déle nechci býti,
té spústy nechci jim trpěti,
chci s bohem na ty Němce jeti.«

Uzrev že jeho zboží Němci pálé,
vece: »nechci jim hověti dále.«

U mále poteče proti mnohu,
řka: »védě že s ně býti nemohu,
ale ufaji do pomoci svatého Václava,
jenž jest mocná i věrná česká hlava:
na jeho milost chci k nim jíti.«

Dojev jich je sě s nimi býti.

Tehdy se zjevně svatý Václav Čechóm pokáza
a s sebú v boj jim jíti káza.

Tu Čechové dobři běchu,
udatně Šváby pobichu.

Slušie každému dobrým býti,
a své země životem brániti;
pro svůj jazyk i smrt přijieti,
a toho i¹ tvé děti budú čest jmieti.

Na Rýně počechu mluvíti,
ktohy byl mohl krále pobiti,

když jim Švábi na Zajiece pověděchu.

Rynéné odpověděchu:

»neriekaite Zajec Vilémovi,

ale prijednajte jej ke lvovi

řkúc: »móž ten rytíř dobrý býti,

že pro své země čest směl v taký boj jíti.«

Inhed král pro tu škodu,

by nevešel v horší příhodu;

s zemany se snide,

a na jich milost jide.

Pro tu válku za tři léta taký hlad vznide,

že proň dobře třetina lidu snide:

a vlcié tak lidi jeděchu,

že v oděni lidi i s samostříely dáviechu,

Lidé jiné lidi tepěchu,

a zvatiece je jeděchu.

Tehdy jest nalezena

jedna chudá žena,

ta jest v pusté pivnici sědela,

ta se třmi dcerami lidi jedla,

potom také dcery sně,

však hladu neobráni se.

IV. Plichta z Žirotína.

Tehdy rytiet jeden v zemi běše,
 ten Plichta z Žirotína slověše;
 ten z země vynide,
 a do ciziech zemí jide;
 kdež pravý boj vzvėděl,
 tēm na pomoc i jel.
 Byl v boji krále tiešského,
 a u krále anglického,
 a u mnohých bojiech jiných,
 i u ptihodách rozličných.
 Však vezde škody zbyl,
 a vezde s obů stranů lepši byl.
 Ve stu let nenarázěl sē rytiet taký,
 jehožby chválil jazyk vsáký.
 Ale česká kronika neumie jeho chváliti,
 neb pro své země čest nechtěl sē chvatiti.
 Poslůchajte mocní páni,
 jenž ste k opravě českéj země bohem vydáni,
 chceli kto věčného jméne dobyti,
 ten neroď pro své země čest leň býti:
 tiem jméne ctného dobudete,
 a potom s bohem ostanete.
 Při tom čase zlé sē v zemi veděše,
 výboji velici běchu, a druzi v noci kraděchu;

nebo páni, již popravu jméjechu,
svým lidem bráti přepušděchu;
na jich lidi nikte sáhnúti nesměl,
tak ijeden dobrý pokoje nejměl;
neb běše bída stádcí chudému,
jež jest poddáno pastýři nepravému.
Toho časa nazi se v Čechách pokázachu,
jimž zloději skot a koně z domu strihachu.
Ta kronika mluví ot narozenie syna božieho
po tisíci, po třech stech sedmého.
Tu se skončie česká kronika,
již chválí věk tohoto českého jazyka.
Léta páně tisíc ccc^o xliij ve čtvrtek po božiem
krztění dokonána tato kronika.

V. Král Jan i Zajiec.

Když se král Jan v zemi uváza,
Zajiecovi s miešťany na Miešňany jeti káza;
tu se s nimi u Labě potkachu,
a na božie narozenie v noci boj vzachu.
Když na ně okolo vsi jeti chtěchu,
propade se pan Zajiec pohřiechu;
a však tu Němce pobichu,
a z země je vypudichu.

Potom počechu mu na Budyni škoditi.

proto musí král k Budyni jíti;

za sobú káza měšťanóm jíti,

chtě kolem jeho dobytí.

Tu před Budyní lezechu,

až jeho i doby^uchu.

Pak zemené mezi králem a královú tak radichu,

až je spolu i svadichu.

Králová v městě s Zajiecem běše,

král s zemany pražský hrad jmeješe;

král jede s mocí, chtě města dobytí,

a chtě svú královú zabiti;

Zajiecovi lidé města bránichu,

a královi jeho nepoddachu.

Král z toho je se hněvati,

káza vše města zapalovati:

tú válkú zemi mnoho zlého učinichu,

až je potom však smierichu.

Potom král na Rakúského jde.

tu v boj veliký velmi vnide;

den svatého Václava boj vzechu,

a to mnozí viděchu,

v vojsče svatého Václava,

an české vojsko požehnáva;

na Němce mečem máva,

a velikú jim hrózu dáva.

Tu se Čechové hrdinsky jmějechu,
bratra jemu s pěti sty jechu.
V tom boji pana Plichtu zabichu,
a mnoho koňov Čechové ztratichu.
Na tom městě kostel postavichu,
a svatému Václavu jej oslavichu.
Potom do Šváb král Jan jdeše,
jednomu kupci v blátě vóz vězěše;
král káza jemu pomáhati,
svůj koň napřed uvázati.
Tehdy král na koně ponuče,
a vytrže z bláta vóz ruče.
Kupec královi kóň vráti,
i je se jemu děkovati.
Král zasmév se jemu vece:
»A nemúdrý člověče!
neslušieť na vozném koni seděti králi,
bohdať zaň sto hřiven dali.«
Kupec na králův kóň vsěde,
a k městu vesel přijede;
za kóň mu dvacet hřiven dachu,
a krále českého čest poznachu.

Ukazatel vlastních jmen.

- Adolf** 188.
Albrecht 188, 189, 190, 194, 196.
Albrechtice 184. **Aleksandr** 30.
Sv. Apolinář 126, 133.
Aufsteiner 202.
Banovec (v Uhřích) 207.
Barnaba, 82. **Bavor (pán)**, 193.
Bavorský les, 94, 98.
Bavoti, 134, 142, 175, 176, 177.
Bedřich cies., 166.
Bedřich Miešenský, 199.
Bedřich Sobieslavce, 144, 147, 149, 150, 152.
Bela, 178. **Bena (pán)**, 126.
Beneda, 106. **Sv. Benedikt** 71, 82.
Bernhart (bisk.), 163.
Berúnský (v. Bern), 184.
Bielina, 21, 94, 168.
Boleslav I. 58, 63, 66, 68. **II.** 70, 73. **III.** 73.
Boleslav Sobieslavce (Bedřich), 144.
Boleslav stará 10, 11, 58, 70, 91, 93.
Bořek, 155.
Boreš, 170, 179.
Bořivoj, 54, 55, 57, 58.
 • II., 115, 116, 118, 122-125, 128, 131, 133.
Božej, 113, 118-120. **Božena**, 88, 89.
Brabanti, 141.
Bracislav, Břetislav 89-94, 94, 97, 105, 111, 112, 113, 128, 129.
Bracislav bisk., 154.
Brada Jindřich 165.
Bramburský, 183.
Brod (uherský), 206. **Brno** 110.
Brusnice (potok), 123.
Budějovice, 181.
Budín, 189. **Budivoj**, 115.
Budynie, 214.
Buškovce Jetřiesek, 127.
Bydžovienie, 195. **Cidlina**, 119.
Cindorf, 176. **Cirdik**, 178.
Cista (Tista Jan), 121, 124, 125.
Čibor, múdra hlava, 169-171.
Čibor z Lipníka, 183.
Čibor z Uheraka, 195.
Čtirad, 36-38. **Cyr**, 30.
Částava, 31. **Čech**, 14-16.
Čieč, 181.
Daniel, bisk. 120, 130. **H.** 148, 152.
Diepolt, 52.
Diepolt zlickovský, 157.
Dietmar, 71.
Dietoch z Hořepníka, 190.
Dievin, 25-27, 29, 35, 39, 41.
Dobeš, bisk. 185, 186.
Domažlice, 94, 95, 133.
Drahomír, 57-61.
Dubá, 184, 198. **Dunaj**, 156.
Durink, 49-51, 190, 191.
Durinkové 142.
Elška, (Václavovna) Eližbieta, Alžbieta, 203.
Flandřené, 142.
Frisové, 141. **Fulda**, 166.
Havel Jablonský, 170, 174.
Heřman, (biskp.), 150, 154.
Heřman Zvěřetický, 201.
Heřmanie, 202. **Hlohov**, 92.
Hněvsina 67. **Hnězdno** 92.
Hodka, 51.
Holič (v Uhřích), 207.
Hora (Kutna) 194, 199.
Horažďovice, 193.
Hořepník, 190. **Hoříněves**, 184.
Hostivit, 52, 54.
Hovora, 73-77.
Hradčenské, 195. **Hradec**, 55.
Hradecko, 100.
Hradišče (Moravské), 207.
Hřehoř (bisk.), 186.
Hřekové, 14, 109. **Hřivec**, 75.
Hron z Náchoda, 174.
Hvozdec, 106.
Hynek z Dubé, 184.
Hynek Hynkovic z Dubé, 198.
Hynek Rojenský, 184.
Hysa, 97. **Charvát** 14.
Chlumec, 135.
Chrudim, 98, 120, 195.
Chrudimiené, 195.
Chval, 153. **Chýnov** 45.

- Chýše, 101. Isák, 82.
 Jablonský Havel, 170, 174.
 Jablonský Jaroslav, 184.
 Sv. Jakub, 202.
 Jan (bisk.), 105.
 II. 161, 163.
 III. sčedry, 177, 185.
 Sv. Jan krstiteľ, 75, 77, 78, 179.
 Sv. Jana kostel, 142.
 Jan hrabě z Licemburka, 203, 213-215.
 Jan mnišek, 82.
 Jan z Michalovic, 186.
 Jan z Stráže (Stražský, Strážnický), 189, 192, 194, 198, 202.
 Jaromír, 73, 80, 100, 103, 105.
 Jaroměř, 100.
 Jaroslav Jablonský, 184.
 Jaroš, 170.
 Jerusalems, 102, 152.
 Ješek, (Jan parricida), 190, 196.
 Jetřiešek, 127.
 Jindřich Bráda, 165.
 Jindřich Korutanský, 194, 204.
 Jindřich Lipský, 189, 194, 198, 206, 209.
 Jindřich III., 100.
 Sv. Jiří, 71. Jutka, 89, 90, 96.
 Kališ, 186. Kámen, 199.
 Kamýk, rytieř, 202.
 Karel cis., 106.
 Kartasy, 138, 164.
 Kazi, 17. Kazín, 17.
 Kladsko, 165, 203.
 Klepy, 53.
 Sv. Kliment, 55, 161.
 Kochan, 74, 77, 78, 80, 87.
 Kojata, 103. Kokořici, 208.
 Kokotovici, 200. Kolín, 194.
 Komoň, 58, 59.
 Korutané, 202.
 Korutanský Jindřich, 194, 203.
 Košic (Rudolt z) 205.
 Kozma, 100, 109, 120.
 Krakov, 72, 190.
 Krakovské kněžstvo, 186.
 Křesomysl, 42.
 Kristín, 82.
 Křivoklát, 148, 149, 159, 193.
 Křižovníci, 172.
 Krok, 17. Kunrat, 110, 111.
 Kunrat Soběslavec, 123, 144, 147.
 Kúřimsko, 52, 138. Kúřim, 157.
 Kyjev, 164. Labe, 181, 119, 127.
 Lanc, 104. Lech, 14. Leva, 32.
 Lipník, 183.
 Lipolt rakúský, 105, 161.
 Litomyšle, 202. Lodina, 142.
 Lomničtí, 164.
 Lork, 113, 114.
 Lotr (cis.) 134, 142.
 Lovos, 44. Lubice, 71, 119.
 Lubuše, 17-25.
 Lubuše, ves, 25, 32.
 Lubušin dvůr, 23.
 Lubušino zlato, 31.
 Lucko, 42, 46, 49.
 Luciper, 178.
 Luciferiani, 178.
 Lučené, 45, 48.
 Ludmila, 58, 60. Lúny, 153.
 Margréta, 177, 179.
 Sv. Marie, 55.
 Matěj mnišek, 82.
 Matěj z Trenčína, 206, 207.
 Mechtilda, 105.
 Medské paně, 53.
 Medulán (Milán), 100, 102, 129.
 Medulaněné, 125.
 Methoděj, 54.
 Mezka, 73, 74, 78-81, 92, 93.
 Mělník, 58. Míšeň, 106.
 Míšeňné, 199, 200, 213.
 Míšeňský, 162. Sv. Michal, 66.
 Michalovice, 186.
 Mikolaj bisk., 163, 177.
 Milčice, 126. Mlada, 31, 71.
 Mnata, 42. Mohucký legat, 179.
 Morava, 55, 57, 71. 98, 99, 112, 120, 151, 161, 162, 167, 179, 180, 206, 208.
 Moravěné, 131, 151.
 Moravský (kněz), 150, 151.
 Most (město) 170.
 Mutyně, 113, 118.

- Mutyně Skuhrovský, 184.
 Mutyně Vřešťovský, 184.
 Mynhart, 137, 148.
 Mýto (vysoké), 118, 199.
 Mýtěné, 194. Náchod, 174.
 Neklan, 42-44, 49, 52.
 Nezamysl, 41.
 Odolen z Chýš, 401.
 Ohře, 50. Okard, 96.
 Okořín, 36.
 Ojiet, Ogiet, 166-168.
 Ojeřovic Vítek, 200, 202.
 Olbram, 200. Olbramovici, 200.
 Oldenburg, 83. Oldra, 78.
 Oldřich, 73, 74, 78, 79, 82, 87-89.
 Oldřich zlický, 138.
 Oldřiš, 78.
 Olomúc, 163. Ondra bisk., 154.
 Opočno, 195. Osek, 179.
 Ostrva, 208. Ostrvěné, 208.
 Otá cies., 89, 158.
 Otá mor., 99, 121, 122, 126, 131, 152.
 Otakar (Otokar), 162.
 Otkamene, 200.
 Otkar (Otémil), 158.
 Pavlík, 200.
 Pelhřím, (bisk.) 154, 161.
 Sv. Petr, 129.
 Petraň z Trubu Zebinský, 184.
 Petřín, 24, 182.
 Plavci (Polovci), 178, 179.
 Plichta z Zirotna, 194, 212, 215.
 Plzensko, 97.
 Plzhané, 180.
 Poděbradští, 102.
 Poděbrady, 181.
 Podiven (Podivín), 62.
 Polené, 72, 73, 79, 92, 93, 111, 121, 127, 137, 147, 157.
 Polska, 73. Polsko, 163.
 Poličené, 193.
 Pořieč, 161. Pořiečany, 161.
 Postoloprty, 51, 88.
 Praha, 24, 50, 52, 53, 61, 62, 63, 68, 71, 75, 79, 110, 119, 122, 123, 126, 137-139, 142, 148, 152, 154, 159, 163, 165, 171, 183, 193, 198, 199.
 Pražené, 40, 44, 46, 52, 53, 123.
 Pražský hrad, 78, 97.
 Predikatoři, 161.
 Přemysl, 21-24, 27, 32, 35, 39, 41.
 Přemysl Soběslavec (Kunrat), 144, 152, 157, 158.
 Přemysl Václavovec, 169, 170, 174, 177.
 Přibyslava, 69.
 Přimda, 83. Přípek, 44.
 Prkoš z Bělíny, 94, 96.
 Sv. Prokop, 158, 154.
 Prosiek, 110. Prusy, 72, 175.
 Pšov, Pšovka, 58. Pukata, 114.
 Radím, 92.
 Radislav (Radslav), 62, 63.
 Radka, 31.
 Radota, 178.
 Rákoš, pole, 189.
 Rakúsy, 162, 176, 178-180.
 Rakúský, 162, 182.
 Reymut, 198.
 Režno, 85, 138, 155, 157.
 Řieše, 188.
 Řiešský, 174, 187, 189, 194.
 Řím, 14, 71, 72, 93, 100, 109, 128, 129, 154.
 Říp, 16.
 Rojenský Hynek, 184.
 Róže (pán z), 123, 179.
 Rudolt řiešský, 180-183, 192, 193.
 Rudolt z Košic, 205.
 Rudoltovic, 188.
 Rudoltovici, 205, 206.
 Sv. Rufus, 182.
 Rulant, 106.
 Rusín, 54. Rusy, 164.
 Rýn, 134, 164, 196, 210.
 Ryněné, 141, 178, 211.
 Sacká, 133.
 Sasv, Sasici, 94-96, 106-108, 142, 158, 183, 185.
 Sedlec, 198.
 Senaar, 13. Sěraz, 186.

- Sěrazský kněz, 186.
 Silvestr (bisk.), 134, 137.
 Skuhrovský Mutyně, 184.
 Slavník, 71.
 Smil Světlický, 155, 156, 159, 174.
 Soběslav, 127, 128, 134, 135, 138, 140, 143, 144.
 Spitihněv I., 57. II. 97, 98, 100.
 Srbové, 14, 108, 123, 152.
 Srbský kněz, 123.
 Stadici, 21, 163.
 Stanimír, 148-150.
 Staňkóv Juřík, 130, 131.
 Stodory, 57. Stožec, 178.
 Straba, 46, 48. Strahov, 79.
 Strachkvas, 67, 70-72.
 Stráže (Jan z), 189, 192, 194, 198, 202.
 Střehom, Střihom (Gran), 97, 109, 121.
 Střela, 208. Střezislava, 71.
 Sudek, 200. Svatava, 31, 157.
 Svatopluk, 54-56.
 II. 112, 115, 116, 120, 121.
 Švinibrod, 89.
 Šalomúnovo dílo, 102.
 Šárka, 27, 36, 37.
 Štěpán uherský, 130.
 Šebieř, 97, 103.
 Štír, 37, 44-46, 48, 49.
 Štyrsa, 67.
 Švábi, 98, 141, 190, 195, 196, 210, 211.
 Švábský plen, 193.
 Šváby, 215.
 Tas Vyšmburský, 184.
 Tateré, 49, 164, 165.
 Taterští spytáci, 164.
 Tehdák, 72.
 Tetín, 17. Tetka, 17.
 Titus, 102.
 Trenčína (Matěj z), 206, 207.
 Trnov, 195. Trub, 184.
 Trubka přísednice, 161.
 Tuň, 58, 59. Turnej, 168.
 Tursko, 47, 48.
 Uhersko, 57.
 Uhersko, ves 193.
 Uherský, 97, 108, 120, 178, 179.
 Uhře, 57, 98, 99, 118, 121, 130, 131, 174, 179, 207.
 Uhry, 99, 109, 180, 190.
 Vacek, 118, 119, 126, 128.
 Vacislav, 123.
 Sv. Václav, 24, 52, 58, 61-63, 67-69, 110, 210, 214.
 Václav Otakarovec, 162, 166, 169, 174, 186, 189, 190.
 Václav Otovec, 152.
 Václavovna, 193.
 Valdeka, (Vilém z), 210.
 Vaněk (Otkarovec), 183, 190.
 Vaněk Vaňkovec, 194.
 Vejzov, 178. Velehrad, 54.
 Velflovi, 200.
 Veliz, 77. Velizká hora, 75.
 Vcspasian, 102. Věněk, 206.
 Věnkovici, 206.
 Vilém Zajíc, 181, 193, 201, 208-211, 213, 214.
 Sv. Vít, 63, 102.
 Vítek Ojřeov, 200, 202.
 Vitkovic, 180, 186.
 Vladislav, 121-124, 127-133, 143, 151.
 Vlasta, 25-27, 29-33, 38-40.
 Vlastin list, 33.
 Vlastislav, 42, 44, 48.
 Vlastislav dědina, 53.
 Vlastav, 46. Vlastislavec, 51.
 Vlastislavův rod, 52, 53.
 Vlašie, 101, 102, 125, 129.
 Vltava, 24, 146, 165.
 Vněslav, 42. Vojen, 42.
 Vojtěch sv., 24, 71, 72, 92, 93, 111, 137.
 Vratislav, 57.
 II. 99, 100, 111.
 Vratislav (město v Slezsku) 97, 165.
 Vratislav (Vraclav), 118.
 Vratka, 31.
 Vřeššovský, 184.

Vršovici, Vršovci, 74-77, 80,
87, 112, 113, 115-121, 150.	Zdislava, 173. Zebinský 184.
Vyšehrad, 32, 34, 39, 40, 78,
122, 143.	Zhořelice, 159.
Vyšmburský Tas, 184.	Zlice, 63.
Zábor, 57.	Zlicko, 52, 62, 79, 157.
Zajíc, Vilém, 181, 193, 201,
208-211, 213, 214.	Zviefetický Heřman, 201.
Záviše, 180, 183, 186.	Žatecko, 42.
Zbyněk, 208.	Židé, 102, 134, 137, 172, 173.
Zderad, 108-109, 110.	Židovka, 173. Žirotín, 194.
Zderaz, 110. Zdeslav, 173.	Žirotinští, 181. Žitava, 165
	Žitoměř, 63.

Objasnění nepovědomějších slov.

- ač, jestli 38.
 báťo, otče, bratře starší 38, 134.
 bálpuh, pergamen 193.
 blesti, bleptati 76.
 bonil, bázeň naháněl fact. od bojím se 141.
 bradatice, sekyra 116, 120, 151.
 brav, nízký dobytek 120, 134.
 brojiti se, hemžeti se 50, 114.
 brž, dřive, rychleji 44.
 byl, bejlí 147.
 cierkev, chrám páně slovan-ského obřadu 66.
 če, co 28.
 čistovniti, čistoniti, nahý na-žičký 107.
 čketa, nesmělec 107.
 čte, počítá 88.
 dachu, dali 26.
 dci, dcera 27.
 devětidcát, devadesát 186.
 děvoina, panna 71.
 dlubna, palice k boji, tlouk 125, 204.
 doba naše, nám vhod 115.
 dobrý, udatný 128.
 dobuděchu, dobyli 177, 214.
 doje, dojel 24.
 doje, dojala 67.
 doňudž, dokud 177.
 dopraviti, doprovoditi 133.
 draha, družina 121, 138.
 drbiti, museti 17, 55.
 dřvo, dveřní polovice 69.
 dřvi, dveře 110, 171.
 dvorně, divně 140.
 dvorstvo, dvorní obyčej 197.
 po dvúcát, po dvaceti 67.
 hlezno, kotník 131.
 hlivy, houby 116.
 hospoda, pán 18, 20.
 hrabati, veslovati, jako v rus-kém 181.
 chodóm, hraničným strážcům 95.
 ijeden, žádný, nížádný 19.
 imě, jmě, jmeno 14.
 inhed, hned 21.
 jáz, já 17.
 jazyk, národ 150.
 jedno, jen 62.
 jednožt, tuť 77.
 jechu se, jali se, počali 22.
 jmenovaný, slavné jmeno ma-jící 127, 153.
 kaký, tázavě, nyní jaký 44.
 kázany, kázní cvičený 50, 127.
 kázati, trestati 22, 175.
 druhém se kázati, z druhého si příklad brátí 132.
 kčice, vlasy 166.
 klánie, turnaj 168, 174.
 kluditi, kliditi, tišiti, rovnati 36. zbírati 125.
 kly, zuby špičaté 151.
 kmošku, kmotřičku 76.
 kněni, paní; kněžna, dcera kní-žete 31, 97.
 kněz, kníže 56.
 kněze blíž, blízko knížete 63.
 kněžstvo, knížetství 133.
 kobluk, klobouk 185.
 kochati se, veselu býti 125.
 kostel, katolický chrám páně 110.
 krabošky, larvy 101.
 krastavo, kostrbato 20.
 krov, deka na koně 168.
 krzno, kožich 167.
 kusohladié, pochlebují 112.
 kuše, mrcha 147.
 lahú, lehnou 32.
 líc, ku Praze líc, v stranu Prahy 142.
 lhoty, nové vsi, sídla, 104.
 ločúcu, lokající, polykající 27.
 mávati, máchati 214.
 merhovaný, pruhovatý, moro-vatý 128.
 mlat, kladivo 184.

mněch, mněl sem 88.
 mněchu, domařvaly 116.
 niesti, mísiť 117.
 mužobojstvo, zabitiť muže 14, 205.
 najú, nás dva 63.
 naliť, vtom, toťž 36.
 narázeti od roditi, jako od cho-
 diti, nacházeti 212.
 nastati, dotírati 145.
 nav, do navi, na umrtí 16.
 néboh, ubohý, nebožátko 128.
 neklali, neturnovali 42.
 nemáha, jest nemocna 43, 145.
 nematen, nezmatečen, přim 43.
 nepostojí, neostane 132.
 neroditi, nechťeti, 35, 110, 122, 125, 129.
 neschova, nezachoval 132.
 neslupi se, nepodpírej se 80.
 nesmůi, nelíbilo 14.
 neufaj, nedoufej 19.
 neživichu, nedarovali života 142.
 niceše, sklonil, sehnul 50.
 niče, nic 27.
 nikte, žádný, nikdo 84.
 nivčemž, v ničemž 40.
 nožnice, pošva 66.
 nravi, mravy 14, 50, 144, 175.
 nunvice, jeptiška 97.
 ny, nás 31.
 obinuv, obvinuv 21.
 obra, vybralo 26, 141,
 obraz, mince 186.
 obrok, prebenda 154.
 obyku, obvyknou 28.
 ohař, lovecký pes 160.
 ocheť se, ofuk, osupiv 141.
 opravovati, panovati 152.
 osledi, vyspytoval 15.
 osmidsát, osmdesát 151.
 osnovati, založiti 162.
 ostaviti, zanechati 130.
 ostrva, osekaná větev 83, 153.
 osáti, osypati 38, 97.
 páknúti, páchnouti 189.
 v palciech, v prstech 142.

palček prav, paleček pravý 38.
 povlaka, lešení povlečané,
 pavlač 182.
 pětídcat, padesát 173.
 pětínadc, patnáct 173.
 podáviti, násilí učiniti 173.
 podje, podjala 67.
 podejde se, ublíží 23.
 podjemše, podjave 18.
 podléci, podlehnouti 63.
 podpěchu, podpiali 37.
 podvoj, věřeje, prapisek 110, 171.
 poje, pojala 24.
 pokobiti se, pošťestiti se, tolik
 co posupiti se, od kobi i
 supa, bonum augurium 208.
 polučí se, dostane se 70.
 ponúcati, od nutiti 215.
 porokovati, haněti 156.
 poteče, poběhne 20.
 povraz, provaz 97.
 pracný, nemocný 173.
 přáslo, údolí, trakt 203.
 přepěchu, přepiali 80.
 přetiechu, hrozili 64.
 přibišta sobě, dva se zbili 17.
 připřeču, přitiskli 176.
 připudí, přihnál 79.
 přisednice, svíčková v kostele
 161.
 přiteče, příběhl 114.
 proraditi, zraditi 200.
 prorady, zrady 33.
 prvý, první 55.
 ptachu, hledali 16, 146.
 pučiti, prašiti 166.
 púšť, poušť 15.
 ratišče, kopí 174.
 razu, radím 29.
 řebří, řebřík 102.
 řechu, řekli 27.
 řepík, babí hněv 99.
 říuje, říje, čas když se jeleni
 říjí 114, 160.
 roba, děva 115.
 rok, lhůta 56, 130, 149.
 rov, hrob 45.

- rozkluditi, pokojně rozsouditi 196.
rozpač, rozmyšlení 129.
rozřešiti, ne rozhrěšiti, rozvá-
zati, dissolvere 130.
róženné, růžové 116.
rudí, rmoutí 17.
s němec, ten němec 50.
sedadlný meč, turnajský 56.
sedmíciat, sedmdesát 183.
sende, sejde 92.
schovati, zachovati 133, 153.
siesti, sednouti 22.
skrzeň, skrze něj 68.
směra, okouzlený nápoj 27.
sníti, sejiti 29, 109.
směti se, smáti se 21.
snuziti, přinutiti 139.
sotka, sota, udeření 47.
sotně, solva 96.
stěžiš, vedeš, dobýváš 81.
stan přistaviti, blížiti se 182.
statek, podstata, síla, moc 203.
stáci, zběhnouti 181.
stolec, trůn 115.
střieti hlavu, prknem sraziti 171.
svatý, po svatých chodíeše, po
kostelích chodil 129.
svět, rada, ruský sovět 33.
svět, svítání 68.
svojitise, dělati se vlastním 182.
svykú, zvyknou 38.
škop, škopek 22.
štmel, čmel, trupec 108.
těechu, vězeli 75.
tělce, tělička 41.
tdy, tedy 19.
tráti, trvati 19.
po třechdesetech, po třiceti 93.
trutí, tlačí 43.
truzený, nastřelený 114.
tuha, žalost 33, 46, 82.
tur, divý buvol 171.
tuří roh, divého buvola roh 127.
tůžiti, žalovati 87.
tvrđost, pevnost 15.
ulcati, potkati 73, 96.
va, vás 145, 146. vajú, vás 146.
vdruži, vrazil 21.
vědě, vím 20.
vendeš, vejdeš 47.
veň, veliký 22, 150.
vezdy, vždy 125.
vila, bloud 18, 112, 117.
vladu, vládnou 132.
vran, vrána samec 36.
vřieti, vařiti 193.
vy, vás 20.
vyndetaf, vyjdou, vzejdou dvě 24.
vytěže, vytáhl 62.
vz, na 36, 162.
vzdeše, vzdechl 141.
vzděchu, přezděli 16.
vzdrastiti, spřičiti 169.
vzem, vzav 32, 69.
vzendeta, vzejdou dvě 24.
vzetkve, vzkvete 23.
vznide, vzešel 109.
vzruditi, zarmoutiti 170.
vzsměchu se, nasmáli se 29.
zákon, řád řeholní 187.
zapovědě, poručila 18, 166.
zástava, záloha 35.
zavaditi, ublížiti 59.
zapřev, zamknuv 84.
zbáda, zbudil, vybídnul 44, 161.
zběh, poběhlec 115.
zdě, dalo, učinilo 48.
zdeše, zdechl, scepeněl 141.
zděti, udělali 78.
zelice, bylinky 81.
zrudi, zarmoutil 98.
žák, diaconus 60.
žakovstvo, diaconatus 60.
žďáti, čekati 34, 191. žďěse 142.
žej, že jest 62.
žizň, úroda, hojnost 21, 185.

Od téhož vydavatele jsou ještě k dostání:

***SAZAVO - EMMAUZSKOJE SVJATOJE
BLAGOVĚSTVOVANJE.**

S průčelním obrazem v oceli i dvěma snímky 3zl. st.

***POČATKY POSVÁTNÉHO JAZYKA SLOVANSKÉHO.** Od Vácesl. Hanky. 49 str. 15kr.

***НАЧАЛА РУССКАГО ЯЗЫКА.** Počátky ruského jazyka od Váceslava Hanky. V Praze 1850. 168 str. v 12ce. se dvěma rytinami, cvičením i slovníčkem. 50 kr.

MLUVNICE POLSKÉHO JAZYKA, druhé popravené vydání Václava Hanky. V Praze u J. G. Calve 1850. str. XXIV a 176. 40 kr.

MLUVNICE ČESKÉHO JAZYKA na základě soustavy Dobrovského. Od Václava Hanky. Třetí vydání v Praze u Václava Hessa 1849. str. XII i 268. 40 kr.

***PRAVOPIS ČESKÝ.** Od Václava Hanky. Deváté vydání. V Praze 1849. str. 96, 9 kr.

***KRAKOVIAKY.** Národní písně polské. Polsky s českým překladem. Pr. 1851. 20 kr.

PŘEHLED LITERATURY ČESKÉ. Dle druhého vydání Historie literatury české, Josefa Jungmanna. V Praze u V. Hessa 1852. 10 kr.

***PRAVOPIS RUSKO-ČESKÝ.** Druhé vydání. Pr. 1852. 9 kr.

***POLYGLOTTA** kralodvorského rukopisu. Text v původním i obnoveném pravopise; překlady ve čtrnácti jazycích. V Praze 1852. 2 zl. 30 kr.

***RUKOPIS KRALODVORSKÝ,** v původním starém jazyku, s připojením Německého přeložení. Vydání desáté, 20 kr. strīb.

***Týž** bez německého přeložení vyd. 11té. 10 kr.
 Hvězdičkou poznamenané knížky jsou u vydavatele v českém Museum o třetinu laciněji.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

This book should be returned to
the Library on or before the last date
stamped below.

A fine is incurred by retaining it
beyond the specified time.

Please return promptly.

www.library.com.cn

